

TURUN KAUPUNGIN OSAVUOSIKATSAUS 2/2023

Kaupunginhallitus 11.9.2023

Sisällysluettelo

KAUPUNGIN TOIMINTA JA TALOUS	3
1. Pormestarin katsaus – Minna Arve.....	3
2. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	4
3. Yleinen ja oman talousalueen kehitys.....	7
3.1 Yleinen kehitys.....	7
3.2 Oman talousalueen kehitys.....	7
4. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa.....	8
5. Kaupungin henkilöstö.....	9
6. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	10
6.1 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	10
6.2 Verorahoituksen toteutuminen ja kehitys.....	11
6.3 Käyttötalousosan toteutumisennuste.....	12
6.4 Investointiosan toteutumisennuste.....	12
6.5 Rahoituslaskelman toteutumisennuste.....	14
6.6 Rahoitusaseman kehitys.....	15
7. Strategisten tytäryhteisöjen tavoitteet ja konsernirakenteen muutokset.....	16
7.1 Konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden ja investointien toteutuminen.....	16
7.2 Konsernissa tapahtuneet olennaiset muutokset.....	17
8. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	18
Kaupungin toimintasuunnitelman toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen.....	19
Konsernihallinto.....	20
Kulttuurin palvelukokonaisuus ja Liikunnan palvelukokonaisuus.....	33
Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus.....	41
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus.....	43
Arkea Oy -konserni.....	53
Blue Industry Park Oy.....	55
Forum Marinum -säätiö.....	56
Kaarea Oy.....	58
Kuntec Oy -konserni.....	60
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (konserni) – kaupungin omistus 22,46 %.....	62
Turku 2029 säätiö sr.....	64
Turku City Data Oy.....	65
Turku Energia -konserni.....	67
Turku Science Park Oy.....	69
Turun Aikuiskoulutussäätiö.....	71
Turun Ammattikorkeakoulu Oy.....	72
Turun Kaupunginteatteri Oy.....	73
Turun Kaupunkiliikenne Oy.....	74
Turun Musiikinopetus Oy.....	76
Turun Satama Oy -konserni.....	77
Turun seudun puhdistamo Oy.....	78
Turun Seudun Vesi Oy.....	80
Turun Taiteen talo Oy.....	82

Sisällysluettelo

Turun Teknologia kiinteistöt Oy.....	84
Turun Vesihuolto Oy.....	86
Turun Ylioppilaskyläsäätiö	88
TVT Asunnot Oy -konserni.....	90
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy.....	92
Visit Turku Archipelago Oy.....	94
Liite: Käyttötalouden ja investointiosan toteutusvertailut.....	96

KAUPUNGIN TOIMINTA JA TALOUS

1. Pormestarin katsaus – Minna Arve

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen toimintaympäristö on edelleen muuttunut vuoden 2023 toisen neljänneksen aikana. Viime vuosien kriisien vaikutuksesta kustannukset ja korot ovat kasvaneet voimakkaasti koko alkuvuoden ajan. Korkea inflaatio on edelleen vaikuttanut kustannuksiin, mutta rakennuskustannusten voimakas nousu näyttää jo hieman tasaantuneen. Asuntorakentaminen on kuitenkin hidastunut valtakunnallisesti, ja hidastumisen merkkejä näkyy myös Turun seudulla, vaikkakin vielä kohtalaisen hillitysti. Rakennusalalla vallitseva epävarmuus tulee kuitenkin lisäämään myös kuntatalouden epävarmuutta loppuvuoden aikana.

Toisaalta Turun kaupungin väestönkasvu on viime vuosien aikana ollut ennätysvauhdikasta, ja kaupunki saavutti kesällä 2023 merkittävän virstanpylvään ylittäessään 200 000 asukkaan rajan. Tämä teki Turusta Pohjoismaiden 16. kaupungin, jossa asukasluku ylittää 200 000. Asukasluvun kasvu perustuu muuttovoittoon. Kolmasosa uusista asukkaista tuli kotimaasta ja kaksi kolmasosaa ulkomailta.

Kriisien jälkeinen elpyminen näkyy myös työttömyysasteen laskuna. Turussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli heinäkuun 2023 lopussa 13,1 %. Työttömyysaste on siis laskenut -0,7 prosenttiyksikköä edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Sote-uudistus, joka astui voimaan vuoden alussa, muutti kaupungin tehtäviä ja talouden rakennetta merkittävästi. Sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen hyvinvointialueiden vastuulle on korostanut kasvatuksen ja opetuksen palveluiden roolia kaupungin taloudessa entisestään. Tämä tarkoittaa, että pienetkin muutokset palvelukokonaisuuden meno- ja tulorakenteessa vaikuttavat nyt merkittävästi kaupungin kokonaistalouteen. Palvelukokonaisuuden toimintakuluissa odotetaan 28,6 miljoonaa euron ylitystä suhteessa talousarvioon. Ylitys johtuu etenkin henkilöstökustannusten noususta sekä toiminnallisten menojen kasvusta mm. varhaiskasvatuksessa olevien lasten tuen tarpeen lainsäädännön uudistumisen sekä vieraskielisten oppilaiden määrän kasvun takia. Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuteen kohdistuu myös merkittäviä investointeja, kun kaupunki jatkaa päiväkotij- ja kouluverkon rakentamis- ja korjausprojektejaan.

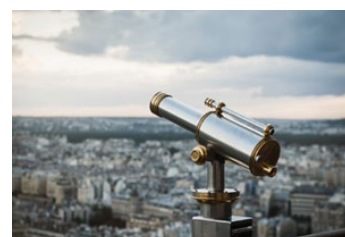
Vuoden toisella vuosineljänneksellä merkittävin talouden muutos liittyy ylipäätään kaupungin henkilöstökulujen

kasvuun, joka on seurantajaksolla ollut merkittävää. Suurimpana taustatekijänä on kunta-alan palkkaratkaisu, joka lisää toimintamenoja huomattavasti. Kunta-alan palkankorotusten sopimuskauden 1.5.2022–30.4.2025 kustannusvaikutus vuodelle 2023 on +4,85 % verrattuna edellisvuoteen eli 11,8 miljoonaa euroa, henkilösivukuluneen yhteensä 14,3 miljoonaa euroa.

Kaupungin talous on myös entistä riippuvaisempi kunnallisveroista sekä yritysten voitoistaan maksamista yhteisöveroista sote-uudistuksen jälkeen. Tämä sitoo kaupungin talouden yhä vahvemmin yleiseen suhdannekehitykseen, jolloin myös suhdanneherkkyys korostuu. Päivitetyn vuoden 2023 veroennusteen mukaan verotulot ovat suuremmat kuin ennakoitiin, mikä auttaa kattamaan toimintakatteen ylityksen. Kunnallisveroa odotetaan kertyvän 15 miljoonaa euroa, yhteisöveroa 9 miljoonaa euroa ja kiinteistöveroa 4 miljoonaa euroa talousarviota enemmän.

Seurantakaudella kaupungin suurin toiminnallinen uudistus oli uuden Elinvoiman palvelukokonaisuuden perustaminen 1.6.2023 alkaen. Tämä palvelukokonaisuus vastaa kaupungin kasvuun ja kehittämiseen tähtäävistä toiminnoista, ja siihen kuuluvat yrityspalvelut, tapahtumapalvelut, vihreä siirtymä, kärkihankkeet, strateginen maankäyttö, liikkuminen, asuntopolitiikka ja työllisyyspalvelut. Uuden palvelukokonaisuuden avulla tavoitellaan entistä kattavampaa kokonaisnäkemyä kaupungin elinvoimaan, kasvuun ja työllisyyteen liittyvistä kokonaisuuksista. Samalla varaudutaan myös ennakoivasti työllisyyspalveluiden uudistukseen, jossa vastuu työllisyyspalveluiden järjestämisestä siirtyy kunnille vuoden 2025 alusta.

Turun Pormestariohjelma ja kaupunkistrategia ovat edelleen keskeisessä roolissa kaupungin pitkän aikavälin kehittämisessä. Kestävästi kasvavalla kaupungilla tulee olla rohkeutta kehittyä ja investoida myös epävarmassa maailmantilanteessa.

2. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kaupunginvaltuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kaupungin ylintä päätösvaltaa. Turun kaupunginvaltuustossa on toimikaudella 2021-2025 yhteensä 67 valtuutettua.

Toimikaudella 2022–2023 valtuuston puheenjohtajana toimi Mika Maaskola (sd), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Muhis Azizi (kok), toisena varapuheenjohtajana Abdullahi Sultan (vas), kolmantena varapuheenjohtajana Mikael Miikkola (ps) ja neljäntenä varapuheenjohtajana Saara Ilvessalo (vihr). Valtuusto päätti 19.6.2023 jatkaa puheenjohtajiston toimikautta ajalle 2023–2024 kuitenkin niin, että Timo Furuholm (vas) valittiin toiseksi varapuheenjohtajaksi Abdullahi Sultanin tilalle.

Kaupunginhallitus johtaa kaupunginvaltuuston alaisena kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallitus vastaa myös kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta sekä kaupunginvaltuuston päätösten valmistelusta, lukuun ottamatta asioita, jotka koskevat valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä taikka jotka kuntalain 35 §:ssä tarkoitettu tilapäinen valiokunta tai tarkastuslautakunta on valmistellut, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua

ja, jollei laissa toisin säädetä tai hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa laajakantoisissa ja koko kaupunkia koskevissa asioissa. Kaupunginhallitus toimii tartuntatautilain 58 §:n mukaisena tartuntatautien torjunnasta vastaavana kunnan toimielimenä.

Kaupunginhallituksessa on 14 jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Valtuusto valitsee kaupunginhallituksen jäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimii pormestari ja varapuheenjohtajina apulaispormestarit. Elokuusta 2021 alkaen kaupunginhallituksen puheenjohtajana on toiminut pormestari Minna Arve (kok). Ensimmäisenä varapuheenjohtajana on toiminut apulaispormestari Piia Elo (sd) ja toisena varapuheenjohtajana apulaispormestari Elina Rantanen (vihr). Kolmantena varapuheenjohtajana toimi apulaispormestari Ville Valkonen (kok) 16.5.2022 asti, jonka jälkeen 31.7.2023 asti kolmantena varapuheenjohtajana toimi apulaispormestari Heikki Pälve (kok). 1.8.2023 alkaen kolmantena varapuheenjohtajana on toiminut Mirka Muukkonen (vas).

Kaupunginvaltuuston ja -hallituksen poliittiset voimasuhteet valtuustokaudella 2021-2025:

Puolue	Kaupunginvaltuusto 67 jäsentä	Kaupunginhallitus 14 jäsentä
Kansallinen kokoomus	16	4
Suomen sosialidemokraattinen puolue	13	3
Vasemmistoliitto	(8.4.2022 asti 11) 9	2
Vihreä liitto	10	2
Perussuomalaiset	(3.10.2022 asti 9) 8	2
Ruotsalainen kansanpuolue	3	1
Suomen Keskusta	3	0
Valtuustoryhmään kuulumattomat	(2 ajalla 9.4.2022-16.4.2023) 0	0
Suomen Kristillisdemokraatit	1	0
Liike Nyt Turku	1	0
Järjen ääni	(24.10.2022 alkaen) 1	0
Kaupunginvaltuutettu Elina Sandelin	(17.4.2023 alkaen) 1	0
Kaupunginvaltuutettu Johannes Yrttiaho	(17.4.2023 alkaen) 1	0

Valtuustokausi 2021-2025 aloitettiin uudistuneella päätöksenteko- ja johtamisjärjestelmällä

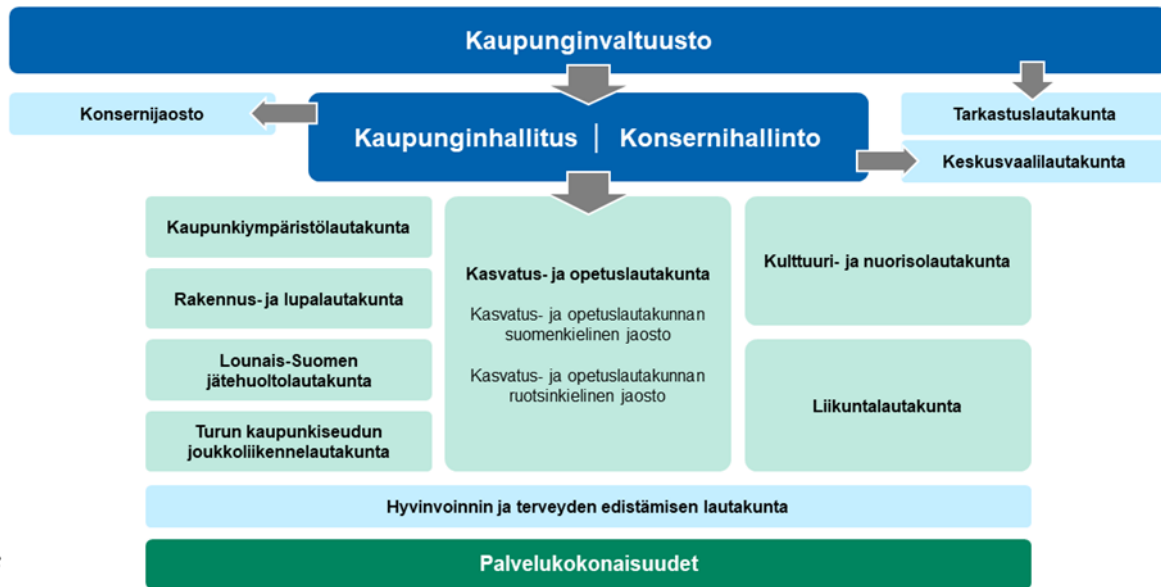
Turun kaupunki siirtyi ns. pormestarihallintaan valtuuston toimikaudesta 2021 alkaen. Kaupungin ylintä johtoa edustavat pormestari ja kolme apulaispormestaria. Pormestari ja apulaispormestarit muodostavat pormestarin, joka ohjaa ja yhteensovittaa kaupungin toimintaa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päätösten mukaisesti. Pormestarin jäsenet ovat päätoimisia luottamushenkilöitä.

Pormestari toimii kaupunginhallituksen ja konsernijaoston puheenjohtajana sekä johtaa kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kaupungin kolme apulaispormestaria toimivat lautakuntien puheenjohtajina. Kaupunginvaltuusto valitsi elokuussa 2021 Minna Arven pormestariksi. Hyvinvoinnin palvelukokonaisuuden apulaispormestariksi valittiin Elina Rantanen, kasvatuksen ja

opetuksen palvelukokonaisuuden apulaispormestariksi Pia Elo sekä kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden apulaispormestariksi Ville Valkonen ja 17.5.2022 alkaen Heikki Pälve.

Kaupunginvaltuuston päätöksellä Elina Rantanen siirtyi 1.8.2023 alkaen kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden apulaispormestariksi ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen apulaispormestariksi valittiin Mirka Muukkonen.

Turun kaupungin toimielimet

Turun kaupungin hallinnollinen organisaatio

Konsernihallinto vastaa kaupungin toimielinten päätöksenteon valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä avustaa pormestaria ja kansliapäällikköä kaupungin hallinnon ja taloudenhoidon johtamisessa sekä toiminnan ja talouden johtamisessa. Konsernihallintoon kuuluvat johdon tuki, yhteiset palvelut ja integraatiotoiminto. Konsernihallinnon johtajana toimiva kanslia-

päällikkö johtaa pormestarin alaisuudessa kaupunkikonsernin toimintaa ja vastaa sen kehittämisestä.

Palveluiden järjestämisestä vastuullinen henkilöstö työskentelee konsernihallinnossa ja palveluita tuottava henkilöstö puolestaan palvelukokonaisuuksissa.

Turun kaupungin organisaatio 31.5.2023 asti

Turun kaupungilla oli 31.5.2023 asti kolme palvelukokonaisuutta: kaupunkiympäristön, kasvatuksen ja opetuksen sekä vapaa-ajan palvelukokonaisuudet. Palvelukokonaisuuksia johtivat kansliapäällikön hallinnollisina

alaisina toimivat palvelujohtajat, joiden tehtävänä oli integraation näkökulmasta huolehtia tuotannon tuloksellisuudesta ja sovittaa palvelukokonaisuuden palvelut taroituksenmukaiseksi osaksi kokonaisuutta.

Turun kaupungin hallinnollinen organisaatio

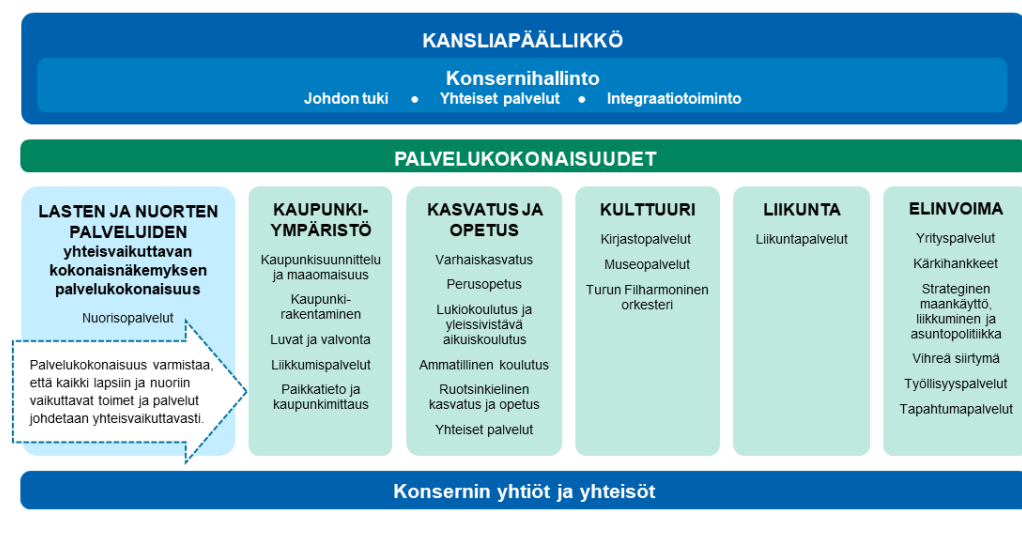

Turun kaupungin organisaatio 1.6.2023 alkaen

Kaupunginvaltuusto päätti 17.4.2023 uudesta hallintosäännöstä, jonka mukaan Turun kaupungilla on 1.6.2023 alkaen kuusi palvelukokonaisuutta: kasvatuksen ja opetuksen, kulttuurin, liikunnan, lasten ja nuorten palveluiden yhteisvaikuttavan kokonaisnäkömyksen, elinvoiman sekä kaupunkiympäristön palvelukokonaisuudet.

Palvelukokonaisuuksia johtavat kansliapäällikön hallinnollisina alaisina toimivat palvelujohtajat, joiden tehtävänä on integraation näkökulmasta huolehtia tuotannon tuloksellisuudesta ja sovittaa palvelukokonaisuuden palvelut tarkoituksenmukaiseksi osaksi kokonaisuutta.

Turun kaupungin hallinnollinen organisaatio

3. Yleinen ja oman talousalueen kehitys

3.1 Yleinen kehitys

Suomen bruttokansantuote (BKT) nousi Tilastokeskuksen tarkentuneiden ennakkotietojen mukaan 1,6 prosenttia vuonna 2022 (3,0 prosenttia vuonna 2021). Valtiovarainministeriön kesäkuuisen ennusteen mukaan hintojen ja korkojen nousu vähentää kulutusta ja investointeja ja bruttokansantuotteen ei arvioida kasvavan vuonna 2023. Vuonna 2024 BKT:n ennustetaan kasvaan 1,4 prosenttia ostovoiman kohentuessa.

Tilastokeskuksen kansantalouden neljännesvuositilinpäätöksen mukaan Suomen bruttokansantuotteen volyymi nousi vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä

0,4 prosenttia edellisestä neljänneksestä ja 0,1 prosenttia vuodentakaisesta vastaavasta ajankohdasta. Toimialojen arvonlisäyksen yhteenlaskettu volyymi kasvoi tammi-maaliskuussa 0,6 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Tuonnin volyymi pieneni 2,8 prosenttia edellisestä neljänneksestä, mutta viennin volyymissa ei tapahtunut muutosta. Yksityisen kulutuksen volyymi pieneni ensimmäisellä vuosineljänneksellä 0,1 prosenttia, kun taas julkisen kulutuksen volyymi kasvoi 3,0 prosenttia. Julkiset investoinnit pienenivät 4,2 prosenttia ja yksityiset investoinnit 1,6 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

3.2 Oman talousalueen kehitys

Talousoikeuskehitys

Turun seutukunnan yritysten kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi vuoden 2023 ensimmäisellä vuosineljänneksellä 8,1 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna. Koko maassa liikevaihto kasvoi samalla ajanjaksolla 5,9 prosenttia. Liikevaihto kasvoi tammi-maaliskuussa 2023 kaikilla toimialoilla edellisestä vuodesta. Suurinta kasvu oli rakentamisen toimialalla, jossa kasvu oli 12,4 prosenttia. Palveluiden toimialalla liikevaihto kasvoi 11,3 prosenttia, Turun meriteollisuudessa kasvua kertyi 10,7 prosenttia, tukku- ja vähittäiskaupan alalla 6,4 prosenttia ja teollisuuden toimialalla 1,0 prosenttia.

Työmarkkinat

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta eli työttömyysaste oli Turun seutukunnassa heinäkuussa 2023 Varsinais-Suomen ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan 10,4 prosenttia ja työttömyysaste 0,3 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin.

Turun työttömyysaste oli vuoden 2023 heinäkuussa 13,1 prosenttia ja työttömyysprosentti oli laskenut 0,7 prosenttiyksikköä edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Työttöminä työnhakijoina oli heinäkuussa 2023 yhteensä 12 778 turkulaista, joista 35 prosenttia oli pitkäaikaistyöttömiä ja 12 prosenttia alle 25-vuotiaita. Työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut. Pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut 9 prosenttia vuoden takaisesta kun taas nuoristyöttömien määrässä ei ole tapahtunut muutosta.

Väestönmuutokset

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Turussa asui

heinäkuun 2023 lopussa 198 676 henkeä. Tämä oli 776 henkeä enemmän kuin vuoden 2022 lopussa. Vuoden 2022 heinäkuuhun verrattuna väestö on kasvanut 3 401 henkeä. Vuoden 2023 väestökasvu johtuu täysin maahanmuutosta (nettomaahanmuutto +1407 henkeä). Turussa syntyi alkuvuodesta 308 henkeä vähemmän kuin kuoli. Turkuun muutti Suomen sisältä 300 henkeä vähemmän kun täältä muutti muualle. Pitää kuitenkin huomoida, että opiskelijoiden vaikutus muuttoliikkeeseen tulee todennäköisesti syksyllä lisäämään Turkuun muuttotoa. Suoraan Digi- ja väestötietoviraston (DVV) rekisteristä poimitun tiedon mukaan Turun väkiluku on ylittänyt 200 000 asukkaan rajan elokuun alkupuolella. Tilastokeskuksen väestön ennakkotiedossa tieto näkyy aikaisintaan elokuun 2023 ennakkoväkiluvussa.

Muunkielisten (äidinkieli muu kuin suomi tai ruotsi) määrän kasvu on jatkunut voimakkaana vuoden 2023 aikana. Heinäkuun lopun ennakkotietojen mukaan muunkielisiä oli Turussa 28 872 eli 13,7 prosenttia väestöstä. Muun kuin suomen- tai ruotsinkielinen väestö on kasvanut Turussa 2 737 hengellä eli 10 prosenttia heinäkuusta 2022. Turun väestönkasvusta 80 prosenttia perustuu muunkielisen väestön kasvuun.

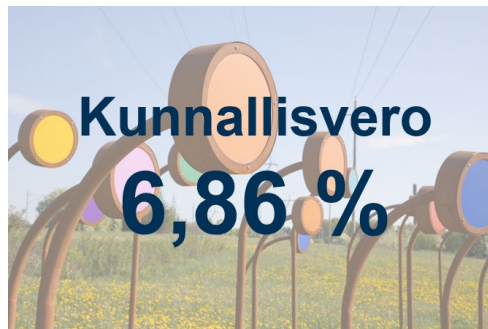

4. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Talous- ja tuloperusteiden muutokset

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuodesta 2023 alkaen ja kunnilta leikattiin muun muassa kunnallisverosta 12,64 %-yksikköä toiminnan rahoittamiseksi. Kaupunginvaltuusto vahvisti Turun kunnallisveroprosentiksi 6,86.

Kiinteistöveroprosentteihin ei tehty muutoksia vuodelle 2023. Yleinen kiinteistövero on 1,15 %, vakituisten asuinrakennusten kiinteistövero on 0,45 % ja muiden kuin vakituisten asuinrakennusten vero 1,10 %. Rakentamattoman rakennuspaikan veroksi on vahvistettu 4,00 %.

Merkittävimmät organisaatiomuutokset ja poikkeamat talousarvioon

Organisaatiomuutoksia

Turun kaupungin sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen ja hyvinvointialueelle siirtyvä tukipalveluhenkilöstö sekä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen henkilöstö siirrettiin liikkeen luovutuksena Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen (Kh 31.10.2022 § 446).

Turun kaupungin vapaa-ajan palvelukokonaisuuden matkailupalvelujen palvelualueen kehittämisen toiminnot ja henkilöstö siirrettiin liikkeenluovutuksella Visit Turku Archipelago Oy:lle 1.1.2023 alkaen (Kh 10.11.2022 § 465).

Turun kaupungin rikos- ja riita-asioiden sovittelutoiminta siirrettiin liikkeen luovutuksena Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle 1.1.2023 lukien (Kh 31.10.2022 § 447).

Merkittävimmät poikkeamat tilinpäätösvuoden talousarvioon

Kaupunginvaltuuston päätöksiä vuoden 2023 aikana tehdyistä talousarviomuutoksista:

13.3.2023 § 50

Kaupunkiympäristön rakennuttamisen investointimäärärahaa korotettiin 11 153 500 euroa ja toimitilojen rakennuttamisen investointimäärärahaa 2 059 170 euroa niiden hankkeiden osalta, joiden toteutus on siirtynyt vuodelta 2022 vuodelle 2023.

15.5.2023 § 180

Ensimmäisen osavuositarkastuksen käsittelyn yhteydessä vuoden 2023 talousarvion määrärahoihin ja tuloarvioihin tehtiin seuraavat muutokset:

- liikuntalautakunnan tuloarviota korotettiin 385 000 eurolla ja menomäärärahaa 700 000 eurolla ja vastaavasti konsernihallinnon varausmäärärahoista vähennettiin 315 000 euroa,

- kaupunginhallituksen määrärahoista siirrettiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnalle 1 328 611 euroa,
- kaupunkiympäristölautakunnalta siirrettiin palkkojen järjestelyerä 40 423 euroa joukkoliikennelautakunnalle,
- kaupunkiympäristön palvelukokonaisuudelle lisättiin määräraha sisäisiä vuokramenoja varten kohteista Kauppatori 356 000 euroa ja Logomon silta 44 000 euroa,
- kaupunginhallituksen päätöksen 6.2.2023 § 53 mukaisesti määrärahojen 173 300 euroa + sosiaalikulut lisättiin kaupunkiympäristön palvelukokonaisuudelle lisäresurssien rekrytointeihin kaavoituksen ruuhkan purkamiseksi.

5. Kaupungin henkilöstö

Työvoiman käytön ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita ennustetaan olevan vuoden lopussa 5 842,0 henkilötyövuotta. Edelliseen vuoteen verrattuna nousua on ennusteen mukaan kaupunkitasolla 331,2 henkilötyövuotta ottaen huomioon vertailuluvussa Varhaan siirtyneen henkilöstön sekä matkailupalvelujen liikkeenluovutuksen Visit Aechipelagolle 1.1.2023 lukien.

Työvoiman käytön ennuste verrattuna edelliseen vuoteen	2023	2022
Työvoiman käyttö, koko vuosi	5 842,0	5 510,8* (10 360,4)
Työvoiman muutos ed. vuodesta, henkilötyövuotta	+331,2*	

*Vertailuluvusta 2022 on oikaistu hyvinvoinnin palvelukokonaisuuden (-4077 htv) sekä aluepelastuslaitoksen (-564,2 htv) henkilöstön ja 194 konsernihallinnon (sis. työllisyyspalvelut) henkilön siirtyminen Varhaan 1.1.2023 lukien sekä matkailupalvelujen (-15,5 htv) liikkeenluovutuksen vaikutus Visit Turku Archipelago Oy:lle 1.1.2023 lukien.

Työvoiman käytössä nousua edelliseen vuoteen verrattuna on eniten kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuudessa. Henkilötyövoiman käytön kasvussa näkyvät varhaiskasvatuksessa elokuussa 2022 voimaan tullut lapsen tukea koskeva lakimuutos sekä palvelutarpeen kasvun ja Ukrainan sodan vaikutukset työvoiman tarpeeseen perusopetuksessa. Viivästyneet rekrytoinnit konsernihallinnossa ja kaupunkiympäristön palvelukokonaisuudessa laskevat työvoiman käyttöä suunniteltuun nähden. Muiden palvelukokonaisuuksien työvoiman käytön kasvu on henkilöstösuunnitelman mukaista.

Koko vuoden kaikkien palvelussuhteiden henkilöstökulut tulevat ennusteen mukaan olemaan noin 330,8 miljoonaa euroa ja palkat ja palkkiot 269,7 miljoonaa euroa ja oikaistuna sairausvakuutus-, tapaturmavakuutus ja muilla henkilöstömenojen korjauserillä yhteensä

264,0 miljoonaa euroa. Poikkeama henkilöstökulujen osalta talousarvioon kokonaisuudessaan tulisi olemaan yhteensä 12,2 miljoonaa euroa.

Kunta-alan palkankorotusten sopimuskauden 1.5.2022–30.4.2025 kustannusvaikutus vuodelle 2023 on +4,85 % verrattuna vuoteen 2022 eli 11,8 milj. euroa. Vaikutus henkilösivukuluineen on yhteensä 14,3 milj. euroa. Sopimuskorotusten kustannusvaikutus palkkoihin ja palkkioihin on maaliskuussa 2023 vahvistuneen ns. perälautaratkaisun jälkeen noin 4,4 milj. euroa (5,4 milj. euroa henkilösivukuluineen) suurempi kuin aikaisemmin tiedossa ollut kustannusvaikutus.

Miljoonaa euroa	Tilinpäätös 2022*	Talousarvio 2023 muutoksin	Ennuste	Poikkeama
Henkilöstökulut	300,7	318,6	330,8	-12,2
Palkat ja palkkiot	244,5	257,4	269,7	-12,3
Eläkekulut	**	54,7	55,1	-0,6
Muut henkilöstösivukulut	**	10,6	11,7	-1,1
Henkilöstökorvaukset & -menojen korjauserät	**	-4,2	-5,7	+1,5

*Vertailuluvusta on oikaistu hyvinvoinnin palvelukokonaisuuden (-4077 htv) sekä aluepelastuslaitoksen (-564,2 htv) henkilöstön ja 194 konsernihallinnon (sis. työllisyyspalvelut) henkilön siirtyminen Varhaan 1.1.2023 lukien sekä matkailupalvelujen (-15,5 htv) liikkeenluovutus Visit Turku Archipelago Oy:lle 1.1.2023 lukien.

** Vertailulukua oikaistuna konsernihallinnon Varhaan siirtyneiden henkilöiden osalta ei ole saatavilla.

Tarkemmat palvelukokonaisuuskohtaiset muutokset ja selvitykset sisältyvät osavuosisikatsausraportin kohtaan 8 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen.

6. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

6.1 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Vuoden 2023 toisen talousennusteen mukaan tilikauden ylijäämäksi muodostuisi 18,6 milj. euroa. Muutettuun talousarvioon merkitty ylijäämä vuodelle 2023 on 15,3 milj. euroa, joka on 3,3 milj. euroa ennustettua parempi. Ennusteen mukaan vuosikate on 75,2 milj. euroa

positiivinen, mikä on 5,8 milj. euroa talousarviota parempi. Muutos edelliseen vuoteen ei ole vertailukelpoinen, koska vuoden 2023 alusta lukien sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toiminnot siirtyivät uudelle hyvinvointialueelle.

TULOSLASKELMA 1 000 €	Talousarvio 2023	Muutokset	Talousarvio 2023 muutoksin	Ennuste 2023	Poikkeama
Toimintatulot	295 089	385	295 474	300 207	4 732
Valmistus omaan käyttöön	1 610	0	1 610	1 610	0
Toimintamenot	-831 687	-995	-832 681	-861 232	-28 550
TOIMINTAKATE	-534 987	-610	-535 597	-559 415	-23 818
Verotulot	490 041	0	490 041	518 000	27 959
Kunnan tulovero	309 191	0	309 191	324 000	14 809
Kiinteistövero	110 850	0	110 850	120 000	9 150
Yhteisövero	70 000	0	70 000	74 000	4 000
Valtionosuudet	81 136	0	81 136	82 150	1 014
Rahoitustulot ja -menot	33 757	0	33 757	34 446	688
Korkotulot	18 200	0	18 200	18 888	688
Muut rahoitustulot	22 000	0	22 000	22 005	5
Korkomenot	-6 140	0	-6 140	-6 140	0
Muut rahoitusmenot	-303	0	-303	-307	-5
VUOSIKATE	69 947	-610	69 337	75 181	5 843
Poistot ja arvonalentumiset	-56 048	0	-56 048	-58 641	-2 593
Suunnitelman mukaiset poistot	-56 048	0	-56 048	-58 641	-2 593
TILIKAUDEN TULOS	13 899	-610	13 289	16 540	3 251
Varausten ja rahastojen muutokset	2 034	0	2 034	2 034	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	15 933	-610	15 324	18 574	3 251

Tilikauden nettokäyttömenoja kuvaava toimintakate olisi ennusteen mukaan -559,4 milj. euroa. Nettokäyttömenoja toteutuisi 23,8 milj. euroa talousarviota enemmän (4,4 %). Toimintatuottoja (sisäisiä eriä ei eliminoitu) toteutuisi yhteensä 300,2 milj. euroa. Muutettuun talousarvioon verrattuna toimintatuottoja toteutuisi 4,7 milj. euroa (1,6 %) enemmän. Myyntituottoja kertyisi 3,3 milj. euroa ja vuokratuottoja 7,5 milj. euroa talousarviota enemmän. Maksutuotot jäisivät 3,9 milj. euroa, muut toimintatuotot 1,2 milj. euroa ja tuet ja avustuksen 0,9 milj. euroa alle talousarvion.

Eniten toimintatuottojen ylitykseen vaikuttaa kasvatus-

ja opetuslautakunnan tuottojen 2,1 milj. euron, Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan 1,0 milj. euron ja kulttuuri- ja nuorisolautakunnan 0,9 milj. euron ylitykset.

Toimintakulut (sisäisiä eriä ei eliminoitu) nousevat 861,2 milj. euroon. Toimintakulut ylittävät muutetun talousarvion 28,5 milj. eurolla ennusteen toteutuessa. Henkilöstökulut ylittyisivät 12,2 milj. eurolla (3,8 %), vuokratulot 10,9 milj. eurolla (8,0 %), aineet ja tarvikkeet 5,9 milj. eurolla (17,6 %) ja avustukset 1,6 milj. eurolla (3,5 %). Toimintakuluihin sisältyvät omaan investointirakentamiseen liittyvät valmistusmenot (oma työ ja

materiaali). Edellä mainitut menot on oikaistu tuloslaskelman Valmistus omaan käyttöön rivillä ja aktivoitu taaseen omaisuuden lisäykseksi. Ennusteen mukaan valmistus omaan käyttöön erä 1,6 milj. euroa toteutuisi suunnitellusti. Palvelujen ostot alittavat talousarvion yhteensä 1,3 milj. eurolla, asiakaspalveluostojen ylityksessä 3,5 milj. eurolla ja muiden palvelujen alittuessa 4,8 milj. eurolla.

Toimintakulujen ylitykseen vaikuttaa eniten kasvatus- ja opetuslautakunnan 28,6 milj. euron ylitys, mikä johtuu pääosin henkilöstökulujen 15,5 milj. euron sekä palvelujen ostojen 8,3 milj. euron ylityksistä. Aineet ja tarvikkeet ylittäisivät talousarvion 2,6 milj. eurolla ja vuokratulot 2,3 milj. eurolla. Palvelualueittain tarkasteltuna toimintakulut ylittäisivät talousarvion eniten varhaiskasvatuksessa 11,1 milj. euroa ja palvelukokonaisuuden

yhteisissä toiminnoissa 7,7 milj. euroa. Perusopetuksen ylitys on ennusteen mukaan 5,2 milj. euroa.

Verotuloja ennustetaan kertyvän 518,0 milj. euroa. Verotulot ylittävät talousarvion 28,0 milj. eurolla (5,7 %). Kunnan tuloveroa kertyisi 14,8 milj. euroa, yhteisöverotuloja 9,2 milj. euroa ja kiinteistöverotuloja 4,0 milj. euroa talousarviossa suunniteltua enemmän. Valtionosuustuloja toteutunee 82,2 milj. euroa, mikä on 1,0 milj. euroa suunniteltua enemmän. Rahoitustuottoja ja -kuluja toteutuisi yhteensä 34,4 milj. euroa, mikä on 0,7 milj. euroa talousarviota enemmän.

Toiminnan ja talouden seurantaosiossa lautakunnat/palvelukokonaisuudet esittävät omat selityksensä ennustettujen toteutumien kehityksestä. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta on kappaleessa 8.

6.2 Verorahoituksen toteutuminen ja kehitys

Kunnallisveroprosentit muuttuivat vuoden 2023 alussa. Sote-uudistuksen rahoituslain mukaan Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentit laskivat 12,64 prosenttiyksikköä vuonna 2023 ja vastaava summa siirtyi valtion verotukseen. Kuntien alkuvuoden verotulokertymät olivat poikkeuksellisen hyvällä tasolla, koska verovuoden 2022 ja sitä aikaisempien vuosien kertymät maksuunpantiin vanhoilla korkeammilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla.

Palkkasumman kasvuksi ennustetaan kuluvalle vuodelle noin 5,5 prosenttia, kun se vielä kevään ennusteessa oli reilut 4 prosenttia. Suurin osa kasvusta selittyy sopimuspalkkojen noususta erityisesti kuntasektorilla. Yhteisöveron kehityksen ennustetaan heikkenevän keväisestä. Maksettava yhteisövero laskee kuntaliiton ennusteen mukaan lähes 5 prosenttia ja kunnille maksettavat yhteisöverot melkein 33 prosenttia. Kuntaryhmän yhteisöveron kertymä pienentyisi 100 milj. eurolla kevään ennusteeseen verrattuna.

Turun verorahoitus

Turun verorahoituksen talousarvio ja ennuste vuodelle 2023

miljoonaa euroa	Talousarvio 2023	Ennuste 2023	Poikkeama
Kunnan tulovero	309	324	15
Yhteisövero	111	120	9
Kiinteistövero	70	74	4
Verotulot yhteensä	490	518	28
Valtionosuudet	81	82	1
Verorahoitus yhteensä	571	600	29

Vuoden 2023 talousarviossa verorahoituksen kokonais-tavoite on 571,2 milj. euroa. Kokonaiskertymä on ylittämässä talousarvion 29,0 milj. eurolla. Koko vuoden kertymäksi arvioidaan 600,1 milj. euroa.

Verotulot

Turun kunnallisveron tuottojen ennustetaan ylittävän talousarvion 14,8 milj. eurolla ja kiinteistöveron 4,0 milj. eurolla. Yhteisöveron tilityksiä ennustetaan saatavan 9,2 milj. euroa talousarviota enemmän.

Veroennusteet tarkentuvat kolmannen osavuosisikatsauksen yhteydessä. Koko maan ja niistä johdettuja kunta-kohtaisia kehitysarvioita saadaan valtion budjettiriihen jälkeen syys-lokakuun vaihteessa.

Valtionosuudet

Turun saamat valtionosuudet toteutuvat lähes talousarvion mukaisesti. Talousarviota laadittaessa oli käytössä valtiovarainministeriön ja kuntaliiton ennakkolaskelmat. Lopullisten laskelmien mukaan Turulle tilitetään peruspalvelujen valtionosuutta 1,0 milj. euroa talousarviota enemmän. Opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen taso oli 2,5 milj. euroa talousarviota alempi. Valtionosuuksia ennustetaan kuitenkin vielä toisessa ennusteessa toteutuvan talousarvion mukaisesti ja tarkistus tehdään kolmannen osavuosisikatsauksen yhteydessä.

Kunnat saavat myös korvausta ukrainalaisille tarjoamistaan palveluista joko valtionosuutena tai -avustuksena ja lisärahaa on odotettavissa mm. varhaiskasvatukseen, perusopetuksen valmistavaan opetukseen, suomen tai

ruotsin sekä oman äidinkielen opetukseen sekä riittäviin oppilashuollon palveluihin. Nämä kustannusten kor-

vaukset tarkentuvat kolmanteen ennusteeseen.

6.3 Käyttötalouden toteutumisennuste

Toisen talousennusteen mukaan kaupungin käyttötalouden toimintakulut ylittävät talousarvion 28,6 milj. eurolla. Valmistus omaan käyttöön -erä toteutuu ennusteen mukaan suunnitellusti. Toimintatuottojen ennustetaan ylittävän talousarvion 4,7 milj. eurolla. Käyttötalouden nettomenot tulevat ennusteen toteutuessa ylittymään 23,8 milj. euroa. Toimintakatteen eli nettokäyttömenojen ennusteen suurimmat poikkeamat muutettuun talousarvioon verrattuna ovat oheisessa taulukossa. Poikkeamissa on huomioitu määrärahasiirrot, jotka on tehty 30.6.2023 mennessä.

miljoonaa euroa	Ennuste 2023	Netto- poikkeama
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-369,0	-26,5
Kaupunginhallitus	-72,8	2,3
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	-25,2	0,9
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	-46,3	-0,4
Liikuntalautakunta	-23,5	-0,3
Nettopoikkeama:		
+ menon alitus/tulon ylitys		
- menon ylitys/tulon alitus		

Palvelukokonaisuuksien selvityksiä talousarviopoikkeamiin löytyy raportin kohdasta 8 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen, jonka alussa on tilivelvollisen viranhaltijan arvio.

Raportin liitteessä Käyttötalouden toteutumisvertailut esitetään koontina lautakuntien toteutumisvertailut.

6.4 Investointiosan toteutumisennuste

Kaupungin investointimenoennuste on yhteensä 214,7 milj. euroa (TAM 234,4 milj. euroa), joka alittaa talousarvion 19,6 milj. euroa (8,4 %). Rahoitusosuuksien ennuste on 8,4 milj. euroa (TA 10,6 milj. euroa), joka alittaa 2,2 milj. euroa talousarvion. Rahoitusosuuksien

merkittävin poikkeama on Raunistulan pyörätiesillan toteutusaikataulun siirtyminen osittain vuodelle 2024. Sillan toteutusta ei voida toteuttaa Traficomien vaatimassa aikataulussa 31.10.2023 mennessä. Traficomille on esitetty myönnetyn määräajan jatkoa vuodelle 2024.

Omaisuuksien luovutustuloennuste

Omaisuuksien luovutustuloennuste sisältää maaomaisuuden ja osakkeiden luovutustulot 18,6 milj. euroa. Maaomaisuuden luovutustuottojen osuus jää kesäkuun ennusteen mukaan 5,0 milj. euroa talousarviotavoitteesta (TA 22,0 milj. euroa) ja myyntivoiton osuuden on arvioitu jäävän 2,0 milj. euroa tavoitteesta (TA 18,0 milj. euroa).

Luovutustulojen ja myyntivoittojen määrää on arvioitu vähentävän nykyinen markkinatilanne sekä painopisteen siirtyminen tonttien myynnin sijaan vuokraukseen. Osakkeiden myyntitulototeutuma kuitenkin nostaa luovutustuloja 1,6 milj. euroa, josta myyntivoittojen osuus on 1,0 milj. euroa.

Investointiohjelmat

Kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan tulosityksikölle on varattu investointiosaan ja käyttötalouden osaan talousarvion määrärahat (1602 KH/Maaomaisuus, 1603 KH/Infraomaisuus, 1604 KH/Tilaomaisuus) investointiohjelmien ja kiinteän omaisuuden myyntitavoitteiden toteutusta varten. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus vastaa edellä mainittujen kokonaisuuksien toteutuksesta ja raportoinnista.

Kaupungin omaisuudenhallinnan investointimäärärahoja vuodelle 2023 korotettiin vuoden 2022 kokonaan tai osittain viivästyneiden keskeneräisten infra- ja tilakohteiden käyttämättä jääneellä investointimäärärahalla yhteensä 13,2 milj. euroa (Kv 13.3.2023 § 50).

Kaupunkiympäristön rakennuttamisen, toimitilojen rakennuttamisen sekä maaomaisuuden hankintojen (KH/Yhteiset, omaisuudenhallinta) investointimäärärahojen (TAM 191,0 milj. euroa) ennustetaan toteutuvan 2,9 milj. euroa talousarviota vähemmän. Infra- ja tilainvestointien ennuste alittuu yhteensä 45,4 milj. euroa verrattuna talousarvioon. Kaupunkiympäristön rakennuttamisen infrainvestointihankkeiden ennustettu toteuma on 89,4 milj. euroa (TAM 117,2 milj. euroa) ja toimitilojen rakennuttamisen investointien ennuste on 52,7 milj. euroa (TAM 70,3 milj. euroa). Maaomaisuuden hankintamenoennuste on 46,0 milj. euroa (TA 3,5 milj. euroa). Talousarvioylitys johtuu kaupunginvaltuuston 19.6.2023 § 139 tekemästä päätöksestä ostaa VR-Yhtymä Oyj:lta ratapihan alue 42,5 milj. euron kauppahinnalla.

Talousarvion 2023 investointimäärärahoihin sisältyy 16,8 milj. euron suhdannevarausmääräraha, jolla on varauduttu infra- ja tilainvestointihankkeiden urakkahintojen nousuun. Suhdannevarausmäärärahasta on käyttämättä 15,9 milj. euroa.

Infrainvestointiohjelman investointimenot näyttävät toteutuvan tässä vaiheessa 27,7 milj. euroa alle talousarvion. Suurimmat alitukset vuosittaisen määrärahan käytössä ovat: Kupittaaan kärjen kumppanuushanke 11 milj. euroa, Aurajoen rantaväylä, Agricolaankatu-Tehtaankatu 2,5 milj. euroa (hankesuunnitelman päivitys), Kulttuurijokilautta 1 milj. euroa (kaavavalitus), Aurajoen rantamuuri, Manillalaituri 2,2 milj. euroa (suunnitelma kesken), Vaasanpuisto 4 milj. euroa (kaavoitus kesken), Kirstinpuisto 1,7 milj. euroa (ajoitusmuutos), Itä-Skanssi ja Skanssin keskuspuisto 1,2 milj. euroa (kaava vasta vahvistunut), Karhunahde 1,25 milj. euroa (kaava vasta vahvistunut), Kaupunginpuutarhan alue 1,8 milj. euroa (kaavoitus kesken) ja Topinojan kiertotalouspuisto 2,0 milj. euroa (ajoitusmuutos). Raunistulan sillan hanke tulee siirtymään osittain vuodelle 2024, vaikutus 1,9 milj. euroa. Lauttarannan läjitysalue 1,3 milj. euroa (ajoituksen muutos, urakan painopiste siirtyy vuodelle 2024). Kupittaa-Turku ratapiha –hankkeen toteutuksessa on ilmennyt edelleen kustannusten ylityspainetta kuitenkin niin, että tähän mennessä sidotut kustannukset eivät ole kuluvan vuoden aikana ylittämässä varattuja määrärahoja. Mahdollinen lisärahoitustarve selviää siten, että se voidaan ottaa huomioon syksyllä taloussuunnitelmaa laadittaessa. Sataman yhteisterminaalihankkeen rahoitusjärjestelyjen myötä infran investointiohjelman tullaan lisäämään talousarvion 2024 laadinnan yhteydessä 77,2 milj. euroa kaupunginvaltuuston päätöksen 13.2.2023 perusteella.

Kauppatori-hanke ei ole ylittänyt vuonna 2015 tehdyn määrärahavarausten arvoa, kun määrärahavaraukseen on tehty hankkeen aikana syntyneiden maanrakennuskustannusten nousun mukainen indeksikorjaus.

Maanrakennusindeksi vuonna 2015 on 100 ja vuoden 2022 joulukuun indeksipisteluku on 127,2. Tämä tarkoittaa sitä, että vuoden 2022 joulukuun määrärahavaraus 38,2 milj. euroa vastaa vuoden 2015 tason 30 milj. euron määrärahavarausta. Hankkeen kokonaiskustannuksiksi arvioidaan tässä vaiheessa yhteensä laajuuden muutokset, edelleen veloitukset ja rahoitusosuudet huomioiden 38,6 milj. euroa vuoden 2023 loppuun mennessä. Hankkeelle on kuitenkin varattava vuodelle 2023 1,25 milj. euroa enemmän määrärahaa kuin talousarviossa on esitetty. Hankkeen tarvitsema korotus katetaan investointiohjelman strategiset hankkeet (kärkihankkeet) sisältä. Kauppatori - hanke valmistuu vuoden 2023 aikana. Edelleen veloitusten 1 milj. euroa jälkeen hankkeen vuosienennuste tulee olemaan 1,25 milj. euroa.

Tarvittavat infrahankkeiden kustannusarvio- ja aikataulu- muutokset sekä vaikutukset vuosittaisen rahoituksen raportoidaan ja tuodaan kaupunginhallitukselle osavuosi- katsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Kaupunginhallitukseen nähden sitovia ovat infrainvestointiohjelman päätasot ja niiden vuosittaisen rahoitus. Investointiohjelman päätasot ovat strategiset hankkeet, kiinteistökehitys, toimintoja tukevat, korjausvelkaa alentavat, liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta, asukasviihtyvyyttä parantavat hankkeet sekä aikaistettu toteutussuunnittelu. Jos yllä mainittujen investointikokonaisuuksien vuosittaisen rahoitus ylittyy tai tarveselvitys- ja hankesuunnitteluohjeen mukaisesti laadittujen kaupunginhallituksen päättävältä kuuluvien kohteiden kustannusarviot ylittyvät, edellyttää muutos aina kaupunginhallituksen hyväksymisen. Mikäli tarveselvitys ja hankesuunnitteluohjeen mukaisesti laaditun hankkeen hyväksytyt kustannusarviot hankevarauksineen nousevat indeksikorjaukset huomioon ottamisen jälkeen 10 % tai vähintään 100 000 euroa, tai mikäli hankkeessa tapahtuu jokin muu merkittävä kustannuksia nostava muutos, saatetaan päivitetty kustannusarvio tms. hankkeen alkuperäisen päätöksen tehneen sekä muutoksen jälkeen toimivaltaisen tahon käsiteltäväksi (Kv 13.2.2023 §). Mikäli hankelistan kokonaiskustannus nousee indeksikorjaukset huomioon ottamisen jälkeen 10 % tai mikäli hankelistan sisällössä tapahtuu jokin muu merkittävä muutos, saatetaan päivitetty kustannusarvio tms. muutoksen jälkeen toimivaltaisen tahon käsiteltäväksi.

Hallintosäännön 54 §:n kohdan 23 mukaan kaupunkiympäristön palvelukokonaisuudesta vastaavan johtajan erityisessä toimivallassa on hyväksyä infrahankkeiden hankkortit, joiden kustannusarvio tai kustannusarvion vaihteluvälin keskiarvo on alle 3 miljoonaa ja infrahankkeiden hankelistat, joissa yksittäisen hankkeen kustannusarvio on alle 3 miljoonaa euroa. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuudesta vastaavan johtajan päätöksellä voidaan lisätä tai poistaa alle 3 miljoonan euron

infrainvestointihankkeita tai tarkistaa niiden kustannusarvioita, jos kaupunginhallitukseen nähden sitovat päätösten kokonaissummat eivät ylitä.

Tilainvestointiohjelman investointimenot näyttävät toteutuvan tässä vaiheessa 17,6 milj. euroa alle talousarvion. Suurimmat talousarvion alitukset ovat vielä kohdentamaton määräraha 1,1 milj. euroa, kaupungintalon piha-piiri (Byråbo) 1,05 milj. euroa, Musiikkitalon uudisrakennus 8,0 milj. euroa, Raunistulan koulun tekninen peruskorjaus 2,0 milj. euroa, Nummen koulutalon tekninen peruskorjaus 0,5 milj. euroa, Wäinö Aaltosen koulun Ylikylän uudisrakennus 0,85 milj. euroa, Suikkilan koulun ja Talinkorventien pk:n uudisrakennus 0,3 milj. euroa ja Kupittaaan tekojäähdytys huoltorakennus 0,5 milj. euroa. Lisäksi on muita pienempiä alituksia. Poikkeamat johtuvat hankkeiden toteutuksen aloituksen siirtymisestä kesään/syksyyn 2023, jolloin keväällä ja alkukesästä on kulunut vähemmän rahaa (Musiikkitalo, Raunistula, Nummenpakka). Muutama valmistunut tai juuri valmistumassa oleva hanke näyttäisi alittavan kustannusarvionsa (Paavo Nurmen stadionin katos, Sirkkalan koulu, Kärsmäen paloaseman peruskorjaus yht. noin 1,7 milj. euroa). Lopulliset tarkat kustannukset tarkentuvat taloudellisissa loppuselvityksissä.

Tarvittavat tilahankkeiden kustannusarvio- ja aikataulu-muutokset sekä vaikutukset vuositason rahoitukseen raportoidaan ja tuodaan kaupunginhallitukselle osavuusi-katsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunginhallitukseen nähden sitovat tilainvestointiohjelman päätasot ovat nimetyt investointihankkeet, joiden

kustannusarvio on yli 3 miljoonaa euroa ja pienet hankkeet 0,2–3 miljoonaa euroa, ja energiatehokkuusinvestoinnit. Jos yllä mainittujen investointikokonaisuuksien vuositason rahoitus ylittyy tai hankesuunnitteluohjeen mukaisesti laadittujen kaupunginhallituksen päätäntävaltaan kuuluvien kohteiden kustannusarviot tai kustannusarvion vaihteluväli ylittyvät, edellyttää muutos aina kaupunginhallituksen hyväksymisen. Mikäli tilahankkeiden hankesuunnitteluohjeen mukaisesti laaditun hankkeen hyväksytyt kustannukset nousevat indeksikorjaukset huomioon ottamisen jälkeen 10 % tai mikäli hankkeessa tapahtuu jokin muu merkittävä muutos, saatetaan hankesuunnitelma toimivaltaisen hallintoelimen käsiteltäväksi. Nimetyt investoinnit -listan hankkeisiin liittyvistä mahdollisista indeksikorjauksista ei päätetä erikseen, vaan ne tuodaan tiedoksi osavuusi-katsausten yhteydessä ja investointilistan kustannusarvioita päivitetään vastaavasti (kv 13.2.2023 § 31).

Hallintosäännön 45 §:n kohdan 3 mukaan kansliapäällikön erityisessä toimivallassa on hyväksyä kustannusarvioltaan pienten, kustannusarvioltaan 0,2–3 miljoonan euron arvoisen tilainvestointien investointisuunnitelmat.

Hankintamenettelyissä on jatkettu muiden kuin perinteisen jaetun urakan toteutusvaihtoehtojen käyttöä kilpailuttamalla muun muassa Turun Musiikkitalo ja Kupittaaan kannen kärkihanke allianssimallilla. Suikkilan koulu ja Talinkorventien päiväkotijoukkotila -hanke on yhteistoiminnallisena projektinjohtourakkana toteutusvaiheessa. Valmistelussa on monitoimitalohankkeita, jossa toteutusmalliksi tullaan esittämään allianssia.

Muut investoinnit

Kaupungin muiden pysyvien vastaavien investointien ennuste 26,6 milj. euroa alittuu 0,9 milj. euroa suunnittelusta (TA 27,5 milj. euroa). Tietojärjestelmät ja toiminnan kehittämisen hankintamenoennuste 8,2 milj. euroa alittuu 0,1 milj. euroa (TA 8,3 milj. euroa), koneet ja kalusto hankintamenoennuste 7,3 milj. euroa alittuu 0,6 milj.

euroa (TA 7,9 milj. euroa) ja osakkeiden hankintamenoennuste 10,9 milj. euroa alittuu 0,1 milj. euroa (TA 11,0 milj. euroa) sekä muu toiminnan kehittäminen 0,1 milj. euroa talousarvioon verrattuna. Arvo- ja taide-esineet ja muut aineelliset hyödykkeet menoennuste 0,2 milj. euroa ei poikkeakaan talousarviosta.

6.5 Rahoituslaskelman toteutumisennuste

Toiminnan rahavirta on ennusteen mukaan 57,8 milj. euroa positiivinen. Tulorahoituksen korjauserissä on eliminoitu vuosikatteeseen (toimintatuottoihin) sisältyvät arvioidut myyntivoitot sekä eläkevastuuvaramuutos. Tulorahoituksen korjauserillä oikaistuna toiminnan raha-

virran muutettu talousarviotavoite 50,9 milj. euroa toteutuu ennusteen mukaan 6,8 milj. euroa parempana. Toiminnan rahavirran talousarviota parempi ennuste koostuu vuosikateen 5,8 milj. euroa ylityksestä ja tulorahoituksen korjauserien 1,0 milj. euron alituksesta.

Rahoituslaskelma 1 000 €	Talousarvio 2023	Muutokset	Talousarvio 2023 muutoksin	Ennuste 2023	Poikkeama
Toiminnan rahavirta	51 542	-610	50 932	57 754	6 822
Vuosikate	69 947	-610	69 337	75 181	5 843
Tulorahoituksen korjauserät	-18 405	0	-18 405	-17 427	978
Investointien rahavirta	-188 551	-13 213	-201 764	-187 688	14 076
Investointimenot	-221 177	-13 213	-234 389	-214 746	19 644
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	10 625	0	10 625	8 423	-2 202
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	22 000	0	22 000	18 635	-3 365
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-137 009	-13 822	-150 832	-129 934	20 898
Antolainauksen muutokset	-40 625	0	-40 625	-40 625	0
Antolainasaamisten lisäykset	-70 000	0	-70 000	-70 000	0
Antolainasaamisten vähennykset	29 375	0	29 375	29 375	0
Lainakannan muutokset	165 760	0	165 760	75 760	-90 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	190 000	0	190 000	100 000	-90 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-54 240	0	-54 240	-54 240	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	30 000	0	30 000	30 000	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	125 135	0	125 135	35 135	-90 000
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	-11 874	-13 822	-25 697	-94 799	-69 102

Investointien rahavirta tulee ennusteen mukaan olemaan 187,7 milj. euroa negatiivinen, mikä on 14,1 milj. euroa vähemmän kuin muutetussa talousarviossa. Omaisuuden luovutustulotavoite 22,0 milj. euroa toteutuu 3,4 milj. euroa suunniteltua vähemmän. Investointimenoja toteutuisi 214,7 milj. euroa, joka on 19,6 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän. Investointien omahankintamenoa 206,3 milj. euroa (investointimenot - rahoitusosuudet) ei pystytä kattamaan tulorahoituksella. Investoinnit jäävät pääosin rahoitettavaksi omaisuuden myyntituloilla, lainarahoituksella tai kassavaroja vähentämällä.

Toiminnan ja investointien rahavirta on ennusteen mukaan 129,9 milj. euroa negatiivinen. Ennusteen mukaan toteutuma olisi 20,9 milj. euroa talousarviota parempi, mikä johtuu pääosin investointimenojen toteutumisesta alle talousarviossa suunnitellun.

6.6 Rahoitusaseman kehitys

Kaupungin maksuvalmius on säilynyt vuoden aikana hyvänä. Kaupungin kassavaranto oli vuoden 2022 lopussa 42,9 milj. euroa ja kesäkuun 2023 lopussa 54,6 milj. euroa ilman omien rahastojen sijoituksia. Alimmillaan kassavaranto on vuoden aikana ollut 7,6 milj. euroa ja ylimmillään 145,5 milj. euroa. Keskimääräinen kassavaranto oli 69,3 milj. euroa. Lyhytaikaisia kuntatodistuksia ei oltu laskettu liikkeelle kesäkuun lopussa. Lyhytaikaisia kuntatodistuslimiittejä tai muita ei-sitovia limiittejä kaupungilla oli kauden lopussa noin 440 milj. euroa.

Kaupungin korollisten pitkäaikaisten lainojen määrä oli vuoden 2022 lopussa oli 615,8 milj. euroa ja kesäkuun

Antolainoja arvioidaan myönnettävän talousarviomuutosten mukaisesti 70,0 milj. euroa ja vähennettävän 29,4 milj. euroa. Ennusteen mukaan antolainakanta kasvaa vuoden loppuun mennessä 40,6 milj. euroa.

Talousennusteessa kaupungin lainakannan on ennustettu lisääntyvän 75,8 milj. euroa. Uutta pitkäaikaista korollista lainaa nostettaisiin 100,0 milj. euroa, mikä on 90 milj. euroa talousarviota vähemmän. Pitkäaikaisia lainoja lyhennetään talousarviossa suunnitellun mukaisesti. Korollisia lyhytaikaisia lainoja käytetään maksuvalmiuden tukemiseen talousarviossa suunnitellun mukaisesti 30,0 milj. euroa. Konserniyhtiöiden talletukset kaupungin konsernitalille ovat lisänneet lyhytaikaisia lainoja ja samalla vähentävät pitkäaikaisen rahoituksen tarvetta.

2023 lopussa 564,6 milj. euroa. Alkuvuonna pitkäaikaisia lainoja on lyhennetty 51,1 milj. euroa ja uusia lainoja ei ole vielä nostettu. Loppuvuoden aikana erääntyy pitkäaikaisia lainoja vielä 3,1 milj. euroa. Talousarviossa hyväksytty vuoden 2023 enimmäislainanotto on 190 milj. euroa. Pitkäaikaisen lainanoton ennuste on vähennetty 100 milj. euroon, mutta syyskuun aikana joudutaan nostamaan 50 – 70 milj. euron lainaerä nopeasti heikentyneen kassatilanteen takia.

Suurin syy kassatilanteen heikkenemiseen oli elokuussa tehty 42 milj. euron suuruinen tonttikauppa VR-Yhtymän kanssa. Lyhytaikaisiin lainoihin ei ole tehty ennuste-

muutoksia. Lyhytaikaiset lainat koostuvat kuntatodistuksista ja konserniyhteisöjen talletuksista kaupungin konsernitilille. Kuntatodistuksia ei ole laskettu liikkeelle kesäkuun 2023 lopussa, mutta elokuussa niitä jouduttiin nostamaan 60 milj. euroa. Lyhytaikaisiin korollisiin lainoihin sisältyvät tytäryhtiöiden talletukset (per 30.6), jotka olivat 178,5 milj. euroa.

Lainakanta yhteensä eli korollisen kokonaisvelan määrä kesäkuun lopussa oli 743,1 milj. euroa. Korollisen kokonaisvelan keskikorko oli 0,99 %. Kaupungin velka on tällä hetkellä suojattu hyvin mahdolliselta korkojen nousulta. Alkuvuonna purettiin kaksi korkosuojausta ja tehtiin yksi uusi sopimus. Järjestely alensi kaupungin korkomenoja noin 0,9 milj. euroa vuodessa ja kasvatti suojausastetta 25 milj. euron arvosta. Ennusteen mukaan lainakanta eli korollinen kokonaisvelka ilman kuntatodistuksia olisi vuoden lopussa enintään noin 850 milj. euroa, mikäli pitkäaikaista lainaa nostettaisiin ennusteen mukaiset 100 milj. euroa.

Pitkäaikainen antolainakanta oli vuoden 2022 lopussa 563,4 milj. euroa. Kesäkuun lopussa pitkäaikaisia antolainoja oli yhteensä 544,5 milj. euroa ml. vahinkorahaston antolainasijoitus. Vuoden toisen ennusteen mukaan antolainakanta olisi vuoden lopussa enintään 604 milj. euroa eli kasvaisi 40,6 milj. euroa nettona. Uusia antolainoja ei ole vielä myönnetty alkuvuonna ja lyhennykset

olivat 16,8 milj. euroa. Antolainoja myönnetään pääosin asuntosektorin yhtiölle eli TVT Asunnot Oy:lle sekä muille konserniin kuuluville yhtiöille. Konsernirahoituksen keskittäminen vähentää kaupunkikonsernin ulkoisia korkokustannuksia.

Lyhytaikaista konsernitiliin liitettyä limiittiä oli kesäkuun lopussa käytössä 56,9 milj. euroa. Konsernitilien lyhytaikaisia limiittejä ennustetaan olevan vuoden lopussa käytössä noin 50-60 milj. euroa.

Kaupungin takausvastuut olivat vuoden 2022 lopussa 251 milj. euroa. Takausvastuissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2023 aikana, eikä uusia takauksia ole myönnetty.

Vahinkorahaston nettotuoton arvioidaan olevan 1,7 milj. euroa eli talousarvion mukainen, mutta tuoton realisoituminen edellyttää hyvää kehitystä osake- ja korkomarkkinoilla loppuvuoden aikana. Vahinkorahaston alkuvuoden kirjanpidollinen tuotto oli 0,6 milj. euroa ja markkinatuotto oli 2,3 milj. euroa positiivinen. Vahinkorahaston taseen loppusumma oli kesäkuun lopussa 50,3 milj. euroa ja käypä arvo noin 53,6 milj. euroa. Lahjoitusrahastojen kehitys on saman suuntainen, mutta niitä ei yhdistellä emokaupungin tuloslaskelmaan.

7. Strategisten tytäryhteisöjen tavoitteet ja konsernirakenteen muutokset

7.1 Konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden ja investointien toteutuminen

Arkea Oy:n liiketappio on kasvamassa -1.857.000 euroon suunnitellun -719.000 euron sijaan, tilikauden tappion ennustetaan olevan -1.755.000 euroa (TA -721.000 euroa). Alkuvuoden aikana Arkea on menettänyt tärkeitä tuotantotiloja Kaarealle sekä etenkin ruokapalveluissa useita isoja asiakkauksia. Tuotantotilojen menetyksen seurauksena ruokapalveluiden asiakassopimuksia on jouduttu päättämään tuotantokapasiteetin puutteen vuoksi, eikä korvaavia tuotantotiloja ole saatavilla. Menetyksillä on merkittävä vaikutus sekä yhtiön liikevaihtoon että kannattavuuteen. Etenkin TESin palkkaratkaisut ovat kasvattavat henkilöstökustannuksia arvioitua enemmän.

Turku Energia Oy:n liikevoitto on toteutumassa pienempänä kuin talousarviovaiheessa suunniteltiin (ennuste 20,8 milj. euroa, TA 27,2 milj. euroa). Talousarvion tilikauden tulokseen odotetaan kuitenkin päästävän. Turku City Data Oy:n liikevaihto ei ole toteutunut odotetusti. Liikevaihto on jäämässä 90.000 euroon suunnitellun 320.000 sijaan, samalla tilikauden tappio on painumassa

tappiolle -290.000 euroa (TA -130.000 euroa). Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy:n liikevoiton on ennustettu toteutuvan pienempänä kuin talousarviossa oli suunniteltu (ennuste 3,3 milj. euroa, TA 4,3 milj. euroa) kiinteistöjen hoitokulujen ja pääomakustannusten nousun myötä. Kaupungin sidosyksiköistä Kuntec Oy, Kaarea Oy ja Lounais-Suomen Jätehuolto Oy ovat tekemässä suunniteltua paremman tuloksen.

Turun Satama Oy:n bruttoinvestoinnit ovat 7,6 milj. euroa suunnitellun 15,4 milj. euron sijaan Ferry Terminal -projektin viivästymisen vuoksi. Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy:n bruttoinvestoinnit toteutuvat huomattavasti talousarviota pienempinä ennusteen ollessa 12,4 milj. euroa (TA 30,8 milj. euroa). Investointeja on siirretty kohnoneiden rakennus- ja pääomakustannusten vuoksi. Turun Seudun Vesi Oy:n bruttoinvestoinnit toteutuvat ennusteen mukaan (0,5 milj. euroa) selvästi talousarviota pienempänä (TA 12,0 milj. euroa) koska varalaitoksen rakennusurakka sekä Maskun suunnan siirtolinjaurakka eivät ole käynnistyneet osakaskuntien käymien rahoitus-

neuvottelujen viivästymisen takia. Arviona on, että varalaitoksen rakennusurakka alkaa vuonna 2024 ja Maskun suunnan siirtolinjaurakka alkaa vuonna 2025.

7.2 Konsernissa tapahtuneet olennaiset muutokset

Osana hyvinvointialueuudistusta Turun kaupungin konsernista siirtyivät Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle Vasso Oy:n (14,63 % yhtiön osakkeista), Myllykoti Oy:n (100 %), 2M-IT Oy:n (4,47 %), Kaiku24 Oy:n (1,00 %) osakeomistukset. Osakeomistusten lisäksi Varsinais-Suomen Erityishuoltopiiriin, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin ja Kärkällä Samkommun toiminnot sulautettiin osaksi Varsinais-Suomen hyvinvointialuetta.

Kaupunginhallitus päätti (5.12.2022 § 516) osana Turku Science Park Oy:n sidosyksikköjärjestelyjä ostaa Green Park Industry Oy:n (27 % yhtiön osakkeista) ja Turun Teknologia- ja Tiedepuisto Oy:n (100 %) osakkeet Turku Science Park Oy:ltä. Osakeomistukset siirtyivät Turun kaupungille 1.1.2023.

YH-kodit Oy:n osakkeet (1,19 % yhtiön osakkeista) myytiin kansliapäällikön päätöksellä 20.1.2023 Länsi-Suomen Yleishyödyllinen Asuntosäätiölle.

Logomo Oy:n osakkeet (39,00 %) myytiin kaupunginhallituksen päätöksellä (26.9.2022 § 400) Sunborn Events Oy:lle. Kaupunkikirjat allekirjoitettiin 28.2.2023.

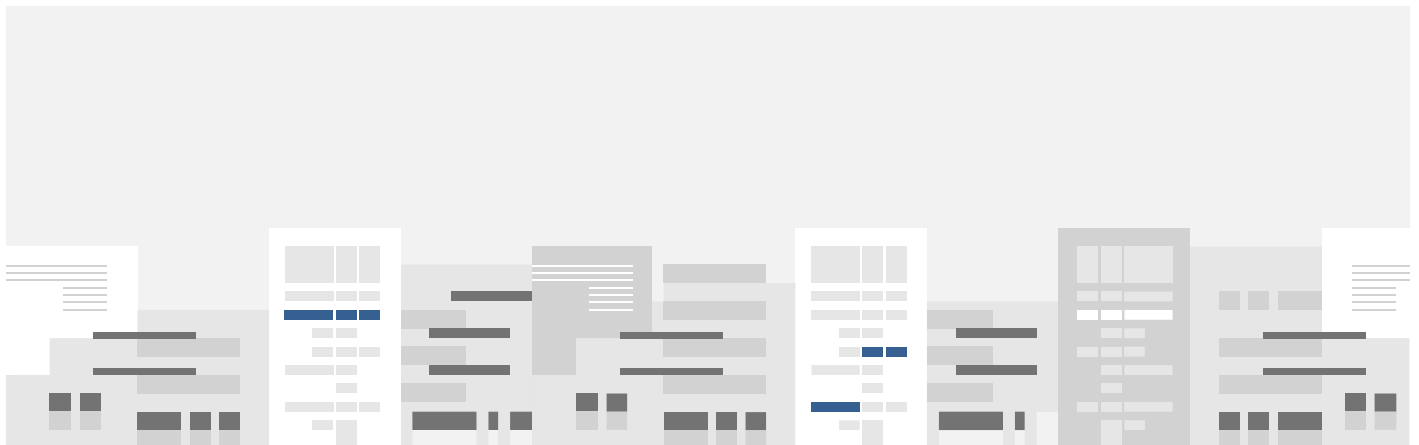
Aboa kongressi- ja tapahtumapalvelut Oy:n osakkeet (25 %) myytiin kansliapäällikön päätöksellä 2.3.2023 Certia Oy:lle. Myös Turun ammattikorkeakoulu Oy myi omistamansa osakkeet (5 %) Certia Oy:lle.

Turun kaupungin Työterveyshuolto Oy:n nimi muutettiin kansliapäällikön päätöksellä 27.4.2023 Turun Taito-kampus Oy:ksi.

Turun Seudun Puhdistamo Oy:ssä tehtiin maksuton osakeanti, missä toteutettiin 23.12.2022 mukaisen yhtiösopimuksen osakeomistusten tarkastus. Turun kaupungin omistusosuus nousi 59,31 prosentista 62,09 prosenttiin. Turku Energia Oy:n omistusosuus laski 1,27 prosentista 0,82 prosenttiin.

Kiinteistöosakeyhtiö Turun Syvälahden koulun nimi muutettiin Kiinteistöosakeyhtiö Turun monitoimitilaksi. Samalla tehtiin osakeanti, jossa osakkeiden lukumäärää korotettiin 2500:sta 5000:een. Kiinteistöosakeyhtiö Turun Yli-Maarian koulu sulautettiin Kiinteistöosakeyhtiö Turun monitoimitilaan.

Kiinteistöosakeyhtiö Turun Autopihan kaupungin omistamat osakkeet (40,24 % yhtiön osakkeista) myytiin Skanska Oy:lle. Kaupungin omistamat osakkeet oikeuttivat 33 pysäköintipaikan hallintaan. Kaupunki tarvitsee nykyisen pysäköintipaikkakapasiteetin käyttöönsä lähitulevaisuudessakin ja siksi kaupunkikirjaan on neuvoteltu myytäviä pysäköintipaikkoja koskeva käyttöoikeuden luovutus takaisin kaupungille.

8. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto on vuoden 2023 talousarvion noudattamista koskevien määräysten yhteydessä päättänyt, että kaupunginvaltuustolle, kaupunginhallitukselle ja tarkastuslautakunnalle annetaan osavuosisikatsaukset toiminnan ja talouden kehittymisestä kolme kertaa vuodessa tilikauden aikana. Neljäs toiminnan ja talouden toteutumisesta annettava raportti on tilinpäätös.

Osavuosisikatsauksissa raportoidaan arviot kaupunginvaltuuston sitoviksi vahvistamien tavoitteiden ja talousarviolausekkeiden toteutumisesta tilikaudella. Pormestariohjelman toimenpiteet raportoidaan osana toiminnan seurannan tavoitteiden toteutumista.

Toinen osavuosisikatsaus laaditaan raportointijaksolta 1.1. - 30.6. ja annetaan viimeistään syyskuussa. Raportti sisältää toiminnan ja talouden katsauksen sekä ennusteen toimintasuunnitelmaan kirjattujen toiminnallisten ja taloudellisten toteutumisesta. Osavuosisikatsaukseen sisältyy tilivelvollisen viranhaltijan sanallinen arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Talousarvion sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Hallintosäännön 77 §:n mukaan kaupunginvaltuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupungin viranomaisia. Kaupunginhallitus antaa määräykset siitä, miten tavoitteet ja toimenpiteet sitovat kaupungin viranomaisia.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita ovat kaikki toimintasuunnitelmakirjassa olevat lausekkeet ja toimielimen tavoitteet sekä määrärahat ja tuloarviot, ellei alla toisin ole määrätty.

Toimielinten kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet ovat mukana kaupunginhallituksen ja toimielimen välisissä toimintasuunnitelmissa. Ne toimintasuunni-

telman tavoitteet ja kohdat, jotka eivät ole kaupunginvaltuustoon nähden sitovia, ovat kaupunginhallitukseen nähden sitovia tavoitteita tai tiedoksi annettavia tietoja.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita eivät ole kaupunginvaltuuston vahvistaman talousarvion yleisperustelut, toimielimen kokonaiskuva toimialan kehittämisen suunnasta ja palvelun tarvetta tai toimintaa kuvaavat tunnusluvut.

Kaupunginvaltuuston, keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet esitetään palvelukokonaisuuskohtaista toimintasuunnitelmaa suppeammassa muodossa osana kaupungin toimintasuunnitelmaa. Näiden toimielinten kuvaus toiminnasta ja sen kehittämisestä sekä toimintaympäristön muutostekijät eivät ole sitovia tavoitteita.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt määrätä toimielimille käyttötalousosan määrärahat ja tuloarviot bruttositoviksi.

Investoinneista kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat talousarviokirjaan merkityt investointimenot, rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustulot sekä kaupunginvaltuuston erikseen päättämät hankekohtaiset kustannusarviot.

Toimielimen käyttötalousosan määrärahat ja investointiosan määrärahat ovat erikseen sitovia. Määrärahan säästöä käyttötalousosassa ei voi käyttää investointiosan määrärahan ylityksen katteena tai päinvastoin.

Kaupungin tilahankkeiden tarveselvityksissä ja hanke-suunnitelmissa noudatetaan hallintosäännön määräyksiä. Hallintosäännössä on määrätty myös päätösvallasta investoinneissa ja muissa pitkävaikutteisissa menoissa.

Kaupungin tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat rahoitustulot ja – menot. Rahoituslaskelmaosan sitova erä on lainakannan muutos.

Tytäryhteisöjen kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita ovat lausekkeet sekä ”Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet” -kohtaan merkityt tavoitteet.

Kaupungin toimintasuunnitelman toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen

Kaupunginhallitus ja konsernihallinto

Pormestariohjelman tavoitteiden osalta toimenpiteet ovat pääsääntöisesti toteutumassa suunnitelmien mukaisesti. Kärkihankkeiden: kulttuurin, osaamisen, yhteisöllisyyden, keskustan kehittämisen ja Turun tiedepuiston kärkihankkeiden toimeenpano on edennyt hyvin.

Ilmastosuunnitelman toteutus eteni hyvin koko konsernissa sekä vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Työtä vauhditti osaltaan Turun valinta vuonna 2022 Euroopan komission ”100 hiilineutraalia ja älykästä kaupunkia vuoteen 2030 mennessä” -missioon, jossa Turku on työskennellyt aktiivisesti. Keväällä käynnistettiin 1,5 asteen kaupunki – pilottiohjelma.

Tunnin juna -hankkeen osalta Espoon kaupunkiradasta ja Turku-Kupittaa-kaksoisraiteesta on laadittu toteuttamissopimukset valtion ja kaupunkien kesken. Joulukuussa 2020 perustettiin Turun Tunnin Juna Oy. Sen tehtävänä on Espoo-Salo-oikoradan ja Salo-Turku-kaksoisraiteen ratasuunnitelmien laatiminen uuden radan rakentamisvalmiuteen saakka. Hallitusohjelmaan sisältyy investointipäätös Turun tunnin junasta.

Kaupungin uuden johtamis- ja toimintamallin mukaiset johtoryhmät ovat aloittaneet työnsä. Uudet palvelukokonaisuudet sekä Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden muutoshanke on perustettu. TE-palveluiden siirtoa kunnille valmisteleavassa projektissa on käynnistetty palvelusuunnitelman työstö.

Konsernihallinnosta siirtyi vuoden alusta käynnistyneelle hyvinvointialueelle yhteensä 194 henkilöä.

Kärkihankkeet

Kärkihankekokonaisuus on edennyt toimintasuunnitelman mukaisesti. Joitakin viivästymisiä on ollut, mutta suurin osa korjaantuu loppuvuoden aikana.

Kärkihankkeiden etenemisestä on raportoitu Pormestarille 21.3 ja 29.8 sekä 20.12.2022 ja 19.06.2023. Pormestariohjaa kärkihankkeita kaupunginhallituksen päätöksen asettamissa rajoissa. Kaupunginhallitukselle on raportoitu 6.3.2023 aamukoulussa ja Kaupungin johtoryhmän kokouksessa 13.6.2023.

Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus

Kasvatuksen ja opetuksen toimenpiteet ovat toteutuneet tavoitteiden ja suunnitellun aikataulun mukaisesti. Myös pormestariohjelma toteutuu kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuudessa suunnitellulla tavalla.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus

Rakennusvalvonnan ja kaavoituksen asiakaskyselyjen tulosten perusteella on ryhdytty kehittämistöimiin. Rakennusvalvonnan lupahakemusten käsittelyaika (56 vrk) on alittanut tälle vuodelle asetetun käsittelyaikavoitteen (60 vrk).

Luonnonmonimuotoisuusohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 19.6.2023 ja ohjelman toimenpiteitä ollaan käynnistämässä. Samoin Itämerihaasteen uuden ohjelmakauden valmistelu on käynnissä.

Sähköbussiliikenteen osuus Fölin kalustosta on vuonna 2023 noin kolmasosa, ja liikennöintikilometreistä noin puolet. Fölläri-kaupunkipyöriä on käytetty kesäkaudella 2023 noin 2,5 kertaa päivässä pyörää kohden (edellisenä vuotena 1,0 kerta / pv / pyörä). Kupittaa-Turku (KUTU) -ratahanke sekä allianssimuotoisina toteutettavat Kupittaa-kärki ja Musiikkitalo etenevät suunnitelmien mukaisesti.

Vapaa-ajan palvelukokonaisuus

Vapaa-ajan palvelukokonaisuus uudelleenorganisoiu 1.6.2023 liikunnan ja kulttuurin palvelukokonaisuuksiksi. Samalla nuorisopalvelut siirtyivät osaksi uutta lasten ja nuorten palvelukokonaisuutta. Osavuosikatsaus raportoidaan kaupunginvaltuuston hyväksymän (kv 14.11.2022 § 232) vuoden 2023 vapaa-ajan palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelmaan perustuen.

Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden strategiset tavoitteet pohjautuvat kaupunkistrategiaan ja linkittyvät 16:een pormestariohjelman linjauksiin, joita jokaista on toteutettu alkuvuoden aikana, ja poikkeamia ei ole raportoitu. Myös käynti- ja kävijämäärät ovat palautuneet tai palautumassa koronaa edeltävälle tasolle.

KAUPUNGINHALLITUS

KONSERNIHALLINTO

ELINVOIMAN PALVELUKOKONAISUUS

TYÖLLISYYSPALVELUT

KAUPUNGINHALLITUKSEN OMARAHOITUSOSUUDET

Tilivelvollinen viranhaltija: kansliapäällikkö Tuomas Heikkinen

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Konsernihallinnon keskeisin toimintaympäristön muutos on hyvinvointialueiden muodostuminen vuoden 2023 alussa. Sote-uudistuksen ja Hyvinvointialueiden perustamisen myötä vuoden 2023 alusta kuntien toiminnassa tapahtui suuria muutoksia. Jäljelle jäävän kuntaorganisaation määrittelyyn luotiin Uusi Turku -projekti, joka jakautuu ajallisesti kolmeen osioon.

1. Vuonna 2022 tehtävät sote-uudistuksen edellyttämät muutokset
2. TE-uudistuksen muutokset vuonna 2024
3. Visio 2025, jossa varaudutaan jo tulevan valtuustokauden ratkaisuihin.

Uuden Turun toimintamallista päätettiin alkuvuonna ja sitä tukemaan perustettiin neljä johtoryhmää: elinvoiman-, hyvinvoinnin-, kaupunkiympäristön- ja integraation johtoryhmät.

Turun kaupungin organisaatorakennetta päivitettiin 1.6. alkaen siten, että Turun kaupungin hallinnollinen organisaatio muodostuu konsernihallinnosta, palvelukokonaisuuksista, palvelualueista, vastuualueista ja yksiköistä. Palvelukokonaisuuksia ovat kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus, kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus, kulttuurin palvelukokonaisuus, liikunnan palvelukokonaisuus, elinvoiman palvelukokonaisuus ja lasten ja nuorten palveluiden yhteisvaikuttavan kokonaisnäkömyksen palvelukokonaisuus. Edellä mainituista elinvoiman palvelukokonaisuus sisältyy kokonaisuudessaan kaupunginhallituksen toimielimen alaisuuteen ja lasten ja nuorten yhteisvaikuttavan kokonaisnäkömyksen palvelukokonaisuus toimii kaupunginhallituksen alaisuudessa muutoshankkeen osalta.

Elinvoiman palvelukokonaisuuden tehtävänä on kaupunginhallituksen alaisuudessa vastata kaupungin kasvuun ja kehittämiseen tähtävistä toiminnoista. Elinvoiman palvelukokonaisuuden vastuualueita ovat yrityspalvelut, tapahtumapalvelut, vihreä siirtymä kärkihankkeet, strateginen maankäyttö, liikkuminen ja asuntopolitiikka ja työllisyyspalvelut.

Lasten ja nuorten palveluiden yhteisvaikuttavan kokonaisnäkömyksen palvelukokonaisuuden tehtävänä on johtaa muutoshanketta, jossa luodaan lapsiin ja nuoriin

kohdistuvat palvelut kokonaisvaltaisesti huomioiva johtamismalli. Palvelukokonaisuus vastaa siitä, että resurssit kohdistetaan tietoon ja tarpeisiin perustuen tuottaen lapsille ja nuorille hyvinvointia ja kaupungille elinvoimaa.

Koronatilanteen tuomien rajoitusten poistumisen myötä toiminta on normalisoitumassa perusvuosien tasolle. Konsernihallinnon uudet toimitilat Yliopistonkatu 27 toimistorakennuksessa saatiin käyttöön keväällä 2023, minkä jälkeen työskentelyä on jatkettu hybridimallissa eli etä- ja toimistotyötä yhdistäen.

Kesäkuun 2023 työllisyyskatsauksen mukaan Turun työttömyysaste oli kesäkuussa 12,5 % (vuosi sitten 13,1 %). Työttömyys väheni vuodessa Turussa 3 prosenttia. Varsinais-Suomessa määrä pysyi ennallaan. Koko maassa työttömyys nousi 2 prosenttia. Kuusikosta Turussa suurin työttömyysprosentin pudotus vuodessa kesäkuussa (kuten on ollut myös maaliskuussa). Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä nousi toukokuuhun verrattuna, mutta on laskenut vuotta aiempaan verrattuna yli 4 prosenttia. Pitkäaikaistyöttömiä 9 % vähemmän vuotta aiempaan verrattuna. Ulkomaalaisten työttömyysaste oli 30 % prosenttia, joka on 4 %-yksikköä pienempi vuotta aiempaan verrattuna. Uusien avoimien työpaikkojen määrä laskenut vuodessa Turussa -31 %:a ja Turun seudulla -33 %:a.

Työmarkkinatuen kuntaosuuden ennuste vuoden lopun tilanteesta on 22,0 milj. euroa, kun talousarviossa oli varauduttu 20 milj. euron maksuosuuteen.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Kaupunginhallituksen alainen toiminta (Kaupungin yhteiset toiminnot, Konsernihallinto ja Elinvoiman palvelukokonaisuus) tulee ennusteen mukaan alittamaan talousarvion 2,3 milj. eurolla. Kh, konsernihallinto -kokonaisuuden (sis. Elinvoima) osalta ennustetaan talousarvion määrärahojen ylitystä 4 milj. euroa, mutta ylitystä kompensoivat Työllisyyspalvelujen 0,3 milj. euron sekä kh, kaupungin yhteiset kokonaisuuden 6 milj. euron ennustettu talousarvion alitus. Kaupungin yhteisiin eriin budjetoitiin talousarviovaiheessa 12,0 milj. euron suhdannevarausmääräraha, josta on tässä vaiheessa huomioitu palvelukokonaisuuksien ennusteissa 10 miljoonan euron osuus.

Konsernihallinnon osalta merkittävimmät poikkeamat talousarvioon nähden muodostuvat Yhteisistä palveluista.

Tilapalvelujen osalta arvioitu ylitys on toimintatuotoissa 7,2 ja toimintamenoissa 11,2 milj. euroa. Tuloja kasvattavat ennakoitua suuremmat vuokratuotot Varhalla sekä indeksikorotukset omiin ulosvuokrattuihin tiloihin. Toimintamenoja kasvattavat ulkoisten vuokrasopimusten poikkeuksellisen suuret indeksikorotukset vuodelle 2023 sekä uudet ulkoiset vuokrasopimukset, kuntarahoituksen uusien väistötilojen leasingkustannusten lisäys, kiinteistöosakeyhtiöiden vastikkeiden korotukset sekä lämpö- ja sähkömenot. IT-palvelujen osalta toimintamenojen arvioitu ylitys on 1,0 milj. euroa. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen muodostumisen vuoksi vuoden 2023 talousarviossa IT-palvelujen toimintamenoja karsittiin, mutta palvelutuotanto/toiminta ei kuitenkaan ole supistunut talousarviossa arvioitua määrää vastaavasti. Talouspalvelujen ostopalvelujen arvioidaan ylittävän talousarvion 0,7 milj. eurolla. Sarastian vuosihinnointelu on tarkentunut ja talousarvio on laadittu ilman hinnoittelumuutoksia.

Konsernihallinnon hankkeiden ja projektien määrärahojen ennustetaan toteutuvan 1,1 milj. euroa talousarviossa arvioitua alhaisempaan. Alituksesta 0,8 milj. euron osuus muodostuu kärkihankkeista.

Konsernihallinnon henkilöstömenojen arvioidaan pysyvän talousarviossa. Työvoiman käytön (ennuste 585 htv, TA23 605 htv) ennustetaan kuitenkin olevan alle suunnitellun johtuen henkilöstön vaihtuvuudesta sekä viivästyneistä rekrytoinneista niin määräaikaisen hankehenkilöstön kuin vakituisten henkilöstön osalta.

Työllisyyspalvelut tulee ennusteen mukaan alittamaan talousarvion 0,3 milj. eurolla.

Kaupungin yhteiset kokonaisuuden (kaupunkitasoiset erät, omarahoitusosuudet, alv-toimintamallit ja omaisuuden hallinta) ennuste alittaa talousarvion 6,0 milj. eurolla.

Tilivelvollinen viranhaltija: Riitta Uitto

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Työllisyystilanne on parantunut viime- ja kuluvan vuoden aikana. Käännös on kuitenkin tapahtumassa ja pitkään jatkunut työllisyyskehitys on kääntynyt negatiivisempaan suuntaan. Tämän pääasiallinen syy on heikentynyt taloustilanne, jossa korkea energian hinta, nousseet korot ja korkea inflaatio ovat yhdessä vähentäneet avoimien työpaikkojen määrää vuoden aikana Turun seudulla noin kolmanneksella. Tämä sama tilanne koskee myös maakuntaa, sekä koko maata. Tuoreessa VM:n ennusteessa talouden uskotaan piristyvän hieman vuoden lopulla työllisyys alkaa myös kasvaa ensi vuodesta lähtien. Hyvinvointialueen syntyminen vuoden alussa on vaikuttanut työllisyyspalveluiden rakenteeseen. Yhteinen tekeminen ja yhteistyö Varhan kanssa etsii muotoaan. Tällä on vaikutusta etenkin

Alituksesta 5 milj. euroa muodostuu siitä, että eläkemenoperusteisen eläkemaksun sijaan peritään ns. tasausmaksua, jonka vaikutukset on osavuosisikatsauksessa jyvitetty palvelukokonaisuuksille. Muutoksen vuoksi kaupungin yhteisiin toimintoihin kohdistuu menoja aiempaa vähemmän. Lisäksi alitusta muodostuu siitä, että talousarviovuoden 2023 määrärahoihin sisältyy 12 milj. euron suhdannevarausmääräraha, jolla on varauduttu energian hinnannousuun sekä yleisen hintatason vaikutuksiin kaupunkitasolla (polttoaine, materiaalien ja palvelujen hintojenkorotuspaineet). Varauksesta on tässä kohtaa ennustettu realisoituvan noin 10 milj. euron osuus. Varaus on 2. osavuosisikatsauksessa huomioitu pääosin kasvatuksen ja opetuksen ennusteessa.

Talousarviota heikompaa toteumaa ennustetaan omaisuudenhallinnan osalta, jossa tuloja arvioidaan kertyvän 5,5 milj. euroa talousarviota vähemmän maankäyttösopimuskorvausten sekä maanmyyntitulojen myyntivoittojen toteutuessa talousarviossa arvioitua alhaisempaan. Lisäksi Työmarkkinatuen kuntaosuuden (TA23 20 milj. euroa) ennustetaan ylittävän talousarvion 2 milj. eurolla heikentyneen työllisyystilanteen vuoksi.

Kaupungin yhteiset (Omaisuuksien hallinta ja kaupunkitasoiset erät) investointien alittuu talousarvioon verrattuna yhteensä 18,9 milj. euroa (TA23 219 milj. euroa), Suurimmat omaisuudenhallinnan poikkeamat ovat infra- ja tilainvestointien alitus, yhteensä 45,4 milj. euroa ja maaomaisuuden hankintamenoennusteen ylitys, joka johtuu kaupunginvaltuuston 19.6.2023 § 139 päätöksestä ostaa VR-yhtymä Oyj:n ratapihan alue 42,5 milj. euron kauppahinnalla. Kaupunkitasoisin erin varatusta investointihankintojen suhdannevarauksesta on käyttämättä 15,9 milj. euroa.

pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten saamiin palveluihin. Työllisyyden kuntakokeilu jatkuu, ja yhteistyössä TE-toimiston kanssa työskentelemme sekä valtion että kaupungin tavoitteet huomioiden. Työllisyyspalvelu-uudistusta, jossa työllisyyspalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kuntiin, TEPA-24, valmistellaan yhteistyössä Varsinais-Suomen kuntien kanssa. Näyttää siltä, että Varsinais-Suomeen on syntymässä kaksi työllisyysaluetta eli Salon ja Turun työllisyysalueet.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Työllisyyspalvelu on pystynyt toteuttamaan toiminnallisia, sekä taloudellisia tavoitteitaan suunnitelman mukaisesti ilman olennaisia poikkeamia.

Toiminnan tavoitteet

Talousarviolausekkeet

Lautakunta	Talousarviolauseke	Toteutunut 30.6.2023
Kaupunginhallitus	Pormestariohjelman linjauksista pidetään kiinni ja ohjelmassa sovitut selvitykset ja ohjelmat tuodaan päätettäväksi.	Pormestariohjelman linjausten toteutumista seurataan ja niistä raportoidaan jokaisen osavuositarkastuksen yhteydessä.
Kaupunginhallitus	Vuonna 2023 tulee panostaa palvelukokonaisuuksittain kohdennettuihin työhyvinvointitoimiin henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseksi.	Kunta 10 tulosten käsittely on tehty johtoryhmittäin ja ohjeistettu yksikkökohtaiseen käsittelyyn. HR on tarvittaessa ollut tukena käsittelyssä ja jatkotoimien määrittelyssä. Tarjolla on ollut keskitettyä tukea väkivaltauhkatilanteisiin, mielenterveyteen, palautumiseen, työn ja stressin hallintaan ja työhyvinvointiin. Lisäksi on ollut kohdistettuja työyhteisöllisiä tukitoimia sekä pyydä apua-nappi.
Kaupunginhallitus	Tuodaan päätettäväksi liikumistapajakauman ja päästövähennystavoitteiden asettamiseksi ilmastosuunnitelman mukaiset sekä henkilö- että tavaraliikennettä koskevat kestävän kaupunkiliikunnan ohjelmat (SUMP, SULP) ensimmäisen vuosineljänneksen aikana.	Kestävän kaupunkiliikunnan ohjelmien valmistelu on käynnissä. SUMP:n alustavat tavoitteet ja toimintamalli on hyväksytty kaupunginhallituksessa 20.3.2023.
Kaupunginhallitus	Kiinteistöhuollon kytkeminen vahvemmin tilojen käyttäjään. Tilojen ylläpito ja hallintomalli uudistetaan 2023 aikana uusimalla sisäisen vuokrauksen malli.	Sisäisen vuokrauksen malli uudistuu osana tilastrategiatyötä. Kansliapäällikkö asetti tilastrategiahankkeen päätöspöytäkirjallaan 17.4.2023.
Kaupunginhallitus	Resurssitehokas toiminta kiertotalouden osana säästää luonnonvaroja ja kustannuksia. Sisällytetään hankesuunnitteluohjeisiin kestävän, resurssitehokkaan rakentamisen tavoitteet rakennushankkeissa.	Infra: Tarveselvitys- ja hankesuunnitteluohjeet on päivitetty ja hyväksytty valtuustossa 13.2.2023 § 31 ja 32 ja ne sisältävät ohjeistuksen myös resurssitehokkaan rakentamisen osalta. Tila: Tilahankkeiden hankesuunnitteluohjeet on päivitetty ja hyväksytty valtuustossa 13.2.2023 ja ne sisältävät ohjeistuksen myös resurssitehokkaan rakentamisen osalta.
Kaupunginhallitus	Uudistetaan työllisyyspalveluiden toimintaa vastaamaan TE25 tavoitteita ja tukemaan vahvemmin erityisryhmien kuten nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja maahanmuuttajataustaisten työllistymistä. Varmistetaan nuorten pudokkaiden toiminnan jatkuminen osana työllisyyspalveluita.	Järjestetään työllisyyspalveluiden ja kuntakokeilun organisaation toimintaa niin, että ko. asiakkaitten palveluprosesseja vahvistetaan ja suunnataan resurssia aiempaa enemmän kohderyhmien palveluun. Yhteistyön toimivuus International House Turun, Vamoksen ja Varhan kanssa varmistetaan.
Kaupunginhallitus	Selvitetään mahdollisuuksia vahvistaa maahanmuuttajataustaisten turkulaisten suomen kielen osaamista osana kotouttamisohjelmia.	Kotouttamisohjelman tärkeimpänä painopisteenä on eri muunkielisten ryhmien suomen kielen osaamisen vahvistaminen.
Kaupunginhallitus	Jatketaan keskustan turvallisuussuunnitelman toimenpiteitä.	Keskustan turvallisuussuunnitelmassa mainittujen toimenpiteiden toteuttamista jatketaan. Suunnitelmassa mainittujen toimenpiteiden lisäksi toteutetaan myös muita toimenpiteitä keskustan turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantamiseksi. Keskustan turvallisuussuunnitelman laadintaan osallistuneet tahot koostuvat säännöllisesti.
Kaupunginhallitus	Kiinnitetään huomiota henkilöstöpolitiikassa henkilöstön diversiteetin vahvistamiseen sekä koulutukseen tunnistaa rasismia, epätasa-arvoa ja syrjintää työyhteisössä.	Diversiteettiä tukeva tilaisuus järjestetty, lisäksi kohtaamisoppaan osalta tiedottamista tehostettu. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus on liitetty osaksi hyvinvoinnin edistämistä vaikuttavuuden lisäämiseksi.
Kaupunginhallitus	Otetaan koulujen pihoja aktiivisempaan ja laajempaan yleiseen käyttöön ilta-, viikonloppu- ja loma-aikoina. Osallistetaan lapsia ja nuoria suunnittelemaan niiden kunnostamista.	Kehittämiprojekti valmisteilla.
Kaupunginhallitus	Laaditaan Turulle oma ruoka-avun malli, jonka osana vähennetään hävikkiruokaa laitospöytäkirjalla.	Mallia valmisteltu ja ruoka-apua toteutetaan kumppanuudessa järjestöt, Varha, Srk ja kaupunki. Saatu rahoitus valmisteluhankkeelle ja haettu ESR-rahoitusta hävikkiruokahankkeelle. STM selkeyttämässä kansallisia linjauksia vastuista 2023.
Kaupunginhallitus	Tarjotaan tilat ns. Senioriolkkarille joko kaupungin tai jonkun järjestön jo olemassa olevien tilojen puitteissa.	Olohuone-konsepti kaikille kuntalaisille käynnistetty. Laajennus ja kehitystyö jatkuu.
Kaupunginhallitus	Lisätään kh:n avustusbudjettiin 50 000 € kohdentamattomana kustannusten nousuun varautumiseksi.	Toteutunut.
Kaupunginhallitus	Huomioidaan osana Uuden Turun valmistelua kaksikielisen viestinnän tarpeet.	Aloitettu selvitys tekoälyn hyödyntämisestä ruotsinkielisten käännösten tekemiseksi ja selvitetään kaupungin nykyisten kääntäjien tehtävänkuvien muuttamista tukemaan kaksikielistä viestintää. Saatu lisäresurssi sisäisin siirtein tekemään ruotsinkielistä viestintää.

Lautakunta	Talousarviolauseke	Toteutunut 30.6.2023
Kaupunginhallitus	Selvitetään yhdessä VS-kuntien kanssa lähijunaliikenteen aloittamisen kustannukset ja aikataulu. Käynnistetään yhteistyössä laajempi selvitys osana Tunnin junan hanketta lähijunaliikenteen mahdollisuudet tiivistää seudun rakennetta ratojen varsille ja rakentaa uusia asemapaikkoja tukemaan kasvua.	Asemapaikkaselvitys Toijalan suuntaan (työnimenä Nokia-Naantali-yhteys) on valmistunut, aikataulumallia rakennettu (VR mukana) ja asian esittelyä päättäjäfoorumille valmistellaan. Uudenkaupungin suunnan asemapaikkaselvityksestä tehty päätös. (Työnimenä Uusikaupunki-Salo-yhteys) Mukana yksityinen Suomen Lähijunat Oy.
Kaupunginhallitus	Aloitetaan osana Yhteisöllisyyden kärkihanketta yhteistyön pilotti, jolla pyritään tukemaan perheitä koulujen ulkopuolella.	Toiminta käynnissä. Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittanut kokonaisuutta yhteensä 800 000e vuosiksi 2023–2025.
Kaupunginhallitus	Osana kärkihankkeiden liikkumisen kokonaisuutta selvitetään pyöräilyn lisäämisen ja aktivoimisen kansainvälisiä malleja ja toteutetaan kehittämiskokeiluja.	Asiaa aloitettu kartoittamaan kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa.
Kaupunginhallitus	Sopeuttamisohjelmatyötä seurataan puheenjohtajatoimikunnassa.	Puheenjohtajatoimikunta toimii sopeuttamisohjelmatyön ohjausryhmänä. Säännöllinen seuranta sovitun aikataulun mukaan.
Kaupunginhallitus	Selvitetään palveluiden tuottamisen kustannuserojen syyt verokkikaupunkeihin, erityisesti Tampereeseen verrattuna ja ryhdytään toimenpiteisiin tulosten perusteella.	Selvitystyö käynnistetty maaliskuussa. Ensimmäisessä vaiheessa paneudutaan varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja lukiokoulutukseen. Vertailulaskelmat laaditaan FCG Oy:n toimesta.
Kaupunginhallitus	Digitalisaation vauhdittaminen otetaan osaksi sopeuttamistavoitteita. Digitalisaatiossa keskitytään erityisesti tuottavuutta lisääviin toimiin. Toimet vahvistetaan osana digistrategiaa.	Uudistetun tietohallintostrategiassa on automaation lisäämisen tavoite ja useita muita digitalisaation mahdollistamisen tavoitteita. Toimenpiteiden toteuttaminen on aloitettu.
Kaupunginhallitus	Hankintaprosessin läpikäynti otetaan osaksi sopeuttamisohjelmaa. Hankinnoissa tulee hyödyntää entistä tehokkaammin kaupungin hankintajärjestelmää. Tälle asetetaan tuottavuusmittareita.	Toteutetaan hankintastrategian mukaisia toimenpiteitä. Hankintastrategian mukainen tavoite on, että kaikki hankinnat ja tilaukset tehdään sähköisillä järjestelmillä. Tavoitteen saavuttaminen riippuu siitä, toimivatko palvelukokonaisuudet tavoitteen mukaisesti. Tuottavuuden mittaamiseen käytetään hankintastrategiaan kirjattuja mittareita.
Kaupunginhallitus	Yksi Uuden Turun tavoitteista on selkeyttää johtamismallia ja palvelukokonaisuuksia tasapainoisemmiksi kokonaisuuksiksi ja madaltaa hallinnon tasoja.	Uuden Turun johtamis- ja toimintamallista on kansliapäällikön päätös 2/2023. Uudet johtoryhmät ja johtamisfoorumit ovat aloittaneet toimintansa.
Kaupunginhallitus	Selvitetään kannustinjärjestelmän käyttöönottoa osana sopeuttamisohjelmaa.	Suurten kaupunkien toimintamallit eivät tuottaneet toimivia ja innovatiivisia malleja, mutta kertapalkkion käyttöä sopeuttamisohjelman tueksi lähdetään valmistelemaan sopeuttamisohjelman etenemisen myötä.
Kaupunginhallitus	Tarkastellaan kriittisesti asiantuntijapalveluiden käyttöä.	Asiantuntijapalveluita käytetään vain silloin kun omat resurssit eivät riitä taikka kaupungilla ei ole ko. tehtävää varten organisaatiossa tarvittavaa osaamista taikka palvelut on yleisesti linjattu ostettavaksi ulkopuoliselta palveluntuottajalta.
Kaupunginhallitus	Luonnonmonimuotoisuusohjelma ja keskustan pyöräilyn tavoiteverkko tuodaan päätettäväksi vielä kuluvan vuoden aikana suunnitelman mukaan. Osana lumo-ohjelmaa päätetään Mälikkälä-Kuninkojan luonnonsojelualueen perustamisesta.	Luonnon monimuotoisuusohjelma hyväksytty valtuustossa 19.6.2023. Varsinais-Suomen ELY-keskus on perustanut Mälikkälän metsän luonnonsojelualueen 19.5.2023. Keskustan pyöräiliikenteen tavoiteverkko 2035 on hyväksytty kaupunginhallituksessa 20.3.2023.
Kaupunginhallitus	Musiikkitalon hankesuunnitelmasta pidetään kiinni.	Toteutussuunnitelma on tehty hyväksytyin hankesuunnitelman pohjalta.
Kaupunginhallitus	Hyvinvointilautakunnan budjetista päätetään osana sen tehtävien hyväksymistä.	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta on aloittanut toimintansa helmikuussa 2023 ja sen tehtävät on päivitetty hallintosääntöön.

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Edunvalvonta

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
1	Lääkekehityskeskukseen saaminen Turkuun vahvistamaan lääke- ja diagnostiikka-alan kehittymistä Suomen yhdeksi talouden kivijalaksi	Tavoite toteutunut.	Tavoite toteutunut.
2	Saaristomeren suojelun toteuttaminen ja siihen riittävän rahoituksen saaminen, jotta maailman herkimmän, kaudenimman ja saastuneimman saariston tila paranee ja jotta se säilyy myös tulevien sukupolvien ilona ja vahvistaa alueemme luonnon monimuotoisuutta.	Vaikutetaan yhteistyössä Varsinais-Suomen liiton ja ELY-keskuksen kanssa tulevan hallituksen ohjelmaan, jotta siinä linjattaisiin Saaristomeri-ohjelman jatko sekä ohjelmalle riittävä rahoitus.	Hallitusneuvottelit saatiin päätökseen kesäkuussa. Saaristomeren osalta ohjelmassa on useita kirjauksia, mm. Saaristomeriohjelman jatkuminen. Rahoituksen taso tarkentuu syksyn budjetti-neuvotteluissa, mutta näyttää jäävän alemmaksi kuin tavoiteltu. Saaristomeri-aiheisia kirjauksia.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
3	Tunnin junan toteuttaminen ja investointipäätös uudelle ratayhteydelle siten, että junayhteys on otettavissa käyttöön 2030	Hallitusohjelmassa linjataan investointipäätös. Turku-Kupittaa-yhteyden ja Espoon kaupunkiradan toteutus käynnissä, Espoo-Salo- ja Salo-Turku rata-suunnittelu valmis.	Hallitusneuvottelit saatiin päätökseen kesäkuussa. Turun tunnin junasta on ohjelmassa investointipäätös: "Investointiohjelman lisäksi valtio toteuttaa Turun tunnin juna -hankkeen, joka käsittää Espoo-Salo-oikoradan rakentamisen ja Salo-Kupittaa-yhteysvälin parantamisen. Rakentaminen käynnistyy Espoo-Lohja ja Salo-Kupittaa-yhteysväleillä. Rakentamisvaihetta varten valtio varautuu osana investointiohjelmaa pääomittamaan rahoitusta kokoavaa yhtiötä, jonka osakkaina voivat valtion lisäksi olla kunnat."

Teema: Hiilineutraali ja resurssiviisas Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
4	Huomioidaan kaupungin ilmastotavoitteet erityisesti maankäyttöä, energiaa, rakentamista ja liikkumista koskevassa päätöksenteossa.	Ilmastoperusteet tuodaan tehostetusti valmisteltaviin maankäytön, energian, rakentamisen ja liikkumisen suunnitelmiin, investointeihin ja esityksiin/päätöksiin hyödyntäen myös ilmastobudjetoimia. Vapaa-aika: Kirjaston kiertotalouskehittäminen, Ilmastolupaus-hanke ja ekokompassin käyttöönotto museopalveluissa.	Toteutetaan osana kaupungin ilmastopolitiikkaa ja -tavoitteita.
5	Edistetään siirtymää kohti kiertotaloutta ja laaditaan toimenpideohjelma sen tueksi.	Resurssiviisauden periaatteita ja kiertotalouden käytäntöjä toteutetaan ja seurataan koko konsernissa sekä kehitetään ja edistetään laajassa yhteistyössä alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Kiertotalousratkaisulla tavoitellaan vaikuttavuutta ilmastonmuutoksen hillintään, luonnon monimuotoisuuteen sekä alueen vetovoimaan ja kilpailukykyyn.	Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan (kh 22.11.2021 § 518) toimeenpano jatkuu edelleen koko konsernissa ja yhteistyössä sidosryhmien ja yhteistyökumppanien kanssa. Työn koordinaatioon liittyvä resurssivaje pyritään korjaamaan (rekrytointi, ulkoinen rahoitus).
6	Selvitetään päästöbudjetoimia tavoitellen sen ottamista osaksi talousarvioprosessia.	Ilmasto/päästöbudjetti on toiminnassa yhdistäen ilmasto- ja talousjohtamisen ja ohjaten erityisesti konsernin ilmastoinvestointeja.	Ilmastobudjetoimi on toteutusvaiheessa osana TA-2023 toimeenpanoa ja sitä vahvistetaan osana TA2024 valmistelua. Arviointikehikkona toimii EU:n Vihreän rahoituksen taksonomia ja kehitystyön tukena on YM:n osarahoittama VÄKI-hanke. Investoinneista vastaavien kokonaisuuksien ja konserniyhteisöjen osaamista on vahvistettu taksonomiavalmennuksella.
7	Toteutetaan tehtyjä päätöksiä koskien Turun hiilineutraalisuus 2029 -ohjelmaa. Päivitetään toimenpideohjelma huomioiden, että suhteellisesti suurin päästövähennystavoite kohdistuu tulevalla kaudella liikenteeseen.	Ilmastosuunnitelmaa toteutetaan koko konsernin toimesta vahvistetuilla hillintään ja sopeutumisen toimenpitein kaupunginhallituksen ja -valtuuston seurannassa. Kansalaisten, yritysten, yhteisöjen ja kehityskumppanien osallistumista ja yhteiskehittämistä vahvistetaan. Ilmasto/päästöbudjetti on toiminnassa yhdistäen ilmasto- ja talousjohtamisen ja ohjaten erityisesti konsernin ilmastoinvestointeja.	Ilmastosuunnitelman (kv 16.5.2022 § 103) toteutus etenee vahvasti koko konsernissa sekä vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Edistymisestä raportoitii valtuusotolle kesäkuussa (ilmastoraportti). Työtä vauhdittaa osaltaan Euroopan 100 Hiilineutraalin kaupungin missio, jossa Turku työskentelee aktiivisesti ja käynnisti pilottihankkeen 1,5 Asteen Kaupunki (1.7.2023-30.6.2025).
8	Toteutetaan tehtyjä päätöksiä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi (LUMO-ohjelma). Asetetaan valmistelun pohjalta luontotavoite.	Tehdään päätös LUMOsta. Käynnistetään toimenpiteet LUMOssa päätetyn suunnitelman mukaan.	Luonnon monimuotoisuuden ja kaupunkiluonnon toimenpiteitä ja toimijajoukkoa vahvistetaan osallistamalla yrityksiä, yhteisöjä ja kansalaisia luontotekoihin. Työ on yhdistetty ilmasto- ja kiertotaloustekojen edistämiseen ja Turun Ilmastofoorumien vahvistamiseen. Useat Turun alueen keskeiset toimijat, kuten suuret yrityksen (esim. Meyer, Bayer ja Turku Energia) ja seurakunnat ovat käynnistäneet omia vaikuttavia luonto-toimiaan. Työtä tukevat myös korkeakoulujen kehitys- ja tutkimushankkeet sekä laaja yhteistyö alueen toimijoiden välillä.

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
10	Koulu- ja päiväkotitilojen tulee olla terveitä ja turvallisia. Päivitetään koulu- ja päiväkotiverkko vastaamaan asuin-alueiden tarpeita ja laaditaan korjaus- ja uudisrakentamissuunnitelma väistötilatarpeineen. Vahvistetaan tilojen käyttöä koulun ulkopuolella.	Tilojen terveellisyydestä ja turvallisuudesta huolehtiminen on Tilapalvelujen ja Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden perustoimintaa. Koulu- ja päiväkotiverkon tilannetta ja tarpeita tarkastellaan laaja-alaisessa yhteistyössä dynaamisesti ja muutostarpeita saatetaan päätöksentekoon. Järjestämisessä kehitetään edelleen taktisen palveluverkkosuunnittelun prosessia. Tilastrategia saatetaan päätöksentekoon.	Palveluverkkosuunnittelun prosessia kehitetään integraatiotoiminnossa. Koulu- ja päiväkotiverkko on aktiivisen tarkastelun alla ja konkreettisia muutostarpeita ja päivystarpeita saatetaan päätöksentekoon tarpeen mukaan. Tilastrategiatyö on käynnissä.
11	Kaupunkilaisten valinnanvapautta lisätään.	Palvelustrategia valmistuu päätöksentekoon.	Palvelustrategian taustaselvitys.
12	Laaditaan palvelustrategia, jossa määritellään millaista laatua palveluilta odotetaan ja mitkä tuottamisen tavat voivat olla mahdollisia.	Palvelustrategia valmistuu päätöksentekoon.	Palvelustrategian taustaselvitys.
13	Selvitetään mahdollisuudet koota ruotsinkieliset palvelut yhteen kokonaisuuteen.	Ei toimenpiteitä.	Ei toimenpiteitä.
14	Yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa luodaan kokonaisvaltainen hyvinvoinnin edistämisen toimintamalli vuoden 2023 alkuun mennessä.	Toimintamalli otetaan käyttöön. Yhdyspintatyötä käynnistyvän hyvinvointialueen kanssa jatketaan.	Toimintamallin osia käytössä ja kehitystyö järjestöjen ja Varhan kanssa jatkuu.

Teema: Jatkuvasti parempi Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
38	Edistetään hyvää tiedolla johtamisen kulttuuria. Perustetaan yhteistyössä alueen yliopistojen kanssa arviointipaneeli arvioimaan kärkihankkeiden toimenpideohjelmia, toteutumista ja vaikuttavuutta.	Arviointipaneelin toiminta vakiinnutettu ja toimenpideohjelmientietoisuus sekä tukea saadaan laajasti.	Arviointipaneelista keskusteltu, muttei vielä saatu operationaaliseen käyttöön. Mittaristoa käyty yhdessä läpi.
39	Luodaan Turkuun asiointitili, jota kautta on helppo hoitaa asioita sujuvasti ajasta ja paikasta riippumatta. Hyödynnetään digitaalisuutta ja dataa myös osana kaa-voitusta, luvitusta, katujen ja katuverkon kunnossapitoa ja opastuksia.	Asiakkuuksien hallintaa kaupunkitasolla sekä asiointitilin kattavuutta ja digitaalista asiakaspalvelua laajennetaan kattamaan yleisneuvonnan ja ohjauksen sekä nuorten segmentin asiakasohjaukseen. Yritysassiointien osalta on käynnistynyt kaupunkitasoinen yritysasiakkuuksien ja asiointien hallinnan hanke. Rakennetaan kaupunkitasoinen yhteinen toimintamalli ja asiakkuuksien ja asiointien hallinnan teknologiat tukemaan mallia. Ensimmäinen vaihe valmis. Kaikkien tukipalveluiden ja palvelukokonaisuuksien palvelut tuotteistettu ja toimintamalli otettu käyttöön. Palvelu- ja tuotetietoa sisältävien esijärjestelmien osalta määritelty jatkokehitys sekä priorisoidut muutokset. Pääalueina palvelutietojen hallinnan määrittely yhdessä HVA:n kanssa, SAP:in jatkokehitys tukemaan myynnin ja hankinnan prosesseja, asiakkuuden hallinnan tukeminen nuorten palvelutietojen osalta kattaa kaikki palvelukokonaisuudet. Tässä yhteydessä rakennetaan integraatiot tuleviin uusiin ratkaisuihin esim. kasvatusta ja koulutusta tukevat uudet järjestelmät, asiakkuuden hallinta järjestelmät, asiointitili ja yhteydet kansalliseen palvelutietovarantoon. Rakennusvalvonnan sähköistä järjestelmää (ePermit) kehitetään edelleen yhdessä muiden Trimble-kuntien kanssa. Lisäksi rakennusvalvonnassa selvitetään mahdollisuutta chatin/botin käyttöönottoon asiakasneuvonnassa. Jatketaan tietomallien käyttöönoton valmistelua rakennusvalvonnassa.	Asiointitilin MVP valmis, tarkennettu määrittelytyötä ja esiselvitystä, muun muassa henkilötietojen käsittelyn osalta (VM: Turvallinen tieto- hanke). Kaupunkitasoinen toimintamallin osalta toteutettu pilotteja. Työtä jatketaan integraation toimintamallin käyttöönottohankeissa: Kaupunkiyhteisten toimintamallien käyttöönotto -hankkeen asettaminen: nuorten ikäkaari ja yleinen neuvonta diaari 1552-2023 (kevät 2023 - kevät 2025) Projektisuunnitelman tarkentaminen, asiointitilin projektointi em. hankkeiden vaatimusten mukaisesti (kaupunkitason toimintamallit). Toteutettu nuorten digipalvelukonsepti mvp. Verkkopalvelu-uudistus –projekti diaari 2977-2022 käynnistynyt, määritellään yhteys ja asiointitilin vaatimukset hankkeelle. Yrityspalvelu- ja yritysasiakastiedon hallintamallin kehittäminen – hanke diaari 2738-2022 (syksy 2023 - kevät 2025). Toimintamalli osana Harvard Bloomberg –koulutuskokonaisuus (innovation track). One stop shop. Kootaan palvelukokonaisuuksista yrityspalveluja tarjoavat tahot. Versioitu ja aikataulutettu (luonnos) esiselvityksen mukaisesti asiointitilin etenemispolku.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
		Kunnossapito osallistuu Infraomaisuuden tietovirrat -hankkeeseen, joka saa VM:n digikannustinrahaa. Seurataan aktiivisesti katuverkon ja opastuksen digitalisaation kehityshankkeita KEHTO-foorumissa yhteydessä. Fölin CRM käytössä ja sitä kehitetään.	
40	Rakennuttamisessa siirrytään malliin, jossa rakennuttaminen ja uusien kaupungin tilojen omistaminen siirretään perustettavaan tai olemassa olevaan yhtiöön. Yhtiö ottaa vastuulle myös kiinteistöjen ylläpidon.	Syvennetään tarkastelua.	Fuusion kautta muodostetun Koy Turun Monitoimitilojen yhtiöjärjestys on kirjattu kaupparekisteriin ja uusien investointikohteiden toteuttaminen kiinteistöyhtiön omistukseen voidaan käynnistää. Rakennuttamista ja ylläpitoa varten perustetaan syksyn aikana sidosyksikkömuotoisesti toimiva normaali osakeyhtiö, minkä jälkeen on mahdollista käynnistää rakennuttamista ja ylläpitoa koskevat liikkeenluovutukset sekä sopimusvalmistelu emokaupungin ja yhtiöiden välillä.
41	Resursoidaan ja vakiinnutetaan asukkaiden osallisuuteen liittyviä toimintamalleja, kuten kansalaispaneelit. Asukasbudjetoinnin osuutta kasvatetaan. Huolehditaan erityisesti nuorten osallisuudesta.	Käynnistetään kansalaispaneelit-toimintamalli. Asukasbudjetin toteutus laajennettuna. Selvitetään mahdollisuus kasvattaa nuorisovaltuuston ja nuorten osallistuvan budjetoinnin resurssointia.	Kansalaispaneeli valmistelussa, käynnistys 2023. Asukasbudjetti toteutuu laajennettuna, vuoden 2023 toteutuvien ideoiden teemana lasten ja nuorten hyvinvointi.
42	Varmistetaan, että ikäkaarimallin mukainen palveluajattelu tulee osaksi toimintaa.	Ensimmäinen versio toimintamallista käytössä. Arviointia ja toimintamallin edelleen kehittämistä ja tarkentamista tarkennetaan.	Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden muutosjohtamisen hanke päätetty perustaa (hallintosääntö 4/2023).
43	Seurataan johtamisjärjestelmän muutoksen vaikutuksia ja onnistumista säännöllisesti valtuustokauden aikana ja asetetaan muutokselle tarkempia osatavoitteita.	Seurataan ja arvioidaan Uuden Turun toimintamallin käyttöönottoa ja parannetaan toimivuutta yhteisvaikuttavan johtamismallin piloteilla. Arviointi kolmannella vuosineljänneksellä ja parantamistoimet arvioinnin perusteella vuodelle 2024. Samalla rakennetaan Uuden Turun visiota 2025.	Uuden Turun toiminta- ja johtamismallin mukaiset johtoryhmät ja johtamisfoorumit ovat aloittaneet toimintansa. Ensimmäinen arviointi on suunniteltu toteutettavaksi alkusyksyllä 2023.
44	Tavoitteena on, että Turku on vetovoimainen työnantaja. Henkilöstön osaamista arvostetaan ja kannustetaan ja tuetaan oman osaamisen kehittämiseen. Panostetaan henkilöstön hyvinvointiin.	Kunta 10 -tulosten sekä omien kyselyiden pohjalta tuetaan työhyvinvointitoimia kaupunkitasoisesti sekä palvelualueilla niin, että tavoite "työ lisää hyvinvointia" on elävä kirjaus. Osaamisen kehittämisessä ensisijaiset välineet ovat päivitetty koulutussuunnitelma ja tavoite- ja kehityskeskustelu, jossa tavoitteet tekemiselle ja osaamisen kehittämiseksi sidotaan kaupungin strategiaan tavoitteisiin.	Osaamissuunnitelmasta tehty vuodelle 2023 selkeämpi ja pitkäjänteisempi, valmistelua tuettu keskitetysti. Kunta 10-käsittelyssä keskitetty tuki ollut saataville, lisäksi aktiivista tukea on tarjottu tulosten nojalla. Tavoite- ja kehityskeskustelut päivitetty tukemaan kaupungin strategiaa ja arvoja.
45	Toiminnan kantavana periaatteena on asukas- ja asiakaslähtöisyys, jonka tuloksena turkulaisten ja Turussa toimivien tulee saada parempaa palvelua nopeammin.	Järjestämisjohtamisen vakiinnuttaminen kaupungin johtamisessa huomioiden sote-uudistuksen vaikutukset. Asiakasohjauksen ekosysteemin ensimmäinen versio valmis, käytössä ja tunnistettu jatkokehitystarpeet. Palvelukokonaisuuksien palvelut yhteensovitettu yli palvelukokonaisuuksien ja palvelutarjontaa varmistettu ja liitetty asiakasohjauksen ekosysteemiin.	Toteutukseen liittyvät kehittämishankkeet käynnistymässä.
46	Toteutetaan omistajapolitiikan linjauksia määrätietoisesti ja loogisesti siten, että yhtiöt voivat toimia tehokkaasti valitulla toimintatavalla toimintaympäristön haasteet huomioiden.	Omistajapolitiikan linjaukset ovat ensisijaisesti poliittisia periaatelausekkeita, jotka muodostavat omistajien asettamat strategiset reunaehdot kaikkiaan 26 strategisen yhtiön yhtiöiden toiminnalle. Niitä toteutetaan määrätietoisesti ja loogisesti, mutta linjaukset eivät sisällä selkeää toimenpideohjelmää, jota olisi mahdollista jalkauttaa vuosisuunnitelmassa konkreettiseksi keskitetyksi yhden sarakkeen toimenpidesuunnitelmaksi. Kyseinen lauseke jalkautuu operatiivisesti konserniyhtiöiden talousarvioiden vuosisuunnittelussa.	Yhtiöt noudattavat edelleen toiminnassaan päivitetyn omistajapolitiikan linjauksia, joista raportoidaan pääsääntöisesti osavuosisikatsausten yhteydessä. Kaupunkiemon päätöksentekoa edellyttävät omistajapoliittiset linjaukset valmistellaan erillisestä valmistelusta päätettäväksi toimivaltaiselle tasolle.

Teema: Kansainvälisyys ja verkostot – Turku, kokoaan suurempi maailmalla

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
48	Huolehditaan kansainvälisen koulun jatkosta ja siirrosta keskustan lähistölle (esimerkiksi Itäharjulle).	KV-koulun hankesuunnitelma on valmis ja vuokrasopimus tuodaan hyväksyttäväksi KH/KV.	Kansainvälisen koulun hankesuunnitelma ja vuokrasopimus on laadittu ja saatettu päätöksentekoon. Kaupunginhallitus pyysi 12.6.2023 §249 lausunnon kasvatus- ja opetuslautakunnalta. Lautakunta antoi puoltavan lausunnon 20.6.2023.
49	Toimitaan aktiivisesti sellaisissa kansainvälisissä verkostoissa, jotka tukevat Turun omien tavoitteiden saavuttamista.	Määrittely valmiina ja hyväksytetty pormestarilla keväällä 2023.	Toiminta aktiivista kansainvälisissä verkostoissa kuten ICLEI, Eurocities, UBC, Scandria alliance, IASP. Haettu jäsenyyttä Unicef Creative cities of Gastronomy. Liitytty Cities changing diabetes -verkostoon.
50	Turku on kansainvälinen kaupunki ja toivotamme kaikki uudet asukkaat terveilleksi. Huolehditaan uusien maahanmuuttajataustaisten turkulaisten kotoutumisesta kotouttamisohjelman mukaisesti.	Sotepalvelujen siirryttyä hyvinvointialueelle toteutetaan kaikki kotoutumista tukevat palvelut yhdessä yksikössä, jossa asiakkaita ei erotella enää maahantulossyn perusteella, vaan koko vieraskielinen väestö yritetään saada tukemaan Turun kasvua.	Sotepalvelujen siirryttyä hyvinvointialueelle kotoutumista tukevat palvelut toteutetaan maahanmuuttajapalvelut yksikössä, jossa osana kotoutumista edistetään kaikkien työikäisten kiinnittymistä työmarkkinoihin maahantulossyystä riippumatta.

Teema: Kestävän Kasvun Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
54	Annetaan palvelulupaus kumppanuushankkeille, kaavoitusaloitteiden käsittelylle sekä luvituksen käsittelylle. Kumppanuuskaavoituksen tulee olla pienehköissä, yksityisissä aloitteissa ensisijainen vaihtoehto. Huolehditaan, että kaavoituksen ja luvituksen resurssit ovat riittävät.	Kaavoitusaloitteet käsitellään 3 kk kuluessa aloitteen saapumisesta. Jalkauteaan kaavoituksen keston lyhentämiseksi tehdyn toimenpidesuunnitelman toimenpiteitä, jonka avulla vaikutuksiltaan merkittävien asemakaavojen läpimenoajan mediaani aloituksesta asemakaavan hyväksymiseen on jatkossa enintään 24 kk. Kaavoituksen ruuhkan purkamisella pyritään myös kaavan käynnistämisen odotusaikaa lyhentämään kohti 2 vuotta. Kaavahankkeista vähintään 40 %:ia valmistellaan kumppanuus/konsulttityönä. Rakennusvalvonnan kaikkien lupahakemusten käsittelyaikataavoite vuodelle 2023 on 60 vrk.	Kaavoituksen sujuvoittamistoimet ja palvelulupaukset on hyväksytty kaupunginhallituksessa 6.2.2023. Toimeenpano käynnissä. Rakennusvalvonnan kaikkien lupatyyppien käsittelyajat (80 % luvista) on kesäkuun 2023 lopulla on laskenut 56 vuorokauteen.
55	Laaditaan visio Merellisen Turun kehittämistä huomioiden erityisesti Länsi-Turun alue. Huomioidaan yleiskaavoituksessa läntisten alueiden uudet asumisviihtyvyyttä parantavat ja asumista lisäävät tavoitteet sekä merellisyys.	Uusi päivitetty sopimus ja uusi toimitusjohtaja Forum Marinumiin: käynnistetään seuraava vaihe, jossa Forum Marinum koordinoi operatiivista yhteistyötä ja kehittämisen linjoja: tieteen popularisointi, merellisen luonnon ja ympäristön suojelu, saaristomatkailun edistäminen ja oppimisympäristön kehittäminen.	Merikeskuksen operatiivinen yhteistyö ja kehittäminen käynnistynyt Forum Marinumissa. Kesän monipuolinen tapahtumakokonaisuus (esim. Swan European Regatta) toimii kärkenä alueen pitkän sesongin elävöittämisessä.
56	Varmistetaan, että Turussa toteutuu alueittain asumisen monipuolisuus. Puretaan aktiivisesti segregatiota asunto- ja maapolitiikalla.	Asunto- ja maapolitiisten periaatteiden mukaan huolehditaan vähintään kahden makuuhuoneiden asuntojen määrän toteutumisesta uusien kaavojen mukaisessa asuntokannassa. Lisäksi pyritään vähentämään kaupungin toimenpitein tuetun vuokra-asumisen osuutta.	Asuntotuotannon monipuolistaminen etenee AMO periaatteiden kirjausten mukaisesti. Konserniyhtiöt mukana työssä.

Teema: Korkeakoulu yhteistyö, yritykset ja työllisyys – Onnistuva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
58	Hankintaperiaatteiden päivittämisen yhteydessä varmistetaan, että pk-yrityksillä on mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin.	Kaupungissa toteutetaan vastuullinen hankkija koulutus kaikille hankintaprosessiin osallistuville.	Vastuullinen hankkija koulutuksen valmistelu etenee suunnitellusti. Tavoite on toteutumassa aikataulun mukaisesti.
59	Resursoidaan työllisyyskokeilu ja asetetaan vaikeimmin työllistyville selkeä työllistymistavoite.	Työllisyyden kuntakokeilu toteuttaa v. 2022 voimaan tullutta lakisääteistä työvoiman palvelumallia. Suunnitellaan kokeilun jatkoa. Sosiaalipalvelu siirtynyt hyvinvointialueelle.	Vaikeimmin työllistettyjen kohdalla käynnistetty oman toiminnan rinnalla ostopalvelu ja yhteistyö yksityisten toimijoiden kanssa. Tuloksia vertailla ovk 3/4.
60	Tehdään päätöksenteon yhteydessä yritysvaikutusten arviointi, kun asia	Työ etenee aikataulussa pois lukien CRM-työkalun käyttöönotto. Ongelmia	Elinvoiman palvelualue käynnistyy kesällä 2023. Toteutettu yrityspalveluiden

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
	koskettaa elinkeinoelämää. Kaikessa valmistelussa ja päätöksenteossa huomioidaan asiakaslähtöisyys. Selkeytetään kaupunkiorganisaation vastuut ns. yhden luukun periaatteen mukaisesti.	esiintynyt sekä sisäisissä prosesseissa että palveluntuottajan kanssa. Edelleen ensimmäinen pilotointivaihe toteutetaan Turku Science Park Oyn ja työllisyyspalveluiden välillä.	kehittämismallia osana Bloomberg/Harvard kehittämissuunnitelmaa. Yritysvaikutusten arviointia toteutettu erityisesti osana isompien hankkeiden päätöksentekoa (mm. Ratapiha-hanke).
61	Turullee yhteistyö on tärkeää ja asemamme alueen yhteiset isot elinkeinopolitiikan tavoitteet yhdessä eri toimijoiden kanssa.	Ekosysteemisopimusta toteutetaan kärkialoja ja kärkihankkeita tukien. Nykyiset kärkialat vahvistavat kansallista ja kansainvälistä roolia. Opiskelijajakapunki Turku yhteistyössä keskitytään opiskelijoiden houkutteluun ja opiskelijoiden työllistymiseen/ryhtäytyseen. Turku Science Park Oy toimii yritys- ja innovaatiopalveluiden ja -toiminnan alustana.	Ekosysteemisopimusten toimeenpano etenee, koordinaatiohanke Innoboost aloittanut 1.1.2023.
62	Vaikutetaan aktiivisesti osaavan työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton edistämiseen.	Painopisteet valitaan yhdessä yritysten ja korkeakoulujen kanssa ottaen huomioon valtakunnalliset painotukset. Vakiinnutetaan International House Turku -palvelumalli.	Toimeenpannaan KV-osaamisen palveluita yhdessä Turun seudun Talent Hub-toimijoiden kanssa, ml. korkeakoulu.
63	Valmistellaan uusi työllisyyden hanke varmistamaan, että Turku hyödyntää työllisyyden kokeilua tulokkaasti ja valmistautuu työllisyyspalveluiden järjestämistä vastuuun siirtoon vuonna 2024.	Työllisyyden kuntakokeilun arviointi ja tarvittavien muutosten tekeminen vuoden 2023 aikana.	Toteutettu kuntakokeilun tavoitteita ja valmistauduttu yhdessä työllisyysalueen kuntien kanssa TE-palveluiden siirtoon kunnille. Palvelusuunnitelman valmistelu käynnistetty.
64	Tehdään päätöksenteon yhteydessä yritysvaikutusten arviointi, kun asia koskettaa elinkeinoelämää. Kaikessa valmistelussa ja päätöksenteossa huomioidaan asiakaslähtöisyys. Selkeytetään kaupunkiorganisaation vastuut ns. yhden luukun periaatteen mukaisesti.	Jatkamme Talent boost - toimintaa yhdessä alueen korkeakoulujen ja elinkeinoyhtiön kanssa ulkomaisten osajien houkuttelussa. Kohdemarkkinat painotuvat Aasiaan. Palvelu on osa International house Turku - palvelukokonaisuutta.	Talent Boost-toiminta jatkuu suunnitellusti.

Teema: Kärkihankkeet

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
65	Tiedepuiston kärkihankkeet, Olemassa oleva kärkihankkeet jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Tiedepuiston kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti. Vuoden 2023 aikana käynnistetään Kupittaan kärjen asemakaavoitus ja viedään eteenpäin kärjen kumppanuushanketta. Lisäksi edistetään Tiedepuiston muita kaavahankkeita.	Tiedepuiston kiertotalouden tiekartta laadittu yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa ja käsitelty elinvoiman johtoryhmässä 06/2023. Opiskelijajakapunki - Turku verkoston kanssa toteutetaan hackaton kilpailu 10/2023. Tiedepuiston vision päivitysprosessi käynnissä. Kupittaan kärjen kumppanuushankkeen asemakaava käynnistetty.
66	Keskustan kehittämisen kärkihankkeet, Olemassa oleva kärkihankkeet jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Keskustan kehittämisen kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti.	Toimenpiteet etenevät suunnitelmien mukaisesti.
67	Osaamisen kärkihankkeet, Valmistellaan uusi Osaamisen kärkihankkeet, jonka tavoitteena on Turun seudun alueellisen kilpailukykyyn vahvistaminen pitkäjänteisesti osaamiseen ja tutkimukseen panostamalla sekä vastaaminen megatrendeihin kuten digitalisaatioon, kaupungistumiseen sekä ilmastonmuutokseen.	Osaamisen kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti.	Osaamisen kärkihankkeen toimenpiteet on projektoitu ja konkretisoitu, etenee suunnitellusti.
68	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihankkeet, Kärkihankkeiden alla toteutetaan yksinäisyyden vähentämisen ja mielen-terveyden tukemisen toimenpideohjelmat valtuustokaudelle. Varmistetaan, että kotouttamis- ja syrjäytymisen ehkäisyn ohjelmilla on oikeat mittarit ohjelman tulokselliseksi toteuttamiseksi.	Kärkihankkeet etenee toimenpidesuunnitelman mukaisesti.	Syrjäytymisen mittaritöitä viety eteenpäin. Yhteinen sovittaminen kotouttamisohjelman kanssa (syksy 2023) ja toimenpideohjelman rakentaminen syrjäytymisen ehkäisemiseksi aloitettu 8/2023.
69	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihankkeet, Lähiöiden kehittämisen ensisijaiseksi tavoitteeksi vahvistetaan segregaaation vähentäminen. Vahvistetaan	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti.	Kärkihankkeet vastaa segregaaatiotyön koordinoimista yhdessä integraatiotoimintojen kanssa. Yhteinen työ aloitettu 6/2023.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
	kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä ja osallistumista kaupungin kehittämiseen.		
70	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanke, Asetetaan liikkumisen toimenpideohjelman tavoitteet yhdessä seurojen ja järjestöjen kanssa. Ohjelmaan yhdistetään kaikkien lasten harrastamismahdollisuuden tavoite ja seurojen avustusten uudistaminen lajien välisen-, sukupuolten-, ja alueiden tasa-arvon turvaamiseksi.	Kärkihanke etenee toimenpidesuunnitelman mukaisesti ja tukee liikunta-palveluiden vetämää liikkumisohjelmaa, sekä avustusuudistusta.	Alueellinen seurayhteistyö käynnissä. Uusia toimintamalleja ja pilotteja 5/2023.
71	Kulttuurin kärkihanke; Valmistellaan uusi kulttuurin ja laajemmin hyvinvoinnin edistämiseen liittyvä kärkihanke, jonka toteuttamisen tueksi laaditaan toimenpideohjelma valtuustokaudelle.	Kulttuurin kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti.	Kulttuurihyvinvoinnin tuotteita ja -palveluita sekä kohderyhmäkohtaisia tarpeita kartoittava selvitystyö käynnissä. Lapset ja nuoret -kohderyhmän osalta tuloksia jo saatu ja tarveperustaisia toimenpiteitä suunniteltu. Kulttuurin kutsuvieras -toimintamalli yhteiskehitetty yhdessä Varhan neuvolan perheohjauksen kanssa ja pilotti pian valmis käynnistettäväksi. Reppu tiimin taiteilijakokeilu sekä useita saavutettavan kulttuurin toimenpiteitä käynnissä. Kirjastoautokiertue- toimintamalli luotu ja sen kautta viety kulttuuria asuinalueille. Mukana kulttuurihyvinvoinnin rakenteen kehittämisessä sekä Turun edelläkävijyyden esiintuonnissa alalla. Taiteilijoiden toiminta- ja työskentelyedellytyksiä vahvistettu verkostoitumisten ja osaamisen lisäämisen toimenpitein. Erilaisia alustoja taiteen esille-tuonnin mahdollistamiseksi on luotu, esim. pop up Turku ja avoimet teoshaut. Kulttuurin välitilat -toimintamalli luotu ja pilotointi käynnissä ja arviointityö valmistelussa. Turun purkutaideprojektin suunnittelutyö ja rahoitus valmisteltu. Linnanniemen taideohjelma hyväksytty kh:ssa 5.6.2023. Kulttuuriranta konseptityön tarjousluonnos laadittu. Taidetta kaupunkitilaan suunnitelmat käynnissä laajassa yhteistyössä.

Teema: Matkailu ja saavutettavuus – Tapahtumien Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
72	Matkailun toiminnossa tavoitellaan laajempaa seudullista yhteistyötä ja tavoitteet ja rakenteet kytketään aiempaa paremmin kansalliseen Visit Finland -kokonaisuuteen.	Käynnistetään Visit Turku Archipelago Oyn strategian mukaiset toiminnot. Oteetaan käyttöön ympärivuotisuutta edistävä tapahtumien ja vetovoimateemojen vuosikello. Vahvistetaan ympärivuotisuutta erityisesti syksyllä ja talvella, ja pyritään varmistamaan useamman tapahtuman toistuminen vuosittain. Pyritään käyttämään kaupunkia laajasti tapahtumatilana. Tuetaan elämyskeskusten toteutumista. Otetaan käyttöön uusi tapahtuma- ja harrastekalenteri. Edistetään strategisten vetovoimateemojen mukaisia suurtapahtumia, joilla on merkittäviä matkailu-, imago- ja aluetalousvaikutuksia.	Uusi matkailuyhtiö käynnistänyt toimintansa ja markkinointipanostuksia suunnattu kesän aikana uudelleen. Strategiaa hyväksytty yhtiön hallituksessa.
73	Tavoitellaan, että kiinnostavia, vahvoja tapahtumia niin kulttuurin, urheilun kuin tieteen aloilla on ympäri vuoden.	Toteutetaan vuosikellon mukaisia toimenpiteitä. Käynnistetään Visit Turku Archipelagon Strategian mukaiset toimenpiteet. Toteutetaan yhteistyömalli seudullisesti markkinoinnin, digitaalisten alustojen, incoming-toiminnan ja yritysten kehittämisen osalta. Tavoitteen mukaan kaksinkertaistetaan matkailutulo.	Panostettu tapahtumien ympärivuotisuuteen. Tapahtumien määrä kasvanut.
74	Turku panostaa matkailun kehittämiseen voimakkaasti ja siinä	Lentoliikennestrategian toimenpiteet toteutetaan lentoyhteyksien osalta ja	Panostettu kansainvälisten kohderyhmien markkinointiin yhdessä Visit

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
	onnistumiseksi houkuttelee alan toimijoita yhteen. Lentoaseman ja satamatoimintojen kilpailukyvyystä tulee huolehtia. Kansainvälisen matkailun kasvattaminen on yksi elinkeinopolitiikan keskeisistä tavoitteista.	resursoidaan logistista aseman parantamisen toimenpiteet. Toteutetaan Ferry-termiinaali –kokonaisuutta, jonka yhteydessä toteutetaan malli risteilyvierailijoiden saamiseksi Turkuun.	Finlandin kanssa ja toimittajavierailujen saapumiseen Turkuun. Mm. Berliinin messuilla. Lisäksi neuvoteltu uusista lentoyhteyksistä sekä markkinoitu voimakkaasti nykyisiä yhteyksiä. Turun kentän matkustusmäärät suuremmat kuin Tampereella. Lentoliikennestrategiaa ja pitkän tähtäimen tavoitteita valmistunut.

Teema: Turun talousraami 2021–2025 – Vahvana 2030-luvulle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
77	Jo päätetty sopeutusohjelma toteutetaan.	Keskustan pysäköintivirhemaksun korottaminen 80 euroon (nyk. 60 €).	Kaupunkiympäristölautakunta päätti 17.1.2023 esittää sisäasiainministeriölle pysäköintivirhemaksun korottamisesta pysäköinnin I-maksuvyöhykkeellä. Ei vielä päätöstä.
79	Investointien tehokas ajallinen ja taloudellinen hallinta sekä osaava ja huolellinen rakennuttaminen ovat avainasemassa, jotta investointeja voidaan toteuttaa kestävästi.	Laaditaan investointikokonaisuuden kannattavuuslaskelmat pormestariohjelmassa linjattujen periaatteiden mukaisesti ja tehdään tarvittavat päätökset investointien aikatauluttamisesta.	Infrainvestointiohjelma TA2024 sisältää tuloarvot, jotka perustuvat kaavakohtaisiin tuloarvioihin ja aikatauluihin. Infrainvestointien priorisoinneissa hyödynnetään tuloarvioita.
83	Kaupungin taloutta ja hallintoa sopeutetaan uudistusta vastaavien siirtyvien tehtävien verran (sote-uudistus).	Sopeutus käynnissä.	Konsernihallinnosta siirtyi HV-alueelle yhteensä 194 henkilöä. Konsernihallintoon jäi tehtäviä, joita hoitaneet henkilöt ovat siirtyneet HV-alueelle. Tehtävien siirrosta johtuvat töiden uudelleenjärjestelyt ovat käynnissä.
84	Talouden kestävä perusura.	Laaditaan talouden tavoitteet siten, että toimintakate kasvaa keskipitkällä aikavälillä verotuloja hitaammin.	Kaupungin talouteen kohdistuu tällä hetkellä useiden ulkoisten tekijöiden vaikutuksia, jotka haastavat tavoitteen saavuttamista. Kirjaus huomioidaan talousarviovalmistelussa ja syksyllä kansliapäällikön talousarvioluonnoksessa.
85	Valmistautuminen sote-uudistuksen vaikutuksiin kaupunkitaloudessa.	Yksilöidään talouteen kohdistuvat vaikutukset.	Vuonna 2022 yksilöitiin välittömät vaikutukset. Vuoden 2023 osalta on havaittu tarpeita vielä eräiden it-palvelujen osalta. Toimintamalli näiden osalta on sovittu yhteistyössä Varhan kanssa. Väillisiä vaikutuksia kuntatalouteen ei ole vielä varmistettu, mutta ennakkotietojen mukaan vuonna 2024 kaupungin valti-onosuuden tulevat laskemaan n. 5,5 miljoonaa euroa.
86	Turku tavoittelee työttömyysasteen laskua 11,2 prosenttiin.	Mittariseuranta.	Työttömien työnhakijoiden ohjaus varhaisessa vaiheessa työhön ja työllistymistä edistäviin palveluihin, Poma-mallin toteuttaminen, Varha-yhteistyö kuntouttavaan ja monialaiseen palveluun ohjaamisessa, ostopalveluiden hyödyntäminen resurssien lisäämiseksi. Työntantajyhteistyön jatkaminen ja kehittäminen.
87	Menettelytapa yllättävässä negatiivisessa poikkeustilanteessa.	Aktiivinen seuranta talouden seuranta-prosessissa sekä huomiointi toiminnan ja talouden suunnittelussa.	Taloussennuste laaditaan jokaisen osavuositarkastuksen yhteydessä ja talouteen liittyviä riskejä arvioidaan osana jatkuvaa toimintaa. Tällä hetkellä ei ennakoida yllättävää negatiivista poikkeustilannetta.
88	Velkakatto.	Aktiivinen seuranta talouden seuranta-prosessissa sekä huomiointi toiminnan ja talouden suunnittelussa.	Taloussennuste laaditaan jokaisen osavuositarkastuksen yhteydessä ja talouteen liittyviä riskejä arvioidaan osana jatkuvaa toimintaa. Tällä hetkellä ennakoidaan kaupungin pysyvän velkakaton raameissa.
89	Verolinjaus.	Huomioidaan toiminnan ja talouden suunnittelussa.	Kaupunginvaltuuston tulee päättää veroprojekteista 17.11. mennessä. Virka-valmistelun esitys annetaan lokakuussa osana kansliapäällikön talousarvioluonnosta.

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloerät, 1 000 €

Kaupunginhallitus

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	233 601	180 891	0	180 891	96 977	181 393	502
Valmistus omaan käyttöön	138	0	0	0	56	0	0
Toimintakulut	-291 869	-257 591	1 591	-256 001	-121 859	-254 158	1 842
Toimintakate	-58 131	-76 700	1 591	-75 110	-24 826	-72 765	2 344

Investointiosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-touko 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Investointimenot	-115 903	-213 942	-13 213	-227 154	-38 508	-208 079	19 075
Rahoitusosuudet	3 148	10 448	0	10 448	896	8 246	-2 202
Luovutustulot	43 500	22 000	0	22 000	13 187	18 634	-3 366
Investointien rahavirta	-69 255	-181 494	-13 213	-194 706	-24 425	-181 199	13 507

Konsernihallinto

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	184 109	143 314	0	143 314	81 085	151 092	7 779
Valmistus omaan käyttöön	90	0	0	0	56	0	0
Toimintakulut	-203 362	-167 082	1 504	-165 578	-91 915	-178 121	-12 543
Toimintakate	-19 163	-23 768	1 504	-22 264	-10 774	-27 028	-4 765

Investointiosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-touko 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Investointimenot	-4 479	-8 150	0	-8 150	-1 396	-8 000	150
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-4 479	-8 150	0	-8 150	-1 396	-8 000	150

Kaupungin yhteiset toiminnot

(sisältää kaupungin yhteisiä menoja sekä maa-, tila- ja infraomaisuuteen liittyvät menot ja tulot)

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	44 343	31 802	0	31 802	15 331	26 300	-5 501
Valmistus omaan käyttöön	48	0	0	0	-0	0	0
Toimintakulut	-46 739	-62 956	87	-62 870	-18 556	-51 364	11 506
Toimintakate	-2 347	-31 154	87	-31 068	-3 226	-25 063	6 004

Investointiosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-touko 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Investointimenot	-111 424	-205 792	-13 213	-219 004	-37 112	-200 079	18 925
Rahoitusosuudet	3 148	10 448	0	10 448	896	8 246	-2 202
Luovutustulot	43 500	22 000	0	22 000	13 187	18 634	-3 366
Investointien rahavirta	-64 775	-173 344	-13 213	-186 556	-23 028	-173 199	13 357

Elinvoiman palvelukokonaisuus

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	5 148	5 775	0	5 775	562	4 000	-1 775
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-41 769	-27 553	0	-27 553	-11 387	-24 674	2 880
Toimintakate	-36 620	-21 778	0	-21 778	-10 826	-20 674	1 105

Työllisyyspalvelut

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	5 147	5 775	0	5 775	525	4 000	-1 775
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-38 483	-20 895	0	-20 895	-9 367	-18 800	2 095
Toimintakate	-33 336	-15 120	0	-15 120	-8 842	-14 800	320

Kaupunginhallituksen omarahoitusosuudet

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-21 150	-5 824	0	-5 824	-355	-786	5 038
Toimintakate	-21 150	-5 824	0	-5 824	-355	-786	5 038

KULTTUURI- JA NUORISOLAUTAKUNTA

LIIKUNTALAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: Anu Laitila

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Vapaa-ajan palvelukokonaisuus uudelleenorganisoi erikseen liikunnan ja kulttuurin palvelukokonaisuuksiksi 1.6.2023, jolloin nuorisopalvelut siirtyivät osaksi lasten ja nuorten palvelukokonaisuutta. Kulttuurin palvelukokonaisuus koostuu kirjasto- ja museopalveluista sekä Turun filharmonisesta orkesterista. Vuoden 2023 mainittu vetovoima- ja tapahtumavastuualue, nykyinen tapahtumapalvelut, siirtyi uudistuksessa osaksi elinvoiman palvelukokonaisuutta. Osavuosikatsaukset raportoidaan kaupunginvaltuuston hyväksymän vuoden 2023 vapaa-ajan palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelmaan perustuen, mutta uudella organisaatorakenteella vastuullisten viranhaltijoiden mukaan.

Toiminnallisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Vapaa-ajan palvelukokonaisuudella on vuodelle 2023 viisi strategista tavoitetta, jotka säilyvät myös kulttuuripalveluiden tavoitteina. Tavoitteet pohjautuvat kaupunkistrategiaan ja linkittyvät pormestariohjelman linjauksiin. Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden tavoitteet ovat:

1. aktiivisuus mahdollisimman monen turkulaisen elämäntavaksi,
2. kumppanuuksia kehittämällä ja laajentamalla tuotetaan monimuotoisia palveluja kustannustehokkaasti,
3. mahdollistetaan digitaalisuuden kautta monikanavaiset ja vuorovaikutteiset palvelut,
4. edistetään asukkaiden kansalaistaitoja ja kestävä kehitystä,
5. vahvistetaan kaupungin vetovoimaa.

Kulttuuripalveluihin kohdistuu useampi pormestariohjelman toimenpide, joita jokaista on toteutettu alkuvuoden aikana. Määrällisesti eniten toimenpiteitä on kohdistunut pormestariohjelman teemaan, jonka tavoitteena on, että

jokaisella turkulaisella on mahdollisuus osallistua ja tehdä sekä kokea kulttuuria iästä ja elämäntilanteesta riippumatta.

Palvelukokonaisuuden yhteisenä kehittämishankkeena jatkui myös kulttuurin kärkihankkeen toteutus sekä lasten ja nuorten harrastamisen edistäminen yhteistyössä liikunnan sekä nuorisopalveluiden kanssa. Myös asiakaslähtöinen tiedolla johtaminen –kokonaisuuden suunnittelua ja toteutusta edistetään yhdessä konsernihallinnon tietopalvelujen kanssa. Olemassa olevat talousarviolausekkeet eivät kohdistuneet kulttuurin palvelukokonaisuuteen.

Tavoitteita seurataan toiminta- ja palvelusuunnitelmiin kirjattujen tavoitteiden sekä tavoitteellisten tunnuslukujen avulla. Kirjastopalveluiden kokonaisuus esiopetukselle on valmis. Kirjaston erityisenä kehittämiskohteena ovat olleet monikieliset palvelut ja Vaski-verkkokirjastoon on avattu kokonaisuus Kirjasto eri kielillä. Uutena lukutaitoprojektina käynnistetty Lukutuki kirjastossa, jossa kohderyhmänä ovat aikuiset. Museopalveluilla on käynnistynyt ei-asiakkaiden tavoittamiseen tehtävä Kaikkien museo -hanke. Museopalvelut ovat yhdessä it-palveluiden kanssa valmiille verkkokauppa- ja opasvarausjärjestelmien hankintoja. Orkesteri on asiakaskyselyiden myötä oppinut paremmin asiakaskäyttötymistä. Yleisö- ja kohderyhmätyö onkin kehittänyt uutta matalan kynnyksen toimintaa ja yhteistyön muotoja.

Taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Kulttuurin palvelukokonaisuus tulee ennusteen mukaan ylittämään talousarvion toimintakatteen 392 723 eurolla. Tulojen ennustetaan ylittyvän 948 015 eurolla ja menojen 1 340 739 eurolla. Kulttuurin palvelukokonaisuuden osuus ennakoimattomista henkilöstökuluista on 0,3 milj. euroa. Investointimenojen ennustetaan toteutuvan suunnitellusti.

Tilivelvollinen viranhaltija: Annina Lehtiö-Vainio

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Vapaa-ajan palvelukokonaisuus uudelleenorganisoi erikseen liikunnan ja kulttuurin palvelukokonaisuuksiksi 1.6.2023, jolloin nuorisopalvelut siirtyivät osaksi lasten ja nuorten palvelukokonaisuutta. Kulttuurin palvelukokonaisuus koostuu kirjasto- ja museopalveluista sekä Turun filharmonisesta orkesterista. Vuoden 2023 mainittu vetovoima- ja tapahtumavastuualue, nykyinen tapahtumapalvelut, siirtyi uudistuksessa osaksi elinvoiman

palvelukokonaisuutta. Osavuosikatsaukset raportoidaan kaupunginvaltuuston hyväksymän vuoden 2023 vapaa-ajan palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelmaan perustuen, mutta uudella organisaatorakenteella vastuullisten viranhaltijoiden mukaan.

Toiminnallisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Vapaa-ajan palvelukokonaisuudella on vuodelle 2023 viisi strategista tavoitetta, jotka säilyvät myös

nuorisopalveluiden tavoitteina. Tavoitteet pohjautuvat kaupunkistrategiaan ja linkittyvät pormestariohjelman linjauksiin. Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden tavoitteet ovat:

1. aktiivisuus mahdollisimman monen turkulaisen elämäntavaksi,
2. kumppanuuksia kehittämällä ja laajentamalla tuotetaan monimuotoisia palveluja kustannustehokkaasti,
3. mahdollistetaan digitaalisuuden kautta monikanavaiset ja vuorovaikutteiset palvelut,
4. edistetään asukkaiden kansalaistaitoja ja kestävää kehitystä
5. vahvistetaan kaupungin vetovoimaa.

Nuorisopalveluiden toiminta linkittyy useaan pormestariohjelman toimenpiteeseen, joista jokaista on edistetty alkuvuoden aikana. Nuorisopalveluiden kehittämishankkeena jatkui myös lasten ja nuorten harrastamisen edistäminen yhteistyössä kulttuurin sekä liikunnan palvelukokonaisuuksien kanssa. Kuusi olemassa olevaa talousarviolauseketta kohdistui nuorisopalveluihin.

Tavoitteita seurataan toiminta- ja palvelusuunnitelmiin kirjattujen tavoitteiden sekä tavoitteellisten tunnuslukujen avulla. Nuorisopalvelut ovat vahvistaneet suunnitellusti etävää ja liikkuvaa nuorisotyötä. Kohdennettuun

Tilivelvollinen viranhaltija: Markus Kalmari

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Vapaa-ajan palvelukokonaisuus uudelleenorganisoi erikseen liikunnan ja kulttuurin palvelukokonaisuuksiksi 1.6.2023, jolloin nuorisopalvelut siirtyivät osaksi lasten ja nuorten palvelukokonaisuutta. Kulttuurin palvelukokonaisuus koostuu kirjasto- ja museopalveluista sekä Turun filharmonisesta orkesterista. Vuoden 2023 mainittu vetovoima- ja tapahtumavastuualue, nykyinen tapahtumavastuualue, siirtyi uudistuksessa osaksi elinvoiman palvelukokonaisuutta. Osavuosikatsaukset raportoidaan kaupunginvaltuuston hyväksymän vuoden 2023 vapaa-ajan palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelmaan perustuen, mutta uudella organisaatorakenteella vastuullisten viranhaltijoiden mukaan.

Toiminnallisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Vapaa-ajan palvelukokonaisuudella on vuodelle 2023 viisi strategista tavoitetta, jotka säilyvät myös liikuntapalveluiden tavoitteina. Tavoitteet pohjautuvat kaupunkistrategiaan ja linkittyvät pormestariohjelman linjauksiin. Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden tavoitteet ovat:

1. aktiivisuus mahdollisimman monen turkulaisen elämäntavaksi,
2. kumppanuuksia kehittämällä ja laajentamalla tuotetaan monimuotoisia palveluja kustannustehokkaasti,

nuorisotyöhön on muun muassa palkattu toiminnanjohtaja kehittämään toimintaa. Nuorilta saatu palaute liikkuvasta nuorisotyöstä on ollut positiivista. Yökahvilan ja liikkuvan nuorisotyön minikilpailutus ei vielä tuottanut tulosta.

Taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Nuorisopalvelut tulee ennusteen mukaan ylittämään talousarvion toimintakatteen 48 993 eurolla. Tulojen ennustetaan alittuvan 10 494 eurolla ja menojen ylittävän 38 400 eurolla. Nuorisopalveluiden osuus ennakoimattomista henkilöstökuluista on 0,1 milj. euroa. Tarkempi tiliryhmäkohtainen talouden seurantatieto liitteessä.

Maksutuottojen kertyminen on suunniteltua vähäisempää leirien ja retkien vähennyttä ja ilmaisipalvelujen lisääntyä. Lisäksi liikennekaupungin toiminnasta vastaa nyt palveluntuottaja. Liikennekaupunki on aiempina vuosina ollut nuorisopalveluiden suurin yksittäinen tulonlähde. Myös vuokratulot ovat laskeneet. Suurin osa tiloista on asiakkaille maksuttomia.

Nuorten työllistämiseen tarkoitetuista kesätyö määrärahoista jäi osa käyttämättä. Työpaikkoja oli vähemmän tarjolla, koska suurin osa aiemmin nuoria työllistäneistä toimipisteistä siirtyi hyvinvointialueelle ja kaupunki ei voinut tarjota työpaikkoja Varhaan.

3. mahdollistetaan digitaalisuuden kautta monikanavaiset ja vuorovaikutteiset palvelut,
4. edistetään asukkaiden kansalaistaitoja ja kestävää kehitystä,
5. vahvistetaan kaupungin vetovoimaa.

Liikunnan palvelukokonaisuuteen kohdistuu neljä pormestariohjelman toimenpidettä, joita jokaista on edistetty alkuvuoden aikana. Suurin osa toimenpiteistä kuuluu pormestariohjelman teemaan Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku. Palvelukokonaisuuden kehittämishankkeena jatkui myös lasten ja nuorten harrastamisen edistäminen yhteistyössä kulttuurin sekä nuorisopalveluiden kanssa.

Tavoitteita seurataan toiminta- ja palvelusuunnitelmiin kirjattujen tavoitteiden sekä tavoitteellisten tunnuslukujen avulla.

Taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Liikuntalautakunta tulee ennusteen mukaan ylittämään talousarvion toimintakatteen 287 360 eurolla. Tulojen ennustetaan ylittävän 306 905 eurolla ja menojen 594 265 eurolla. Investointimenojen ennustetaan toteutuvan suunnitellusti. Ennakoimattomiin palkankorotuksiin varauduttiin kaupunkitasoisesti. Ennakoimattomia henkilöstökuluja tulee liikuntalautakunnalle vuoden loppuun mennessä arvion mukaan noin 0,1 milj. euroa.

Toiminnan tavoitteet

Talousarviolausekkeet

Lautakunta	Talousarviolauseke	Toteutunut 30.6.2023
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Palvelukokonaisuudelle kohdennettu tuottavuustavoite tulee kohdistaa siten, että se ei kohdistu nuorten kanssa tehtävään työhön.	Tilinpäätökseen verrattuna nuorisopalvelualueeseen ei ole kohdennettu tuottavuustavoitetta. TA 2023 kasvu TP 2022 verrattuna 3,3 % ilman palkankorotuksia ja kustannustasokasvun huomioimista.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Vahvistetaan etsivää ja liikkuvaa nuorisotyötä.	<ul style="list-style-type: none"> • Valo Valmennus ry:lle on annettu lisäresurssia etsivään nuorisotyöhön. • Yökahvila- ja liikkuvan toiminnan minikilpailutus on toteutettu, johon ei tullut tarjouksia. Kilpailutuksen jatkosta päätetään elokuussa. • Nuorten juhlapäivien jalkautuminen vapun ja koulunpäätöksen osalta onnistuneesti työntekijöiden, kumppaneiden ja yhteistyötahojen kanssa. Seuraavana koulunpäätösviikonloppu. • Perustettu jalkautuvaa työtä tekevien operatiivisten työntekijöiden whatsapp-rinki nuorten ajankohtaisten ilmiöiden havainnoille.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Vahvistetaan yhteistyötä poliisin kanssa nuorten häiriökäyttäytymisen vähentämiseksi.	<p>Tilannekuvajohtamista on toteutettu säännöllisesti. Ankkurin nuorisotyöntekijä vaihtunut, rekry käynnistymässä.</p> <p>Hankerahoituksia nuorten häiriökäyttäytymiseen saatu OKM:ltä. Tehtävät konsernihallinnon toimesta rekrytointivaiheessa. Resursseja kohdistumassa myös nuorisopalveluihin.</p>
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Päätetään paikka skeittipuistolle, hyvien joukkoliikenneyhteyksien lähellä.	<p>Nuorisopalvelut on osallistunut palveluverkkojohtajan koolle kutsumaan valmisteluun. Valmistelu jatkuu.</p> <p>Liikuntapalvelut valmistelee hankekorttia päätöksentekoon harrastajia osallistaen. Hanke on tarkoitus esittää toteuttavaksi hankekorttipäätöksen pohjalta suunniteltu- ja toteutusmallilla vuonna 2025. Tähän tulee varata määrärahat.</p>
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Kesäaikana toiminnan painopiste siirretään nuorisotaloista liikkuvaan nuorisotyöhön.	Kesällä toteutettu liikkuvaa pääosin ulkona tapahtuvaa nuorisotoimintaa, mm. Kupittaalla, asuinalueilla, uimarannoilla ja puistoissa. Konseptoitu Kesänuki-toimintamallia, jota arvioidaan kesäkauden päätyttyä elokuussa. Kokemukset ovat olleet pääosin positiivisia.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Lisätään nuorisopalveluihin 20 000 € nuorten pahoinvointia ehkäiseviin hankkeisiin omana toimintana ja avustuksilla.	Avustussummaa on kasvatettu. Musiikkitoimintaan on lisätty räätälöityä palveluja erityistarpeisiin.

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
16	Edistetään nuorisotyön ja kolmannen sektorin yhteistoimintaa ja vuoropuhelua, jotta kolmas sektori olisi aktiivisesti edistämässä nuorten oloja koronasta toipumisessa.	Kumppanuuden vahvistaminen mm. etsivässä nuorisotyössä, nuorten hyvinvoinnin tukeminen monialaisella yhteistyöllä.	<ul style="list-style-type: none"> • Kohdennettuun nuorisotyöhön palkattu uusi toiminnanjohtaja, jonka vastuualueella mm. liikkuva nuoristyö. • Asukasbudjetin kautta tullut oppilaitosyhteistyö Vamoksen toteuttamana käynnissä, työpajayhteistyö Sosped kanssa alkamassa sis. mm. ruotsinkielistä palvelua. • Nuorten juhlapäivien jalkautuminen toteutunut vapun ja koulunpäätöksen osalta onnistuneesti työntekijöiden, kumppaneiden ja yhteistyötahojen kanssa. Seuraavana koulunaloitusviikonloppu. • Perustettu jalkautuvaa työtä tekevien operatiivisten työntekijöiden whatsapp-rinki nuorten ajankohtaisten ilmiöiden havainnoille. • Vimman toimintakonseptia kehitetään mahdollistamaan

Kulttuurin palvelukokonaisuus ja Liikunnan palvelukokonaisuus

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
			monimuotoisempi toiminta-alusta kumppaneille.
17	Kouluihin toteutetaan luontaiseen liikumiseen innostavia kokeiluja, joiden suunnittelussa kuunnellaan lapsia ja nuoria.	Liikuntapalvelut: Lasten ja nuorten liikuntapalvelutuotteiden ja harrastamisen Turun mallin, sekä liikkuvakoulu ohjelman (Kärkihankekytkös Yhteisöllinen Turku (TP) kehittämistä jatketaan toiminta- ja hankesuunnitelmien mukaisesti.	Harrastamisen Suomen mallin kerhot, (myös liikunnalliset) toteutettu, välitunti liikuttaminen ja välinehankinnat omatoimisen liikkumisen tukemiseksi toteutettu lapsia ja nuoria kuullen.
18	Tavoitteena on, että jokaisella turkulaisella on mahdollisuus osallistua ja tehdä sekä kokea kulttuuria iästä tai elämäntilanteesta riippumatta.	Kirjaston asiakaspalvelun kehittäminen -projekti, jossa panostetaan vuorovaihteeseen palvelukulttuuriin, jatkuu vuonna 2023. Elämyspolun laajeneminen kirjastopalveluissa (toinen aste, varhaiskasvatus). Museopalvelut: Osallisuuden ja vuorovaikutuksen vahvistaminen museopalveluissa. Kokoelmakeskushankkeen edistäminen. Museon toiminta helposti saavutettavana, laajasti palvelevana sekä vetovoimaisena kulttuuripalveluna toteuttaa. Ei-asiakkaiden tavoittaminen, kokoelmakeskushanke, vastuumuseotyö ja ilmastolupaus -hanke. Turun museokeskus etenee Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöönotossa. Nuorisopalvelut: Harrastamisen edistäminen, nuorison tila- ja palveluverkkoselvitys, nuorten osallistaminen. Orkesteri: Pyritään ymmärtämään ja ennakoimaan asiakaskäyttäytymistä entistä paremmin, jotta sisällöllä ja viestinnällä voidaan tukea eri yleisöryhmien paluuta orkesterin palveluiden piiriin sekä houkuttaa uusia yleisöjä. Kausikorttiasiakkaille suunnataan kohdennettua viestintää ja heille järjestetään omia tilaisuuksia. 60 yleisöyö tapahtumaa ja 30 Lasten- ja nuortentapahtumaa.	Kirjasto: asiakaspalvelun kehittäminen -projekti on edennyt suunnitelman mukaisesti. Elämyspolun toisen asteen kokonaisuuden suunnittelu tapahtuu osana Faksista jodeliin -projektiä, kirjaston kokonaisuus esiopetukselle on valmis. Museopalvelut: Ei-asiakkaiden tavoittamiseen tehtävä Kaikkien museo -hanke on käynnistynyt. Kokoelmakeskushankkeessa on aloitettu uuden hankintakäytännön valmistelu ja jatkettu kokonaisuuden valmistusta. Maakunnallinen Ilmastolupaus -hanke on edennyt alueen museoiden osatoteutuksien tuottamisella. Ekokompassi-järjestelmässä valmistunut ympäristöohjelma on käytössä. Nuoriso: Nuorisopalvelut ovat toteuttaneet Kiva-loma toimintaa 2023 kesäkauden suunnitellusti. Harrastustoimintaa on toteutettu monimuotoisesti nuorisopalveluissa omana perustoimintana, ja nuorisopalvelut ovat aktiivisesti mukana harrastamisen Turun mallissa. Nuorten osallistaminen on aktiivinen perusote nuorisotyössä. Palveluverkkotyötä on jatkettu konsernihallintojohtoisesti. Myös kulttuuripalveluverkkoselvitys käynnistynyt. Uusi Turku organisaatio 1.6. alkaen. Orkesteri: Orkesteri on tehnyt useita asiakaskyselyitä, joiden myötä asiakaskäyttäytymistä on opittu ymmärtämään entistä paremmin. Orkesterin ohjelmallisella ja viestinnällä tuetaan eri yleisöryhmien mahdollisuuksia osallistua orkesterin tapahtumiin sekä houkutteleva uusia yleisöjä. Kausikorttiasiakkaille ja ryhmämyyjille on suunnattu kohdennettua viestintää ja järjestetty omia tilaisuuksia. Monipuolista yleisötyötä on lisätty kuluvan vuoden aikana.
19	Perustetaan Turkuun Taiteiden talo -konsepti.	Taiteiden talo Oy perustettu ja hallitus aloittanut työskentelynsä. Henkilöstön rekrytoinnit toteutettu ja konseptin kehittäminen sekä rahoitushaut jatkuvat.	Järjestetty sidosryhmille konseptointityöpajoja sekä kerrokantasi -sivustolla kerätty ideoita Taiteiden talon tulevaisuuden palveluista. Haetaan rahoituksia digitaalisten ratkaisujen kehittämiseen. Investointituki saatu OKM:ltä.
20	Valtuuston hyväksyttäväksi tuodaan liikuntaverkkoselvitys.	"Turku liikuttaa kaikkia" liikuntapaikkaverkkoselvitys ja uusi avustamisen malli on hyväksytty kaupunginvaltuustossa vuonna 2022 ja toimeenpano jatkuu.	Uuden avustusmallin periaatteita ja yksityiskohtia edistetty sekä päätetty kunnallisten liikuntatilojen varauskäytön hinnoittelu ja periaatteet vuodesta 2025 alkaen. Liikuntapaikkaverkon kehittäminen jatkuu suunnitelmien ja toimeenpanopäätöksen mukaan. Lisäksi on perustettu hanke harrastekortin sähköisen järjestelmän kehittämiseksi ja hankkimiseksi.
21	Kulttuuri on osa hyvää elämänlaatua ja jatkuvaa oppimista, ja kulttuurilla on erityinen merkitys hyvinvoinnin edistämässä ja yksinäisyyden torjumisessa.	Kirjasto: Erityisryhmien palvelut kirjastossa. Kirjaston perustehtävään kuuluu lukemisen edistäminen sekä tarjota tukea ja ohjausta monipuoliseen lukutaitoon. Hyvä lukutaito ehkäisee syrjäytymistä. Kansallista lukutaitostrategiaa	Kirjasto: Erityisenä kehittämiskohteena ovat olleet monikieliset palvelut ja Vaski-verkkokirjastoon on avattu kokonaisuus Kirjasto eri kielillä. Kulttuuri-koordinaattorit toteuttivat 126 tapahtumaa, joissa 6 318 osallistujaa. Uutena

Kulttuurin palvelukokonaisuus ja Liikunnan palvelukokonaisuus

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
		toteutetaan Faksista Jodeliin ja Lukutuki kirjastossa -kehittämishankkeilla. Nuorisopalvelut: Kulttuurinen nuorisotyö nuorten hyvinvoinnin edistäjänä, erityisryhmille räätälöityjä nuorisopalveluita laajalla yhteistyöllä, etsivä harrastustoiminta. Orkesterin yleisö- ja kohderyhmätyö kehittää uutta matalan kynnyksen toimintaa ja yhteistyön muotoja. 9 laitos- ja vanhaikotikonserttia Museopalvelut: Biologisen museon uudistamisprojekti: Turun museokeskukseen museotoimipaikkoja uudistetaan suunnitelmallisesti perhe- ja kulttuurimatkaileukohteina. Biologisen museon uudistamisprojekti toteutuu 2022–2024.	lukutaitoprojektina käynnistetty Lukutuki kirjastossa, jossa kohderyhmänä aikuiset, Faksista Jodeliin jatkuu suunnitelman mukaisesti. Nuorisopalvelut: Vimman uutta toimintakonseptia kehitetään nuorten tarpeita kuullen, etsivää harrastustoimintaa ja erityisryhmien toimintaa on lisätty erityisesti musiikitoiminnassa ja lasten kulttuuripalveluissa. Kaikille avointa, maksutonta toimintaa on lisätty. Museopalvelut: Biologisen museon uudistamisprojektissa on hyväksytty museon remonttisuunnitelmat ja jatkettu sisällönsuunnittelua. Orkesteri: Yleisö- ja kohderyhmätyö on kehittänyt uutta matalan kynnyksen toimintaa ja yhteistyön muotoja. Keväällä kokonainen työviikko varattiin pienyhtyeiden yleisötyökonserteille, ja työehtosopimuksen päivityksen myötä erilaisia pienyhtyeiden esiintymisiä on voitu ja voidaan järjestää entistä jouhevammin. Joulukuussa ohjelmassa on suuremman orkesterin laitos- ja vanhaikotikonserttikiertue. Tulevalle kaudelle konseptoidaan uutta usean kulttuurilaitoksen yhteistä hanketta utelilaille kulttuuririnnäkäisille.
22	Turkulaiset taiteilijat ovat kulttuurikaupungin vahvuus ja luovien alojen merkitys kasvaa myös taloudellisessa mielessä koko ajan.	Toteutetaan osana Kulttuurin kärkihanke.	Taiteilijoiden toimintaedellytyksiä vahvistettu edelleen verkostoitumisten ja osaamisen lisäämisen toimenpitein. Kulttuurin väliilat toimintamalli luotu ja avattu pilottina toimijoille. Erilaisia alustoja taiteen esilletuonnin mahdollistamiseksi on luotu, esim. pop up Turku ja kirjastoautokiertue -toimintamallit ja avoimet teoshaut. Reppu-taiteilijakokeilu edelleen käynnissä, seututaiteilijakokeilu päätynyt tuloksekkaasti. Taidetta kaupunkitilaan suunnitelmat käynnissä laajassa yhteistyössä.
36	Taide, kulttuuri ja luovat alat vahvistavat hyvinvointia sekä alueen elinvoimaa.	Historian ja tulevaisuuden museo ja Taiteen talon konseptin rakentaminen. Osallistutaan Musiikkitalon ja sen toimintakonseptin suunnitteluun ja kehittämiseen. Avustukset ja kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö. Palvelualueet mukana kulttuurin kärkihankeessa.	Historian ja tulevaisuuden museo -hanke on edennyt suunnitellusti syksyllä käynnistytävän arkkitehtuurikilpailun valmistelulla.
37	Liikunnan tulee olla osa lasten päivää myös kouluissa. Koulujen opetustilojen, pihojen ja koulumatkojen tulee innostaa luontaiseen liikkumiseen	Kaikki palvelualueet toteuttavat osaltaan: Liikkuvaa koulua ja Harrastamisen Turun mallia kehitetään edelleen, jotta osaaminen kehittyy tilojen hyödyntämisessä ja luontaiseen liikkumiseen innostus lisääntyy.	Etenee suunnitelmien mukaan. Joka vuosi kouluissa laaditaan liikkuva koulu mallin mukaisesti nykytilan analyysi ja toimintasuunnitelma, jota toteutetaan.

Teema: Jatkuvasti parempi Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
47	Koronan aikana olemme osoittaneet olevamme tarvittaessa nopea ja ketterä toimija.	Kirjasto: Kirjastot ja tietojohdaminen -projektin tulosten vieminen käytäntöön. Kuntien yhteiseen e-kirjastoon osallistuminen. Nuorisopalvelut: digitaalisten työmuotojen, sähköisen nuorisokortin ja palveluverkon kehittäminen. Nuoriso-passin käyttöönoton selvittäminen. Orkesteri: digitaalisilla palveluilla turvataan alueellisia kulttuuripalveluita ja ihmisten osallisuutta ja osallistumista. 10 verkkokonserttia. Museopalvelut: Verkko-kaupan ja digitaalisen asiointipalvelun kehittäminen:	Kirjasto: Kirjastot ja tietojohdaminen -projekti edennyt ja meneillään kulluvan kokoelman hallintajärjestelmän kilpailutus sekä Power BI -raportoinnin kehittäminen yhteistyössä muiden kirjastojen kanssa. Kuntien yhteinen e-kirjasto edennyt valtakunnallisesti aikataulussa. Nuoriso: nuorisopalvelut ovat käynnistäneet sähköisen nuorisokortin tarvearvioinnin ja se on kirjattu vuoden 2024 it-investointilistaan. Neuvotteluja on käyty yhdessä liikunnan kanssa. Kortin eri muotoja ja malleja on selvitetty aktiivisesti, yhtenä mahdollisuutena

Kulttuurin palvelukokonaisuus ja Liikunnan palvelukokonaisuus

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
		haluttujen ominaisuuksien määrittely ja yhteistyö IT-palveluiden kanssa. Liikuntapalvelut: Digitaaliset liikuttamisen palvelut.	liikunnan Harrastuskortti. Museopalvelut: Verkkokauppa- ja opasvarausjärjestelmien hankintoja on valmisteltu yhdessä it-palvelujen kanssa. Orkesteri: digitaalisilla palveluilla turvataan alueellisia kulttuuripalveluita ja ihmisten osallisuutta ja osallistumista. 10 verkkokonserttia, lisäksi uudet matalan kynnyksen virtuaalikonserttivierailut lisätty TFO Live -verkkokonserttiarkistoon.

Teema: Kestävän kasvun Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
55	Laaditaan visio Merellisen Turun kehittämisestä huomioiden erityisesti Länsi-Turun alue. Huomioidaan yleiskaavotuksessa läntisten alueiden uudet asumisviihtyvyyttä parantavat ja asumista lisäävät tavoitteet sekä merellisyyden	Uusi päivitetty sopimus ja uusi toimitusjohtaja Forum Marinumiin: käynnistetään seuraava vaihe, jossa Forum Marinum koordinoi operatiivista yhteistyötä ja kehittämisen linjoja: tieteen polarisointi, merellisen luonnon ja ympäristön suojelu, saaristomatkojen edistäminen ja oppimisympäristön kehittäminen.	Merikeskuksen operatiivinen kehittäminen ja koordinaatio on käynnistynyt Forum Marinumissa. Kumppanuuspäällikkö aloittaa työnsä kesäkuussa jatkaen aloitettua monialaisen ja laajan verkoston kanssa tehtävää yhteistyötä ja kehittämislinjoja sekä edistäen uusia aloitteita. Merikeskuksen alueen pitkän kesäkauden, vilkkaan tapahtumajakson ja laajennetun sesonkiajan elävöittämisen tehtäviin on rekrytoitu tuottaja.

Teema: Matkailu ja saavutettavuus – Tapahtumien Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
73	Tavoitellaan kiinnostavia, vahvoja tapahtumia niin kulttuurin, urheilun kuin tieteen aloilla on ympäri vuoden.	Orkesteri: Ulosvuokraustoiminnan kehittämistä asiakaslähtöiseksi jatketaan. Vetovoima ja tapahtuma: Tapahtumien vaikuttavuuden arviointi 2022–2023. Elämyskalenterin uudistaminen 2022–2023. Vetovoiman vuosikellon kehittäminen 2022–2023.	Orkesteri: ulosvuokraustoiminnan kehittämistä asiakaslähtöiseksi on jatkettu. Konserttitalon hinnastoa tarkistetaan ja narikkamaksut sisällytetään lipun hintoihin porrastetusti; TFO:n konserteissa syyskaudella 2023 ja ulosvuokrausten osalta kevätkauteen 2024 mennessä. Ulosvuokraajien markkinointimahdollisuuksia on laajennettu.
74	Turku panostaa matkailun kehittämiseen voimakkaasti ja siinä onnistumiseksi houkuttelee alan toimijoita yhteen. Lentoaseman ja satamatoimintojen kilpailukyvyistä tulee huolehtia. Kansainvälisen matkailun kasvattaminen on yksi elinkeinopolitiikan keskeisistä tavoitteista.	Museopalveluiden kehittäminen osana matkailutoimintaa: vuoden 2022 analyysin pohjalta kehittämisskohteen projekti. Tapahtumatoiminnan yhteistyö keskustan kehittämisen kärkihankkeen sekä kirkon kanssa.	Museopalvelut: Toiminnan kehittämistä osana matkailupalveluja on jatkettu.
75	Kaupungin 800-vuotisjuhlavuosi 2029 on alusta koko vuoden kestäväille tapahtumalle ja sille asetetaan selkeät tavoitteet.	Sisällytetään kaikkien kaupungin omien palvelualueiden ja 3. sektorin suunnitelmiin. Historian ja tulevaisuuden museo -hanke: museon päänäyttelyn sisältöjä yhteiskehitetään. Vuodelta 2022 siirtynyt arkkitehtuurikilpailu avataan. Vuoden aikana hankkeessa toteutetaan kaupunkiympäristöön levittäytyvä Kohtaa kaupunki, kohtaa turkulainen projekti.	Museopalvelut: Historian ja tulevaisuuden museo -hanke on edennyt suunnitellusti. Päänäyttelyn yhteiskehittäminen ja syksyllä alkavan arkkitehtuurikilpailun valmistelut ovat käynnissä. Kohtaa kaupunki -projektissa Reinbergin vanhat kaupunkikuvat on tuotu nähtävälle alkuperäisille kuvauspaikoilleen.
76	Kulttuuri on merkittävä osa kiinnostavaa ja vetovoimaista Turku.	Museopalvelut: Biologisen museon kehittämisprojektin sovittuja toimenpiteitä edistetään suunnitellusti. Orkesteri: ylläpitää kansainvälisen tason konserttitoimintaa ja tuottaa laajalaisesti erilaisille kohderyhmille suunnattua toimintaa. Musiikkitalolle rakennetaan korkeatasoinen julkisuuskuva. 20 sinfoniakonserttituotantoa ja 10 uusinta, 8 kamarimusiikkikonserttia ja 6 teema-/viihdekonserttia. Vetovoima ja tapahtuma: Vetovoiman ja matkailun vaikuttavuuden arvioinnin ja ennakoinnin työkalun kehittäminen ja sen pilotointi Merellisessä Turussa ja	Museopalvelut: Biologisen museon uudistamisprojektissa on hyväksytty remonttisuunnitelmat ja jatkettu sisällön suunnittelua. Orkesteri: tuottaa ja ylläpitää laaja-alaisesti erilaisille kohderyhmille suunnattua, kansainvälisen tason konserttitoimintaa. Musiikkitalolle rakennetaan korkeatasoinen julkisuuskuva. 20 sinfoniakonserttituotantoa ja 10 uusinta, 8 kamarimusiikkikonserttia ja 6 teema-/viihdekonserttia. Vetovoiman vaikuttavuuden työkalua pilotoitiin vuonna 22 ja sen jatkokehittäminen osaksi kaupungin järjestelmiä on

Kulttuurin palvelukokonaisuus ja Liikunnan palvelukokonaisuus

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
		Linnanniemessä. Ruokakaupunki Turku -kehittämislinojen syventäminen. Vanhan kaupungin elävöittäminen: Pyhiinvaelluskeskus jatkaa toimintaa tuomiokirkossa. Kaupunkiopastuksen koordinaation jatkaminen ja uusien palveluopastamisen toimintamallien kehittäminen.	käynnistetty yhdessä kärkihankkeiden kanssa. Ruokakaupunki Turku kehittämistyössä on koottu monialainen kehittämissuunnitelma ja se valmistumassa. Michelin tähtienluovutustilaisuuden ympärille kesäkuun alkuun on koottu monipuolinen tapahtumakokonaisuus, Turun ruokaviikot ja Michelin Galan suurta huomiota hyödynnetään erilaisin medially ja keittiömestareille suunnatuin oheistapahtumin.

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloerät, 1 000 €

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	6 327	5 529	0	5 529	3 625	6 439	910
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-53 742	-51 416	-0	-51 416	-27 176	-52 767	-1 351
Toimintakate	-47 415	-45 886	-0	-45 886	-23 551	-46 328	-442

Investointiosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-touko 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Investointimenot	-432	-705	0	-705	-71	-705	-0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-432	-705	0	-705	-71	-705	-0

Kulttuuripalvelut

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	5 248	4 802	0	4 802	3 131	5 750	948
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-42 573	-42 307	-0	-42 307	-22 793	-43 648	-1 341
Toimintakate	-37 325	-37 505	-0	-37 505	-19 662	-37 898	-393

Investointiosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-touko 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Investointimenot	-432	-705	0	-705	-71	-665	40
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-432	-705	0	-705	-71	-665	40

Nuorisopalvelut

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	655	727	0	727	494	689	-38
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-8 768	-9 109	0	-9 109	-4 383	-9 119	-10
Toimintakate	-8 113	-8 381	0	-8 381	-3 889	-8 430	-49

Investointiosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-touko 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Investointimenot	0	0	0	0	0	-40	-40
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	0	0	0	0	0	-40	-40

Liikuntalautakunta
Liikuntapalvelut

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	4 198	4 463	385	4 848	2 959	5 155	307
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-25 730	-27 351	-700	-28 051	-13 418	-28 645	-594
Toimintakate	-21 532	-22 888	-315	-23 203	-10 459	-23 490	-287

Investointiosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-touko 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Investointimenot	-97	-550	0	-550	-31	-550	-0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	1	1	1
Investointien rahavirta	-97	-550	0	-550	-30	-549	1

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: kasvatus- ja opetusjohtaja Timo Jalonen

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet varsin hyvin. Useat kasvatus- ja opetuslautakunnalle määritetyt tavoitteet liittyvät tiloihin, jotka ovat tilapalveluiden vastuulla. Taloudelliset tavoitteiden osalta tavoitteet eivät ole toteutuneet. Talouden merkittävään ylitykseen ovat vaikuttaneet a) merkittävät palkankorotukset, b) kustannusten merkittävä nousu, c) ennätysmäisen suuri maahanmuutto Turkuun, d) palvelukysynnän kasvu ja lainsäädäntömuutokset ja e) runsaat väistötilat.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Toimintatuottojen ennustetaan ylittävän talousarvion 2,1 milj. eurolla:

- Maksutuotoissa varhaiskasvatuksen hoitopäivämaksujen ennakoitua olevan 0,2 milj. euroa budjetoitua suuremmat.
- Tuet ja avustukset ylittivät talousarvion 3,0 milj. eurolla, johon sisältyy suurimpina erinä esi- ja perusopetuksen kohdennettava tasa-arvoraha ja koronaan liittyvä tuki. Jälkimmäistä on saatu tähän vuoteen kohdistuen noin 1,5 milj. euroa, mutta niitä ei ole ehditty sisällyttää talousarvion päätöksen myöhäisen ajan- kohdan takia.

Toimintakulujen ennustetaan ylittävän talousarvion 28,6 milj. eurolla:

- Henkilöstömenojen talousarvioylitys on 15,5 milj. euroa, jossa on huomioitu palkkatarkistuksista tulleet 2,6 milj. euron palkankorotukset, 2,9 milj. euron kertaerät ja 2,4 milj. euron järjestelyerät, jotka eivät sisälly talousarvioon. Lisäksi henkilöstökuluissa on saatujen tukien ja avustusten seurauksena 2,0 milj. euroa, jotka eivät myöskään sisälly talousarvioon. Lisäksi palvelukokonaisuudelle on kohdistettu eläkemenoperusteisen maksun vuonna 2023 korvannutta tasausmaksua 2,9 milj. euroa budjetoitua enemmän.
- Palvelujen ostojen ylitys on 8,3 milj. euroa, josta perusopetuksen kotikuntakorvaukset ylittävät 1,1 milj. euroa, varhaiskasvatuksen palvelusetelimenot 3,1 milj. euroa, varhaiskasvatuksen työvoiman vuokraus 2,9 milj. euroa ja ruokapalveluiden ostot 1,3 milj. euroa.
- Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden 2,6 milj. euron talousarvioylitys muodostuu suurimmaksi osaksi sähkön ostoista, joka ylittää talousarvion 2,1 milj. eurolla.
- Muissa toimintakuluissa tilavuokrien ylitys 2,2 milj. euroa.

Toiminnan tavoitteet

Talousarviolausekkeet

Lautakunta	Talousarviolauseke	Toteutunut 30.6.2023
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Palvelukokonaisuudelle kohdennettu tuottavuustavoite tulee kohdistaa siten, että se ei vaikuta ryhmäkoisiin. Erityisesti huomiota tulee kiinnittää kiinteistöjen hoitoon, hankintojen tarpeellisuuteen ja palveluprosessien sujuvuuteen.	Ryhmäkojoja on suunniteltu lv 23-24 aiemmalta pohjalta.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Käynnistetään aktiivinen työ varhaiskasvatuksen henkilöstön muuntokouluttamisesta ja edistetään koulutuksen vetovoimaisuutta ja määrää. Mahdollistetaan koulutuksen sisällyttäminen osittain osaksi työaikaa.	Koulutuksia käynnistetty ja neuvotteluja käyty korkeakoulujen kanssa.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Kiinnitetään erityistä huomiota varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuteen ja parannetaan työhyvinvointia ja työn houkuttelevuutta. Selkeytetään varhaiskasvatuksen johtamisjärjestelmää.	Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on jonkin verran parantunut vaikean korona-ajan päättymisen jälkeen, johtamisjärjestelmä uudistusta esitelty lautakunnalle 18.4.2023.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Koronan aiheuttamien oppimis- ja hyvinvointivajeiden korjaamista jatketaan suunnitelmallisesti.	Toteutettu annetun määrärahan puitteissa varhaiskasvatuksessa ja kaikilla kouluasteilla.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Lasten ja nuorten mielenterveysongelmiin vastaamiseksi vahvistetaan varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten tukea sekä moniammatillista yhteistyötä yhdessä hyvinvointialueen kanssa. Panostetaan oppilashuollon kehittämiseen hyvinvointialueiden toiminnan alkaessa.	Uudet yhteistyön rakenteet käynnissä, oppilas- ja opiskelijahuolto vahvistettu.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Selvitetään maksuttoman välipalan kustannus sen mukaisesti, jos koulupäivä jatkuu yli 3 tuntia lounaan jälkeen.	Asia on selvitetty ja käsitelty lautakunnassa.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Kasvatuksen- ja opetuksen palvelutasoa seurataan osavuosisikatsauksissa riittävät resurssit turvaten.	Palvelutasoa seurataan osavuosisikatsauksissa ja lautakunnassa kuukausittain.

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
23	Laajennetaan peruskoulun erikoisluokkatoimintaa. Lisätään kielipainotteisen varhaiskasvatuksen tarjontaa.	Lähiökoulujen vetovoiman vahvistamista tukevat toimenpiteet. Toteutuksen vaikuttavuuden seuranta.	Selvitys erikoisluokista tehty, päätöksentekoon 9/2023.
24	Selvitetään varhaiskasvatushenkilöstön mahdollisuudet täydennyskoulutukseen.	Tuetaan varhaiskasvatushenkilöstön osallistumista täydennyskoulutukseen.	Varhaiskasvatuksen tutkintoon johtavat koulutukset Turun kaupungissa ja lähiopetuspäivien palkallisuus päätetty kh 19.12.2022 § 521. Toteutuu päätöksen mukaisesti.
25	Turku on Suomen paras toisen asteen kouluttaja. Jokainen nuori valmistuu vähintään 2. asteen tutkintoon. Selvitetään lukiokoulutuksen laajentamista, jotta entistä useammalla turkulaisnuorella on mahdollisuus lukio-opintoihin Turussa.	Taito-kampuksen hankesuunnitelman hyväksyminen. Oppivelvollisuuden toteutumisen seurannan ja valvonnan toimintamalli käytössä. Säännöllinen, kaksi kertaa lukuvuodessa tehtävä vakiokysely kouluille huolta-aiheuttavista oppilaista. Lukio-koulutuksen aloituspaikkojen määrän kasvattaminen 100:lla, tavoitekeskiarvoja 7,6 Toisen asteen läpäsien seuranta.	Taito-kampuksen suunnittelu kesken. Oppivelvollisuuden, poissaolojen ja läpäsien seurannat tehty. Lukio-koulutuksen aloituspaikkoja kasvatettu +50, loput kasvusta toteutuu 2025.
26	Työskennellään tinkimättä turvallisen koulunkäynnin eteen mm. ehkäisten koulukiusaamista ja -väkivaltaa.	Koulukohtaisten suunnitelmien seuranta. Uusien, tarvittavien toimintamallien suunnittelu ja käynnistäminen. Kouluterveyskyselyn tulosten seuranta ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet.	Suunnitelmat koulukohtaisen turvallisuuden lisäämiseksi on tehty.
27	Vahvistetaan oppilaiden oppimisen tukea ja oppilashuoltoa. Huolehditaan ns. positiivisen diskriminaation rahoituksesta tavoitellen jatko-opinnot mahdollistavan kielitaidon oppimista kaikille. Vahvistetaan vanhempien ja oppilaiden osallisuutta koulupolkuun.	Yhdyspintasuunnitelmat valmiit ja käytössä. Oppimisen tuen ja oppilashuollon vahvistaminen monialalaisen yhteistyön ja koulutuksen keinoin. Arvioidaan nykyisen positiivisen erikoiskohtelun rahoituksen vaikuttavuutta ja jatketaan rahoituksella tehtävien toimien toteuttamista tarvittaessa uusien perustein.	Yhteistyö monialaisessa oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmässä toimii, neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyön suunnittelu käynnissä.

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloerät, 1 000 €

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteumatammikuu-kesäkuu 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	24 878	23 290	0	23 290	15 231	25 392	2 102
Valmistus omaan käyttöön	23	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-365 362	-365 884	0	-365 884	-200 494	-394 440	-28 556
Toimintakate	-340 461	-342 594	0	-342 594	-185 263	-369 048	-26 454

Investointiosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteumatammikuu-toukokuu 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Investointimenot	-2 120	-5 080	0	-5 080	-407	-4 586	494
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-2 120	-5 080	0	-5 080	-407	-4 586	494

KAUPUNKIYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

RAKENNUS- JA LUPALAUTAKUNTA

LOUNAIS-SUOMEN JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA

TURUN KAUPUNKISEUDEN JOUKKOLIIKENNELAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunkiympäristöjohtaja Christina Hovi

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteuttamisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Taloutta heikentävät edelleen korkea inflaatio, korkotaso, rakentamiskustannukset ja polttoaineiden hinnat.

Rakentamisen suhdannetilanne on edelleen kohtuullisen hyvä. Rakentaminen on vuoden 2023 ensimmäisellä puoliskolla jatkunut Turussa valtakunnalliseen tilanteeseen verrattuna vilkkaana, vaikka asuntorakentamisessa ei alkuvuonna ylletty vuoden 2022 huippulukemiin. Rakentaminen tulee todennäköisesti väheneämään jonkin verran vuoden toisella puoliskolla.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupungin kehittäminen kestävästi jatkuu. Isot hankkeet etenevät. Musiikkitalo Fuugan rakentaminen alkaa syksyllä. Tunnin junan edellyttämä kaksoisraide Kupittaa aseman ja päärautatieaseman välillä sekä ratapihan muutostyöt ovat käynnissä. Elämyskeskuksen ja uuden yhteisterminaalin asemakaavat on hyväksytty. Kupittaa kärjen kumppanuushankkeen kaavoitus ja Taito-kampuksen hankesuunnittelu käynnistyy allianssi- ja yhteistyösopimusten mukaisesti. Kauppahallin korttelin kehittäminen etenee innovaatiokumppanuusyhteistyön pohjalta. Itäisen Rantakadun yksisuuntaiset pyörätiet ovat rakenteilla. Isojen asuinalueiden toteuttaminen toteuttamien etenee suunnitellusti.

Asemakaavoituksen tavoitteet kerrosalan lisäykselle ennustetaan merkittävästi ylittyvän kerrostalotonttien (ennuste 335.385 k-m², TA 134.900 k-m²), elinkeinotonttien (ennuste 156.685 k-m², TA 64.000 k-m²) sekä pien- ja rivitalotonttien osalta (ennuste 70.895 k-m², TA 40.000 k-m²). Kerrosala sijoittuu tavoitteen mukaisesti tiivistyvälle kestävä kaupunkirakenteen vyöhykkeelle. Pientalo-kaavoitusta on lisätty.

Kiinteistöomaisuuden kehittäminen etenee, joskin hieman asetettuja tavoitteita hitaammin. Muutamissa kaavahankkeissa on viivästystä.

Luovutuskelpoisia asuinkeuhkalo- ja elinkeinotontteja on 3 vuoden tarpeisiin, pientalo- ja rivitalojen tonttireservi ei kata vielä tällä hetkellä talousarviolausekkeissa asetettuja tulevien vuosien tavoitteita. Tonttireservi vastaa n. vuoden tarpeet. Ennusteen mukaan konserniyhtiöille luovutetaan 20.000 k-m² rakennusoikeutta (TA 25.000 k-m²). Sen sijaan pientalokaavoja ei ole saatu

luovutuskuntoon halutussa aikataulussa mm. maankäyttösopimusneuvotteluiden viivästymisen takia. Myös resurssivaje infran toteutussuunnittelussa aiheuttaa osaltaan viivettä infran rakentamiseen ja edelleen tontinluovutukseen.

Rakennusvalvonnassa uusien lupahakemusten tai rakennustyömaiden aloitusten määrä ei ole merkittävästi vähentynyt vuoden takaiseen verrattuna vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Lupahakemusten käsittelyaika (56 vrk) on jo nyt alittanut tälle vuodelle asetetun käsittelyaikatavoitteen (60 vrk).

Joukkoliikenteen matkamäärä on alkanut taas nousta. Tammi-kesäkuun matkamäärä oli 12,75 miljoonaa. Tämä on 23,9 % enemmän kuin kevätkaudella 2022 ja 4 % vähemmän, kuin normaali-vuoden 2019 kevätkaudella. Vähähiilisen liikenteen osuus joukkoliikenteestä on kasvanut 50 %:iin.

Taloudelliset tavoitteet

Kaupunkiympäristölautakunta tulee tämänhetkisen ennusteen mukaan saavuttamaan sille asetetun suunnitteluluvun (TA -19,4 milj. euroa). Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan toimintakate-ennuste vahvistuu 0,9 milj. euroa talousarvioon verrattuna (TA 26,1 milj. euroa), kun lipputulot ylittävät talousarvion 1 milj. eurolla.

Kaupunkiympäristölautakunnan investointien toteutumisenennuste on 0,3 milj. euroa (TA 0,4 milj. euroa). Joukkoliikennelautakunnan investointien ja rahoitusosuuksien ennustetaan toteutuvan suunnitellusti.

Kaupunginhallitus, kaupungin yhteiset, omaisuuden hallinta:

Maaomaisuuden luovutustuottojen osuuden on arvioitu jäävän kesäkuun tilanteen pohjalta tehdyn ennusteen mukaan myyntivoittotavoitteesta (TA 18,0 milj. euroa) noin 2 milj. euroa. Myyntivoittojen määrää on arvioitu vähentävän nykyinen markkinatilanne sekä painopisteen siirtyminen tonttien myynnin sijaan vuokraukseen.

Maankäyttösopimuskorvausten ennuste on kuluvan vuoden osalta 3 milj. euroa (TA 7,0 milj. euroa). Ennuste perustuu olemassa olevien sopimusten maksuaikatauluihin. Ennusteessa on huomioitu nykyinen markkinatilanne ja korkotaso, joka ei kannusta maksamaan sopimuskorvauksia etuajassa.

Maaomaisuuden investointiennuste on 46 milj. euroa (TA 3,5 milj. euroa). Talousarvioylitys johtuu kaupunginvaltuuston 19.6.2023 §

139 päätöksestä ostaa VR-Yhtymä Oyj:ltä ratapihan alue 42,5 milj. euron kauppahinnalla. Infra- ja tilainvestointien ennuste alittuu yhteensä 45,4 milj. euroa verrattuna talousarvioon (TAM 187,3 milj. euroa).

Toimitilahankkeet näyttävät tässä vaiheessa toteutuvan 17,6 milj. euroa alle talousarviomäärärahojen. Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset heijastuvat edelleen jonkin verran materiaalien saatavuuteen ja hintaan. Urakkahinnat ovat kuitenkin tasaantuneet ja Haahelan tarjoushintaindeksi nousu on taittunut. Toimitilojen rakennuttamisen osalta hankesuunnitelmien summa on alkanut yhteistyössä tilapalvelujen kanssa purkautua ja työn alla (hankesuunnittelu tai suunnittelu) on lukuisia kohteita. Isompia kokonaisuuksia hankesuunnittelun osalta tullaan viemään päätöksentekoon ja useampi pienempi kohde päästään aloittamaan vielä loppuvuoden 2023 aikana.

Infran investoinnit näyttävät toteutuvan tässä vaiheessa noin 27,7 milj. euroa alle talousarviomäärärahojen. Strategisten kärkihankkeiden osalta määrärahoja arvioidaan siirtyvän ensi vuoteen hankkeiden ajoitusten muutosten, suunnittelun viivästyksien ja kaavojen keskeneräisyyksien vuoksi. Suurimpina alituksina Kupittaa kärjen kumppanuus ja Ferry Terminal -hankkeet. Kiinteistökehityshankkeiden osalta hankkeiden käynnistymiset ovat siirtyneet mm. kaavaprosessien viivästyksen vuoksi ja muita ajoituksen muutoksia. Toimintoja tukevista hankkeista Lauttarannan läjitysalueen rakentamisen vaiheistus siirtynyt hiukan eteenpäin, mutta hanke on käynnissä ja tilanne saattaa korjaantua loppuvuodesta.

Rahoitusosuudet alittuvat 2,2 milj. euroa suunnitellusta (TA 10,4 milj. euroa). Ennuste muodostuu ARA:n ja Traficomien valtionavustuskohteista mm. pyörätieinvestointeihin sekä CEF-tuesta Kupittaa-Turku –kaksoisraide ja Turun ratapihahankkeelle. Merkittävin poikkeama on Raunistulan pyörätiesillan toteutusaikataulun siirtyminen osittain vuodelle 2024. Sillan toteutusta ei voida toteuttaa Traficomien vaatimassa aikataulussa 31.10.2023 mennessä. Traficomille on esitetty myönnetyn määräajan jatkoa vuodelle 2024.

Toiminnan tavoitteet

Talousarviolausekkeet

Lautakunta	Talousarviolauseke	Toteutunut 30.6.2023
Kaupunkiympäristölautakunta	Rakennuslupa-, tarkastus- ja kaavoitusprosessille laaditaan asiakastytyväisyyskyselyn pohjalta toimintatavat, joilla voidaan palvella asiakkaita asetettujen tavoitteiden mukaisesti asiantuntevasti, viiveettä ja ystävällisesti.	<p>Kaavoituksen sujuvoittamistoimenpiteissä on huomioitu myös asiakastytyväisyyskyselyssä esiin nousseet kehittämiskohteet, KH 6.2.2023. Kaavoituksen esiselvityksen mallia on kehitetty, jotta se antaisi enemmän tietoa kaavamutoksen hakijalle. Kaavat luokitellaan vaativuuden mukaan S-XL-prosesseihin ja jokaisessa tapauksessa pyritään löytämään se kaavaprosessi, joka on hankkeen kannalta nopein.</p> <p>Rakennusvalvonnassa vuodelle 2023 asetettavat toimenpiteet on suunniteltu ja aikataulutettu. Sähköisen allekirjoituksen käyttöönottoa Trimble-järjestelmässä on kehitetty ja sähköinen allekirjoitus otetaan käyttöön vuoden 2023 aikana. Chatin/botin käyttöön odotetaan edelleen it-ratkaisua kaupungin sisällä. Turun rakennusvalvonta on hakeutumassa YM:n vetämään RYHTI-kumppanuushankkeeseen, joka liittyy vuonna 2024 voimaan tulevaan RYTJ-lakiuudistukseen.</p>

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Edunvalvonta

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
2	Saaristomeren suojelun toteuttaminen ja siihen riittävän rahoituksen saaminen, jotta maailman herkimmän, kauneimman ja saastuneimman saariston tila paranee ja jotta se säilyy myös tulevien sukupolvien ilona ja vahvistaa alueemme luonnon monimuotoisuutta.	Jatkamme vuonna 2007 Helsingin kaupungin kanssa perustettua kansainvälistä Itämerihaastetta, jonka tavoite on sitouttaa kaupunkia, kuntia, yrityksiä, yhdistyksiä ja muita organisaatioita vapaaehtoisin Itämeren suojelutoimenpiteisiin. Valmistelemme ja hyväksymme neljännen toimenpideohjelman, vuosille 2024–2028, läheisessä yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa.	Uuden toimenpideohjelman laatimista varten on pidetty 3 työpajaa, joiden tulosten pohjalta valmistellaan uusi toimenpideohjelma. Ohjelma etenee päätöksentekoon syksyllä 2023.
3	Tunnin junan toteuttaminen ja investointipäätös uudelle ratayhteydelle siten, että junayhteys on otettavissa käyttöön 2030.	KUTU-hanke on toteutusvaiheessa ja siinä yhteydessä rakennetaan Aurajoen ylittäviä ratasiltoja. Raunistulan kävelyn ja pyöräilyn silta valmistuu vuoden 2023 aikana. Ratapihahanke etenee uusien laiturien rakentamisella ja VAK-raiteiden järjestelyillä. Helsingin suunnan junat pysähtyvät Kupittalle.	Toteutuu muilta osin, mutta Aurajoen ylittävien siltojen toteutusaikataulut ovat kriittisellä polulla.

Teema: Hiilineutraali Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
4	Huomioidaan kaupungin ilmastotavoitteet erityisesti maankäyttöä, energiaa, rakentamista ja liikkumista koskevassa päätöksenteossa.	Maankäytössä panostetaan hiilineutraalin kaupunkialueen saavuttamiseen vuoteen 2029 mennessä, mikä edellyttää energiatehokasta ja kestäviin liikkumismuotoihin kannustavaa yhdyskuntarakenteen kehitystä. Rakentamista ohjataan kestäväälle kaupunkirakenteen vyöhykkeelle. Tavoitteena on, että tiivistyväälle kestäväan kasvun vyöhykkeelle sijoittuu asemakaavoitettavasta asuinrakennusoikeudesta vähintään 85 %. Tie- ja katuliikenteen osalta tavoitteena on kasvihuonekaasupäästöjen puolittaminen vuoden 2015 tasosta vuoteen 2029 mennessä ja lisätä kestävien kulkutapojen kulkumuutosuutta 66 %:n tasolle vuoteen 2030 mennessä. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytyksiä parantavien infratoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus etenevät resurssien ja määrärahojen puitteissa.	Kestävän kaupunkiliikunnan suunnitelman alustavat tavoitteet ja toimintamalli (kh 20.3.2023 § 102), keskustan pyöräliikenteen tavoiteverkko 2035 (kh 20.3.2023 § 100) ja kävelyn ja oleilun kehittämissuunnitelma 2029 (kh 20.3.2023 §101) on hyväksytty kaupunginhallituksessa. Uudesta rakentamisesta yli 90 % on sijoittunut kestäväan kaupunkirakenteen vyöhykkeelle.
4	Huomioidaan kaupungin ilmastotavoitteet erityisesti maankäyttöä, energiaa, rakentamista ja liikkumista koskevassa päätöksenteossa.	Sähköbussiliikenteen osuutta kasvatetaan koko ajan kilpailutusten painotusten kautta. Noin puolet kilometreistä ajetaan sähköllä. Tavoitteena on, että joukkoliikenteen matkamäärä palautuu vuonna 2023 lähelle vuoden 2019 tasoa ja jatkaa sen jälkeen uuteen kasvuun. Dieselin korkea hinta tulee aiheuttamaan tarpeen nostaa lipunhintoja ja/tai karsia liikennettä, joka ei tue matkamäärän kasvattamista. Kaupunkipyöräjärjestelmä jatkuu ja käyttö kasvaa.	Toteutumassa pormestariohjelman mukaisesti.
8	Toteutetaan tehtyjä päätöksiä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi (LUMO-ohjelma). Asetetaan valmistelun pohjalta luontotavoite.	Tehdään päätös LUMOsta. Käynnistään toimenpiteet LUMOssa päätetyn suunnitelman mukaan.	LUMO on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 19.6.2023. Eri toimenpiteiden käynnistäminen kuuluu yksittäisistä toimenpiteistä vastaavien tahojen vastuulle.
9	Perustetaan Mälikkälän-Kuninkojan alueelle uusi luonnonsuojelualue.	Mälikkälän-Kuninkojan luonnonsuojelualueen perustamiseksi tehdään päätös alkuvuodesta 2023 ja asia esitetään edelleen Varsinais-Suomen ELY-keskukselle perustamispäätöstä varten.	Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on tehnyt päätöksen Mälikkälän-Kuninkojan luonnonsuojelualueen perustamisesta 19.5.2023.

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
10	Koulu- ja päiväkotitilojen tulee olla terveitä ja turvallisia. Päivitetään koulu- ja päiväkotiverkko vastaamaan asuinalueiden tarpeita ja laaditaan korjaus- ja uudisrakentamissuunnitelma väistötilatarpeineen. Vahvistetaan tilojen käyttöä koulun ulkopuolella.	Osallistumme tilahankkeiden tarveselvitys- ja hankesuunnitteluun. Huolehdimme hankkeiden kaavoituksesta ja luvituksesta sekä rakennutamme tilojen peruskorjaukset ja uudiskohteet tilainvestointiohjelman mukaisesti. Kehitetään edelleen kaupungin sisäisiä prosesseja sujuvammiksi ja ennakoivammiksi.	Kaavoitus- ja hankesuunnitteluprosessien limitäminen on käynnissä, mm. Linnakaupungin monitoimitalo, Pansio-Pernon monitoimitalo, Karhunahteen yhtenäiskoulu, Taito-kampus, St. Olof. Tilahankkeiden hankesuunnitteluohje hyväksytty valtuustossa 13.2.2023.
15	Leikkipaikkojen yhteyteen suunnitellaan aikuisten lähiliikuntaa tukevia toimintoja. Liikuntapaikkarakentamisessa huomioidaan ikäihmisten liikkumisen tarpeet.	Leikkipaikkasuunnitelmiin sovitetaan aikuisten lähiliikuntapaikka-ajattelua määrärahojen puitteissa. Liikuntapaikkojen suunnittelussa, toteutuksessa ja vuorojaossa huomioidaan ikäihmiset.	Suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitu ikäihmisten liikkumisen tarpeet. Yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa kehitetään leikkipaikkoja kaikenikäisten ihmisten kohtaamispaikaksi.

Teema: Jatkuvasti parempi Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
39	Luodaan Turkuun asiointitili, jota kautta on helppo hoitaa asioita sujuvasti ajasta ja paikasta riippumatta. Hyödynnetään digitaalisuutta ja dataa myös osana kaavoitusta, luvitusta, katujen ja katuverkon kunnossapitoa ja opastuksia.	Rakennusvalvonnan sähköistä järjestelmää (ePermit) kehitetään edelleen yhdessä muiden Trimble-kuntien kanssa. Lisäksi rakennusvalvonnassa selvitetään mahdollisuutta chatin/botin käyttöönottoon asiakasneuvonnassa. Jatketaan tietomallien käyttöönoton valmistelua rakennusvalvonnassa. Kunnossapito osallistuu Infraomaisuuden tietovirat -hankkeeseen, joka saa VM:n digikannustinrahaa. Seurataan aktiivisesti katuverkon ja opastuksen digitalisaation kehityshankkeita KEHTO-foorumin yhteydessä. Fölin CRM käytössä ja sitä kehitetään.	Sähköisen järjestelmän kehittäminen yhdessä muiden Trimble-kuntien kanssa on meneillään jatkuvasti suunnitelman mukaan. Syksyllä 2023 saadaan käyttöön uusi valtakunnallinen alusta rakennusvalvontojen yhteisille tulkinnoille. Rakennusvalvonnan lupakohtainen asiakastytyväisyyskysely toimii tavoitteiden mukaisesti.

Teema: Kestävän kasvun Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
51	Kaupunkia tiivistetään täydennysrakentamalla hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrelle, huomioidaan lähiluonnon ja viheralueiden merkitys ja tarkastellaan palveluverkkoa uudet asuinalueet huomioiden. Lisätään erityisesti houkuttelevilla alueilla olevien pientalo- ja kerrostalotonttien tarjontaa ja laaditaan koko kaupungin kattava täydennysrakennusselvitys.	Kytetään raitiotiehanke maankäytön kehitykseen ja palveluverkon kehittämiseen. Täydennysrakentamisen toteuttamisessa hyödynnämme kumppanuutta. Kasvatetaan kaava- ja tonttivarantoa kysyntää vastaavasti. Kaavoituksen tavoitteet kerrosalan lisäykselle vuonna 2023 ovat asuinpienalojen osalta 40.000 kem2, kerrostalojen osalta 135.000 kem2 ja työpaikkatonttien osalta 64.000 kem2. Pientalokaavoituksen lisäämisellä tavoitellaan seudullisen asunto- ja maapoliittisen ohjelman mukaisesti kolmen vuoden varantoa tulevina vuosina. Pientalotonttien tarjontaa parannetaan aktiivisesti kaava-hankkeilla Hirvensalossa, Skanssissa, Yli-Maariassa ja Jäkärlässä. Lisäksi edistetään vanhempien hyvin saavutettavien pientaloalueiden täydennysrakentamismahdollisuuksia kaavoituksen ja mahdollisesti alueellisten poikkeamisprosessien avulla. Täydennysrakentamishjelma hyväksytään ja edistetään siinä päätettyjä toimenpiteitä niin kaavoituksen kuin muidenkin tavoitteiden osalta.	Kerrosalan lisäystavoitteet etenevät selvästi tavoitetta paremmin. Vuoden alusta lukien hyväksytyissä kaavoissa on kerrosalan lisäystä asuinkestoaloille 227 265 k-m ² , pientaloille 9 775 k-m ² ja muille rakennuksille 146 860 k-m ² . Kumppanuuskaavoituksen periaatteet on sovittu. Pientalotontteja mahdollistavia kaavoja on priorisoitu kaavoitusohjelmassa. Täydennysrakentamisselvitys on valmistunut kesällä ja tulee päätöksentekoon alkusyksystä. Siihen liittyvät jatkotoimenpiteet käynnistetään sovitun aikataulun mukaan.
52	Huolehditaan, että kaupungissa liikuminen on sujuvaa ja että keskusta säilyy saavutettavana kaikilla liikennemuodoilla.	Keskustan liikennesuunnitelma valmistellaan päätöksentekoon yleiskaava 2029 hyväksymisen jälkeen. Raitiotien yleissuunnitelma selvitysineen valmistuu.	Keskustan liikennesuunnitelman valmistelu käynnistetään syyskaudella. Raitiotien yleissuunnitelma on päätöksenteossa syksyllä.
52	Huolehditaan, että kaupungissa liikuminen on sujuvaa ja että keskusta säilyy saavutettavana kaikilla liikennemuodoilla.	Runkolinjaston mukaiset optiot on sisällytetty viimeisimpiin liikennöintisopimuksiin, että runkolinjasto voidaan aloittaa vuonna 2025. Fölin CRM on käytössä huhtikuusta 2022 lähtien. Palvelukartan liikkumisenäkymää kehitetään edelleen. Matkaketjuihin tullaan tekemään myös yrityskehityksiä osana Scale-up -hanketta. Pyritään myös toteuttamaan liityntäpysäköintikojeilu. Opastusta esimerkiksi pysäköintipaikoille kehitetään. Lisätään skuuttien pysäköintipaikkoja ja huolehditaan, että föllarit vastaavat kysyntään keskustan alueella erinomaisesti.	Runkolinjaston mukaiset optiot päätettäväksi viimeistään syksyllä 2023. CRM:n käyttöä kehitetään edelleen. Scale-up -hanke etenee suunnitellusti.
53	Huomioimme kaupungin rakentamisessa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihtyvyyttä.	Turun kaupungin liikenneturvallisuusohjelma (LITU) viedään päätöksentekoon.	Liikenneturvallisuusohjelmaehdotus on valmistunut ja kaupunkiympäristölautakunta on antanut lausunnon

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
			ohjelmasta. Ohjelma on ollut kaupunginhallituksen käsittelyssä kesäkuussa 2023.
53	Huomioimme kaupungin rakentamisessa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihtyvyyttä.	Toteutamme Turun kaupungin uuden liikenneturvallisuusohjelman ja vuonna 2022 hyväksytyin keskustan turvallisuussuunnitelman toimenpiteitä. Tavoitteena on, että liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä vähenee keskimäärin noin 5 % vuodessa. Liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä toteutetaan infran investointiohjelman mukaisesti.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti.
53	Huomioimme kaupungin rakentamisessa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihtyvyyttä.	Sähköpotkulautojen turvallisuustilannetta parannetaan lisäämällä niiden pysäköintipaikkoja ja tekemällä yhteistyötä valtion ja muiden kaupunkien kanssa toimivallan lisäämisessä kaupungeille.	Päivitettiin sähköpotkulautojen sääntöjä tiukemmaksi ja kaupunkitilasta otettiin yhdeksän paikkaa laudoille, joihin tuli kiinteät telineet. Rekrytoitiin pysäköinti-partio kesäksi.
54	Annetaan palvelulupaus kumppanuushankkeille, kaavoitusaloitteiden käsittelylle sekä luvituksen käsittelylle. Kumppanuuskaavoituksen tulee olla pienehköissä, yksityisissä aloitteissa ensisijainen vaihtoehto. Huolehditaan, että kaavoituksen ja luvituksen resurssit ovat riittävät.	Kaavoitusaloitteet käsitellään 3 kk kuluessa aloitteen saapumisesta. Jalkauteaan kaavoituksen keston lyhentämiseksi tehdyn toimenpidesuunnitelman toimenpiteitä, jonka avulla vaikutuksiltaan merkittävien asemakaavojen läpimenoajan mediaani aloituksesta asemakaavan hyväksymiseen on jatkossa enintään 24 kk. Kaavoituksen ruuhkan purkamisella pyritään myös kaavan käynnistämisen odotusaikaa lyhentämään kohti 2 vuotta. Kaavahankkeista vähintään 40 %:ia valmistellaan kumppanuus/konsulttityönä. TVT:n kanssa valmisteltu erillinen kumppanuuskaavoitussopimus tuodaan päätöksentekoon. Kaupunginhallituksen päätettäväksi tuodaan toimenpiteet ja palvelulupaukset kaavoituksen sujuvoittamiselle sekä prosessimalli sekä ohjeistus maanomistajien kaavanvalmistelun toteuttamisesta ja siihen liittyvistä menettelytavoista. Arvioidaan mahdolliset lisäresurssitarpeet ruuhkan purkamiseksi.	Kaavoituksen sujuvoittamistoimenpiteissä on huomioitu myös asiakastytyväisyyksilyssä esiin nousseet kehittämiskohteet, KH 6.2.2023. Kaavoituksen esiselvityksen mallia on kehitetty, jotta se antaisi enemmän tietoa kaavamuutoksen hakijalle. Kaavoitukseen on perustettu uusia vakansseja, joita on osin jo täytetty.
54	Annetaan palvelulupaus kumppanuushankkeille, kaavoitusaloitteiden käsittelylle sekä luvituksen käsittelylle. Kumppanuuskaavoituksen tulee olla pienehköissä, yksityisissä aloitteissa ensisijainen vaihtoehto. Huolehditaan, että kaavoituksen ja luvituksen resurssit ovat riittävät.	Rakennusvalvonnan kaikkien lupahakemusten käsittelyaikatavoite vuodelle 2023 on 60 vrk.	Lupahakemusten käsittelyaika on alkuvuonna ollut 56 vrk.
55	Laaditaan visio Merellisen Turun kehittämisestä huomioiden erityisesti Länsi-Turun alue. Huomioidaan yleiskaavoituksessa läntisten alueiden uudet asumisviihtyvyyttä parantavat ja asumista lisäävät tavoitteet sekä merellisyyden.	Yleiskaavan päivittäminen Länsi-Turun alueelle käynnistetään visiotyön pohjalta.	Yleiskaavan päivitys Länsi-Turun alueelle odottaa visiotyön valmistumista. Visiotyön tarkoitus olla valmis vuoden 2023 lopussa.
56	Varmistetaan, että Turussa toteutuu alueittain asumisen monipuolisuus. Puhutaan aktiivisesti segregatiota asunto- ja maapolitiikalla.	Asunto- ja maapolitiisten periaatteiden mukaan huolehditaan vähintään kahden makuuhuoneiden asuntojen määrän toteutumisesta uusien kaavojen mukaisessa asutokannassa. Lisäksi pyritään vähentämään kaupungin toimenpitein tuetun vuokra-asumisen osuutta alueilla, joilla määrä ylittää 15 %:ia koko suuralueen asutokannasta. Konserniyhtiöille (TVT, TYS, Vaso) osoitetaan rakennusoikeutta vuosittain n. 30.000 k-m2. Yhteisöllisyyden kärkihankkeen uudistuvien lähiöiden painopisteessä valitaan alueiden kehittämiseen tärkeitä ja segregatiota vähentäviä toimenpiteitä. Apuna	Uudet asunto- ja maapolitiiset periaatteet on hyväksytty valtuustossa ja niiden perheasuntovaatimukset on otettu käyttöön uusissa asemakaavoissa. Tuetun vuokra-asumisen määrää tarkastellaan kaavahankkeittain. Konserniyhtiöille on osoitettu rakennusoikeutta vuoden alusta lukien yhteensä 15 850 k-m2.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
		toimenpiteiden suunnittelussa käytetään 2023 alussa valmistuvaa alueellista segregaatiotarkastelua, lähiövision tuloksia ja alueiden omia tunnistettuja vahvuuksia ja tarpeita.	
57	Toteutamme muutosta kulkutapajakaumaan toteuttamalla pyöräteitä, lisäämällä kävelyn houkuttelevuutta ja aloittamalla runkobussijärjestelmän toteutuksen.	Kulkutapajakauman muutosta toteutetaan mm. pyörätie- ja kävelyreitti-investoinnein. Investoinnit kootaan kokonaisuudeksi ja niiden vaikuttavuus kulkutapojen muutokseen arvioidaan. Investointilistalla olevaa Lauttarannan kävelysiltaa edistetään.	Investointeja toteutetaan suunnitelman mukaisesti. Mm. Itäisen Rantakadun pyörätiehanke on alkamassa.

Teema: Kärkihankkeet

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
65	Tiedepuiston kärkihanke, Olemassa oleva kärkihanke jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Tiedepuiston kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti. Vuoden 2023 aikana käynnistetään Kupittaaan kärjen asemakaavoitus ja viedään eteenpäin Kupittaaan kärjen kumppanuushanketta. Lisäksi edistetään Tiedepuiston muita kaavahankkeita.	Kupittaaan kärjen kumppanuushankkeen allianssisopimus on allekirjoitettu maaliskuun lopussa. Kaavoituksen yhteistyösopimus on hyväksytty kaupunginhallituksessa kesäkuussa. Voimakadun asemakaava on viimeisteltävänä.
66	Keskustan kehittämisen kärkihanke, Olemassa oleva kärkihanke jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Keskustan kehittämisen kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti.	Kauppatorihankkeen viimeistelyt käynnissä. Itäisen Rantakadun yksisuuntaisten pyörätiet rakenteilla Itäisen Rantakadun rantamuurin vahvistamisen hankesuunnitelma Kulttuurijokilautan kohdalla hyväksytty valtuustossa 17.4.2023. Kauppahallin korttelin innovaatiokumppanuuteen perustuva yhteistyösopimus on hyväksytty kh 6.3.2023. Elämyskeskus- ja areenahankkeen mahdollistama asemakaavaehdotus hyväksytty valtuustossa 17.4.2023. Turun ratapiha-alueen ostaminen VR-Yhtymä Oyj:ltä ja kiinteistökaupan aiesopimus ratapiha-alueen edelleen luovuttamisesta Turun Ratapiha Kehitys Oy:lle hyväksytty valtuustossa 19.6.2023.
67	Osaamisen kärkihanke, Valmistellaan uusi Osaamisen kärkihanke, jonka tavoitteena on Turun seudun alueellisen kilpailukyvyyn vahvistaminen pitkäjänteisesti osaamiseen ja tutkimukseen panostamalla sekä vastaaminen megatrendeihin kuten digitalisaatioon, kaupungistumiseen sekä ilmastonmuutokseen.	Osaamisen kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti.	Vuoden 2023 toimenpideohjelmassa ei kaupunkiympäristön vastuulla olevia toimenpiteitä.
69	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanke, Lähiöiden kehittämisen ensisijaiseksi tavoitteeksi vahvistetaan segregaatian vähentäminen. Vahvistetaan kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä ja osallistumista kaupungin kehittämiseen.	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti.	Konsulttityönä laadittu segregaatiotarkastelu valmis.
71	Kulttuurin kärkihanke. Valmistellaan uusi kulttuurin ja laajemmin hyvinvoinnin edistämiseen liittyvä kärkihanke, jonka toteuttamisen tueksi laaditaan toimenpideohjelma valtuustokaudelle.	Kulttuurin kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti.	Linnanniemen taideohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 5.6.2023. Kulttuuriranta konseptityön tarjousluonnos laadittu. Itäisen Rantakadun taideteosten luonnokset ja kustannusarvio valmiina.

Teema: Matkailu ja saavutettavuus – Tapahtumien Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
74	Turku panostaa matkailun kehittämiseen voimakkaasti ja siinä onnistumiseksi houkuttelee alan toimijoita yhteen. Lentoaseman ja satamatoimintojen kilpailukyvyistä tulee huolehtia. Kansainvälisen matkailun kasvattaminen on yksi elinkeinopolitiikan keskeisistä tavoitteista.	Yhteistermiinaalin mahdollistavan asemakaavan hyväksyminen. Satamaraitien toteuttamisen edistäminen yhteistyössä Väyläviraston kanssa. Yhteistermiinaalihankkeeseen liittyvän kaupungin infran toteutussuunnittelu käynnistyy.	Yhteistermiinaalin mahdollistava Ferry Terminalin asemakaava on hyväksytty kesäkuussa valtuustossa. Infran suunnittelu on käynnistynyt konsulttityönä. Satamaraitteesta on valmistunut yhdessä Väyläviraston kanssa laadittu hankeselvitys.

Teema: Turun talousraami 2021–2025 – Vahvana 2030-luvulle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023
77	Jo päätetty sopeutusohjelma toteutetaan.	Päätettyjen toimenpiteiden toteutus on käynnissä. Vuonna 2023 painopiste on pysäköintitoiminnan kehittämisessä, mm. maksullisten pysäköintialueiden laajentaminen ja pysäköintimaksujen korottaminen sekä keskustan pysäköintivirhemaksun korottaminen 80 euroon (nyk. 60 euroa).	Sopeutusohjelmaa toteutetaan suunnitelman mukaisesti.
78	Raitiotien kustannus- ja kannattavuusarvion pohjalta tehdään päätökset kaupunkikehityksen kannalta merkittävästä joukkoliikennetarkistuksesta.	Raitiotien yleissuunnitelmat valmistuvat. Raitiotien edellyttämiä asemakaavanmuutoksia edistetään. Hankeyhtiö edistää hyväksytyjen yleissuunnitelmien pohjalta toteutussuunnitelmia erikseen päätettävän hankintamallin pohjalta.	Raitiotien yleissuunnitelma Satama-Varissuo lähetetty lausunnoille. Asemakaavanmuutoksia edistetty. Hankeyhtiö hankkima toteutustapaselvitys valmistunut.
79	Investointien tehokas ajallinen ja taloudellinen hallinta sekä osaava ja huolellinen rakennuttaminen ovat avainasemassa, jotta investointeja voidaan toteuttaa kestävästi.	Kaupunkirakentaminen osallistuu kehittämishankkeisiin, joiden tavoitteena on investointien tehokas ajallinen ja taloudellinen hallinta sekä osaava ja huolellinen rakennuttaminen. Esimerkkeinä IPT4 ja Prodigial -tutkimushankkeet. IPT4 tutkimushankkeen tavoitteena on rakennusalan toimintakulttuurin muutos, integroitujen toimintamallien ja osaamisen kehittäminen. Prodigial -tutkimushankkeen tavoitteena on infrahankeiden toiminnan ja talouden kehittäminen digitaalisiin menetelmiin.	Prodigial-tutkimushankkeessa pilottina on Kirstinpuiston ja Herttuakulman infran aluerakennuttamishankkeet, joiden tuloksia hyödynnetään mm. Pihlajanniemen tarjouspyyntöasiakirjoissa ja rakennuttamisprosessissa. IPT4 kehityshanke keskittyy toimintarakennuttamiseen. Hankkeet etenevät suunnitellusti.
80	Rakennamme uuden konserttitalon aikataulussa, joka mahdollistaa orkesterin siirtymisen suoraan uusiin tiloihin, tavoitteena vuosi 2025.	Musiikkitalon hankesuunnitelma valmistuu valtuuston hyväksymän asemakaavan pohjalta loppuvuodesta 2022 ja sen jälkeen siirrytään kehitysvaiheen toteutussuunnitelmavaiheeseen ja päätetään kesällä 2023 toteutusvaiheeseen siirtymisestä.	Hanke on toteutussuunnitteluvaiheessa ja toteutusvaiheen siirtymisestä päätetään kesällä 2023.
81	Toteutamme Kupittaa kansihankkeen mahdollistamaan tiedepuiston kärkihanketta ja luomaan uuden yhdistetyn Kupittaa-ltäharjun kaupunginosan vahvan joukkoliikenteen- ja työpaikkakeskittymän äärelle. Toteutamme TAITO-kampanuksen.	Kupittaa kärjen allianssikumppani valitaan loppuvuodesta 2022, jonka jälkeen alueen asemakaavoitus käynnistyy alkuvuodesta 2023. Kaavan hyväksyminen ajoittuu vuoteen 2024. Valitun ryhmitymisen kanssa allianssi suunnittelee hanketta kehitysvaiheessa niin, että hankesuunnitelmasta ja toteutussuunnitteluvaiheeseen siirtymisestä voidaan päättää alkuvuonna 2024.	Kupittaa kärjen kumppanuushankkeen allianssisopimus on allekirjoitettu maaliskuun lopussa. Kaavoituksen yhteistyösopimus on hyväksytty kaupunginhallituksessa kesäkuussa. Kaavan tavoitteet on tarkoitus hyväksyä kesän jälkeen.
82	Turku tavoittelee tulopohjan vahvistamiseksi merkittävää lisärakentamista.	Kaupungin käytöstä poistuvia rakennuksia ja maa-alueita kehitetään erilaisilla kiinteistökehityshankkeilla erillisen kiinteistökehitysohjelman mukaisesti. Vuonna 2023 maanmyynnistä tavoitellaan tuloja 22,0 milj. euroa ja myyntivoittoa 18,0 milj. euroa. Yksityisen omistamia maita kehitetään kaavoituksen kautta. Vuonna 2023 maankäyttösojmusten tulotavoite on 7,0 milj. euroa.	Kiinteistökehitysohjelma on hyväksytty. Maanmyyntitulojen osalta myyntivoittoa tavoite on toteutumassa n. 16 milj. euroa eli tavoitteesta ollaan jäämässä n. 2 milj. euroa ja maankäyttösojmustulot ovat toteutumassa n. 4 milj. euroa alle 7 milj. euron tavoitteen. Molempien toteutumiseen vaikuttaa tämänhetkinen suhdannetilanne.

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloerät, 1 000 €

Kaupunkiympäristölautakunta

Käyttötalousoosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	43 492	43 592	0	43 592	23 029	43 441	-151
Valmistus omaan käyttöön	1 177	1 610	0	1 610	254	1 610	0
Toimintakulut	-57 239	-64 119	-516	-64 635	-29 079	-64 434	201
Toimintakate	-12 571	-18 917	-516	-19 433	-5 796	-19 383	50

Investointiosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-touko 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Investointimenot	-135	-400	0	-400	-0	-255	145
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0
Luovutustulot	16	0	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-119	-400	0	-400	-0	-255	145

Rakennus- ja lupalautakunta

Käyttötalousoosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-87	-114	0	-114	-33	-114	-0
Toimintakate	-87	-114	0	-114	-33	-114	-0

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Käyttötalousoosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	260	384	0	384	87	446	62
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-277	-384	0	-384	-500	-446	-62
Toimintakate	-16	0	0	0	-413	0	-0

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Käyttötalousoosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteuma tammi-kesä 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoksin
Toimintatuotot	40 614	36 581	0	36 581	18 844	37 581	1 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-58 828	-62 665	-40	-62 705	-30 120	-62 769	-64
Toimintakate	-18 215	-26 084	-40	-26 125	-11 276	-25 189	936

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus

Investointiosa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Toteumatammittouko 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste - TA muutoks
Investointimenot	-447	-500	0	-500	-48	-500	0
Rahoitusosuudet	0	177	0	177	0	177	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-447	-323	0	-323	-48	-323	0

Palvelutilaus Kh/Maomaisuus 1602, 16020 ja Kh/Infraomaisuus 1604, 16040, 16041, 1 000 €

Tunnusluku	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 muutoks	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama, %
Pysyvien vastaavien luovutustuloista saatavat myyntivoitot (Kh/maaomaisuus)	32 026	28 707	18 000	11 755	16 000	-11,1
Maankäyttö- ja rakennuslain korvaukset (Kh/maaomaisuus)	26 639	9 989	7 000	1 400	3 000	-57,1
Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuskustannukset (Kh/maaomaisuus)	3 380	2 278	3 000	100	3 000	0,0
Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuskustannukset (Kh/infraomaisuus) *sis. Teräskatu-Sammonkatu-Voimakatu (2,7 M€ pakollinen varaus)	4 046	186	3 000	33	3 000	0,0
Ruoppausmassojen vastaanottomaksut (Kh/infraomaisuus)	-	-	1 200	687	687	-42,8
Ruoppausmassojen vastaanottomaksuja vastaavat kulut (Kh/infraomaisuus)	-	-	600	57	600	0,0

Infrainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Infraomaisuus 1604), 1 000 €

Tunnusluku	Kustannusarvio muutoks	Poikkeama, %	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 muutoks	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama, %
Strategiset kärkihankkeet, kh	257 237	3,3	24 650	33 871	52 687	5 355	41 419	-21,4
Kiinteistökehitys, kh	138 125	0,1	14 510	26 080	40 997	5 434	25 211	-38,5
Toimintoja tukevat, kh	15 177	0,0	1 150	4 517	2 252	104	737	-67,3
Korjausvelkaa alentavat, kh	27 705	7,9	14 555	17 353	13 520	2 724	13 829	2,3
Liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta parantavat, kh	4 526	-4,3	2 680	3 725	1 530	272	1 676	9,5
Asukasviihtyisyyttä parantavat, kh	7 092	208,7	3 070	3 710	5 915	2 065	6 331	7,0
Aikaistettu toteutussuunnittelu, kh	12 000	0,0	500	250	250	0	200	-20,0
Yhteensä	461 862	5,7	61 116	89 505	117 151	15 954	89 402	-23,7

Talousarviorahan poikkeamat:

Strategiset kärkihankkeet, kh: Hankkeiden ajoituksien muutosten, suunnittelun viivästyksien ja kaavojen keskeneräisyyksien vuoksi hankkeita on siirtynyt. Isoimpina Kupittaaan kärjen kumppanuus ja Ferry terminal –hankkeet.

Kiinteistökehitys, kh: Hankkeiden käynnistymiset siirtyneet kaavaprosessien viivästyksen vuoksi ja muita ajoituksen muutoksia.

Toimintoja tukevat, kh: Lauttarannan läjitysalueen rakentamisen vaiheistus siirtynyt hieman eteenpäin, mutta hanke on käynnissä ja tilanne saattaa korjaantua loppuvuodesta.

Aikaistettu toteutussuunnittelu, kh: Aikaistetun toteutussuunnittelun hankkeita ei tämän hetken tiedon mukaan näytä olevan koko rahalle.

Kustannusarvion poikkeama:

Asukasviihtyisyyttä parantavat, kh kustannusarvio ylittyy: poikkeama on tekninen (SAP), joka korjaantuu jatkossa.

Tilainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Tilaomaisuus 1603), 1 000 €

Tunnusluku	Kustannusarvio muutoksin	Poikkeama, %	Talousarvio 2023 muutoksin	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama, %
Nimetyt investointihankkeet > 1 M€, kh	214 131	0,7	58 471	18 581	42 991	-26,5
Energiatehokkuusinvestoinnit, kh	0	0,0	1 000	0	0	-100,0
Pienet hankkeet < 1 M€, kh	16 359	4,5	10 838	1 091	9 659	-10,9
Yhteensä	230 490	0,9	70 308	19 672	52 650	-25,1

Talousarviorahan poikkeamat:

Nimetyt investointihankkeet > 1 M€, kh: Hankkeiden rahoituksen vuosiennuste on laskennallinen. Rahoituksen jakautumista eri vuosille pyritään kehittämään jatkossa lähemmäs todellista kulutusta, laskennallinen ennuste on yleensä aina todellista tarvetta selvästi suurempi. TA-rahaman käytön alitukset johtuvat lähinnä hankkeiden aikataulutuksen siirroista, aloituksen siirtyessä rahankäyttö kuluvana vuonna jää aina ennakoitua pienemmäksi. Muutama jo valmistunut tai juuri valmistumassa oleva hanke näyttää alittavan TA-rahansa, ne raportoidaan erikseen taloudellisen loppuselvityksen jälkeen.

Energiatehokkuusinvestoinnit, kh: Tilapalvelujen uusi energiapäällikkö aloitti työssään keväällä 2023. Hänen tehtävänä on määrittellä energiatehokkuusinvestointirahoituksen kohteet investointiohjelmaan toimitilojen rakennuttamisen toteutettavaksi. Ensimmäiset ehdotukset kohteista on saatu kesäkuussa 2023 ja niiden toteutusta selvitetään syksyn 2023 aikana.

Kiinteän omaisuuden hankinnat (Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602), 1 000 €

Tunnusluku	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 muutoksin	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Maaomaisuus, kh	32 172	1 242	3 500	2 600	45 984 561

Pysyvien vastaavien luovutustulot (Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1604), 1 000 €

Tunnusluku	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 muutoksin	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Maanmyyntitulot, kh	32 775	41 399	22 000	11 607	17 000

Arkea Oy -konserni

Toimitusjohtaja: Pirjo Kankaanranta

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteesta 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Alkuvuosi on ollut yhtiölle haasteellinen sekä toiminnallisesti että taloudellisesti ja näkymä loppuvuoteen on saman-kaltainen. 1.1.2023 toteutettu Turun kaupungin koulu- ja päiväkotiruokapalveluiden kokonaisuuden liikkeenluovutus Kaarea Oy:lle vaikutti merkittävästi etenkin ruokapalveluiden kokonaisuuteen sekä aiheutti ylimääräistä hallinnollista työtä. Alkuvuoden aikana Arkea on menettänyt tärkeitä tuotantotiloja Kaarealle sekä etenkin ruokapalveluissa useita isoja asiakkaita. Tuotantotilojen menetyksen seurauksena ruokapalveluiden asiakassopimuksia on jouduttu päättämään tuotantokapasiteetin puutteen vuoksi, eikä korvaavia tuotantotiloja ole saatavilla. Menetyksillä on merkittävä vaikutus sekä yhtiön liikevaihtoon että kannattavuuteen.

Edellisenä vuonna aloitettuja talouden tasapainottamistoimenpiteitä on jatkettu. Yhtiö on muun muassa päättänyt ja on edelleen päättämässä kannattamattomia ruokapalvelun tuotantokohteita kuluvan vuoden aikana. Näiden osalta tulosvaikutus kuitenkin näkyy viiveellä,

pääosin vasta vuoden 2024 aikana. Yhtiön kannattavuuteen vaikuttaneet tekijät, kuten henkilöstön huono saatavuus, sairauspoissaolot ja työehtosopimuksen palkkaratkaisut sekä etenkin ruokapalveluissa materiaali- ja palvelukustannusten merkittävä kasvu, eivät ole muuttuneet kuluvan vuoden aikana ja edellä mainitut tekijät heikentävät yhtiön tulosta myös kuluvana vuonna. Myös vaihtuvuus henkilöstössä ruoka- ja siivospalveluissa on ollut poikkeuksellisen suurta, mikä on osaltaan kasvattanut henkilöstökustannuksia. Työehtosopimuksen palkkaratkaisuista pelkästään koko henkilöstöä koskenut kertaerä lisää yhtiön henkilöstökustannuksia 0,3 milj. euroa ja lomapalkkavelan laskennallinen taulukkomuutos 0,6 milj. euroa vuodelle 2023. Yhtiö on pyrkinyt siirtämään kustannusten nousun myyntihintoihin sopimusten mahdollistamissa rajoissa. Talouden tasapainottamistoimenpiteistä huolimatta yhtiön tuloksen ennustetaan jäävän lähes 2 milj. euroa tappiolliseksi vuonna 2023.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVIK TAVOITTEET

Tavoite: Kaupungin määräaikaisten puitesopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto kasvaa ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Yhtiö saa uutta liikevaihtoa uusista asiakkaista, 1 000 euroa	47 391	48 037	33 776	17 371	30 798
Liikevoitto on toimialan keskitasoa huomioituna kalliimman TES:n vaikutus. Liikevoitto, 1 000 euroa	83	-568	-719	-1 580	-1 857

Selitys poikkeamista: Yhtiö on menettänyt isoja asiakkaita kuluvan vuoden aikana. Päättyneiden sopimusten määrä ja vaikutus liikevaihtoon on ollut arvioitua suurempi. Liiketulosta ovat alkuvuonna rasittaneet edellä todetut henkilöstö-, materiaali- ja ostopalvelukulut. Etenkin TESin palkkaratkaisut ovat kasvattavat henkilöstökustannuksia arvioitua enemmän.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Polttomoottorikäyttöisten autojen kilometrien määrä vähenee				Toteutunut suunnitelman mukaisesti	Toteutuu suunnitelman mukaisesti
Hävikkiruuan määrä vähenee				Ei ole toteutunut suunnitelman mukaisesti	Toteutuu suunnitelman mukaisesti

Selitys poikkeamista: Hävikkiruuan määrä on alkuvuoden osalta pysynyt viimevuotisella tasolla.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Polttomoottorikäyttöisten autojen kilometrien määrä vähenee				Toteutunut suunnitelman mukaisesti	Toteutuu suunnitelman mukaisesti	
Hiihijalanjäljen pienentäminen. Toteutetaan konsernin tavoitteita tukevaa päästövähennys-suunnitelmaa. Ylijäämäruuan määrä pienenee.			Laskenta-mallien käyttäminen ja mittarien asettaminen	Toteutunut suunnitelman mukaisesti	Toteutuu suunnitelman mukaisesti	

Blue Industry Park Oy

Toimitusjohtaja: Tero Lahti

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Merilinjan osalta uusien tonttien (2kpl) valmistelut saataneen käyntiin nyt tulevan syksyn aikana. Luvitus otti ennakoitua enemmän aikaa kuin oli oletuksena. Samoin Yard Park alueen kahden tontin loppuunsaattaminen on edelleen kesken johtuen tarvittavien lupien keskeneräisyydestä (yli 12kk). Yard park alueella on rakennushanke täydessä käynnissä Gotlanninkadun alkupäässä ja loppuvuodesta 2023 otetaan käyttöön noin 1900 m2 monitoimitilaa ko. tontin luovutus sovittu vuoden 2023 loppuun mennessä (nyt vuokralla rakentamisen ajan).

Yhteistyökumppanin kanssa kehitämme kolmea suurempaa kokonaisuutta, joiden suhteen oletamme näiden toteutus päätösten olevan mahdollisia aikaisintaan

marraskuussa 2023. Suunnitelmat sisältävät toimistorakentamista, logistiikkaa sekä tuotantotiloja. Toteutuessaan tarkoittaa noin 30 000 m2 hankekokonaisuutta kolmella eri tontilla. Kaikki hankkeet kärsivät osittain korkomarkkinoiden heilahteluista ja sitä kautta päätöksen teon hitaudesta mutta nyt oletuksena on, että markkina näyttäisi/alkaisi vakiintua ja pääomasijoittajat ovat mukana vahvemmin.

Yksi Merilinjan tontti sekä edellä mainittu Yard park tontti on kauppakirja vaiheessa. Merilinjalle tontti luovutetaan liiketila/varasto käyttöön ja suunnitelma sisältää noin 1500–2000 m2 myymälä/varastotilan josta tarvittaessa yhteys suoraan telakan alueelle. Itse rakennushanke alkane 2 vuoden sisällä kauppakirjan laadinnasta.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Yhtiön perustamisvaiheen toteuttaminen

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Valmiit tontit Merilinja (max. 11)			8	8	8	
Valmiit tontit Yard Park (max. 6)			6	4	6	

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Päästötön työmaa			2	1	1	

Selitys poikkeamista: Sovittu kahden tontin luovutuksesta mutta toinen aloitetaan myöhemmin.

Forum Marinum -säätö

Toimitusjohtaja: Ulla Teräs

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteesta 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Taloudellisesti ja toiminnallisesti alkuvuosi on sujunut tavoitteiden mukaan. Tammikuussa avautunut Titanicin suomalaiset -teemanäyttely sai asiakkaat liikkeelle ja omat tuotot ovat olleet aavistuksen edellistä vuotta paremmat. Heinäkuun matkailusesonki ja suurten tapahtumien onnistuminen määrittävät lopulta kävijätavoitteissa onnistumisen, mutta toistaiseksi talousarviossa kävijämäärille ja lipputulolle asetetut tavoitteet näyttävät mahdollisilta, joskin edellyttävät lähes ennätysvuoden 2022 tasoon pääsemistä.

Säätiön taloutta on saatu tasapainotettua kiinteitä kuluja ja toimintaa supistamalla, vaikka inflaatio, energianhintojen nousu ja palkankorotukset ovat toisaalta lisänneet toiminnan kiinteitä kuluja. Linnanpuomi-rakennuksen aurinkovoimala ja Kruununmakasiinin lämmönvaihdinpakettien uusiminen ovat ensimmäiset toteutuvat energiatehokkuusinvestoinnit, joiden tavoitteena on sekä ilmastovaikutusten pienentäminen että kustannussäästöt.

Uusi visio *Meren puolella* on ohjannut toiminnan kehittämistä ja strategian toimeenpanoa. Kokonaiskonseptointityötä on edistetty Museoviraston myöntämän innovatiivisen hankerahoituksen turvin. Merikeskuksen piha-alueen toimintojen ja viihtyvyyden kehittämiseen liittyvät kokeilut toteutuivat suunnitellusti ja tukevat sekä konseptointityötä että Turun kaupungin ja muiden kumppaneiden kanssa kesäkaudella toteutettavia tapahtumia. Tiivis yhteistyö ja vuoropuhelu Linnanniemen kehittämisen ja toimijoiden kanssa on jatkunut.

Merikeskuksen alueen toimintojen ja palvelujen konseptointi jatkuu syksyllä ja museoalus Sigynin tulevaisuuden vaihtoehtojen selvittämisellä ja säilyttämisen tavan ratkaisulla on olennainen vaikutus koko Merikeskuksen tulevaisuuden kehittämiseen. Säätiön hallitus on ehdottanut kaupungille ja Åbo Akademin säätöille selvityshanketta asian edistämiseksi.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Säätiön suosio ja houkuttelevuus paikallisena ja valtakunnallisena matkailukohteena

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Alueen kävijämäärä/vuosi, henkilöä	148 000	212 000	200 000	66 000	200 000
Näyttelyjen määrä, kpl	10	6	8	3	4
Merellisten tapahtumien määrä, kpl	6	12	9	8	13
Oman tuoton osuus kaikista tuotoista, %	32	39	36	26	36
Pääsylipputulot, 1 000 euroa	296	365	350	123	350
Yhteistoimintasopimus Turun kaupungin kanssa 1 000 euroa (Kh 22.11.2021 § 524)	574	589	589	589	589

Selitys poikkeamista: Uuden strategian myötä museon kokonaiskonseptin uudistaminen on käynnissä. Näyttelyiden määrän sijasta ollaan siirtymässä ohjelmistoajatteluun, jossa näyttelyn ja sisältöjen elinkaari on pidempi ja painotus tapahtumissa ja toiminnallisuudessa. Tämän vuoksi näyttelyiden määrä jää suunniteltua pienemmäksi ja toisaalta tapahtumien lukumäärä ja painoarvo kasvaa.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Kehitetään toimintaa systemaattisesti kohti hiilineutraalia yhdessä muiden museoiden ja matkailutoimialan kanssa			Ilmastolupaus-hanke: uudet toimintatavat ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentämiseksi	Museoiden yhteishanke edennyt suunnitellusti	Toteutuu suunnitellusti	

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen ja säästöt käyttötaloudessa			Kruununmakasiinin jäähdytysjärjestelmien uusiminen	Lämmitysjärjestelmien hankinta käynnissä, Linnanpuomin aurinkovoimala työn alla	Toteutuu suunnitellusti	

Kaarea Oy

Toimitusjohtaja: Miika Markkanen

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Yhtiö tulee vuonna 2023 ylittämään budjetoidun liikevaihdon ja liikevoiton. Tämänhetkisen arvion mukaan toiminnalliset tavoitteet tulevat pääsääntöisesti toteutumaan vuonna 2023.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Kaupungin määräaikaisten puitesopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto kasvaa ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Yhtiö saa uutta liikevaihtoa uusista asiakkaista, 1 000 euroa	34 884	37 014	32 798	33 903	66 264
Liikevoitto on maltillinen. Liikevoitto, 1 000 euroa	1 435	948	507	1 336	1 661

Selitys poikkeamista:

Yhtiö on liikkeenluovutuksella saanut hoitaakseen vuoden 2023 alusta alkaen Turun kaupungin kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuden sekä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ruokapalvelut. Tämän seurauksena yhtiön toiminta-alue on laajentunut käsittäen koko Varsinais-Suomen alueen.

Mahdollisia tulevia liiketoimintakauppoja ja niiden vaikutuksia yhtiön v. 2023 talousarvioon ei ole huomioitu, koska näiden toteutumiseen liittyvä valmistelu ja päätösprosessi ovat olleet kesken talousarvion laatimishetkellä elokuussa 2022. Talousarvio tuleville vuosille on laadittu olemassa olevan toiminnan ja sopimusten voimassaolojen mukaisina.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Yhtiön liikkumisratkaisuja kehitetään hiilineutraalimmiksi			Liikkumisratkaisuille laaditaan arviointi ja toimenpidesuunnitelma hiilineutraaliuden saavuttamiseksi	Työ on aloitettu	Liikkumisratkaisuille on laadittu arviointi ja toimenpidesuunnitelma hiilineutraaliuden saavuttamiseksi
Yhtiö käyttää uusiutuvaa, vähähiilistä ja biopohjaista polttoainetta			Jatketaan käyttöä	Käyttöä on jatkettu	Käyttöä on jatkettu
Sähköisten ajoneuvojen osuus kaikista ajoneuvoista, %				14	14

Selitys poikkeamista: Ei poikkeamia raportin laatimishetkellä. Yhtiö on ottanut käyttöön sähköautoja vuoden 2023 alussa ja uusi autokantaa tulevina vuosina hiilineutraaleilla vaihtoehdoilla, mikäli niitä on saatavissa. Polttomoottorikäyttöisissä autoissa käytetään uusiutuvaa, vähähiilistä ja biopohjaista polttoainetta. Henkilöstöä opastetaan ekologiseen liikkumiseen huomioiden mm. ajotavat ja tyhjäkäynnin välttäminen.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Veden kulutuksen vähentäminen			Korvaus-investoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin	Korvaus-investointeja on tekeillä	Korvaus-investoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin
Ilmastonmuutoksen hillintä			Korvaus-investoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvaus-investointeja on tekeillä	Korvaus-investoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin
Hiilijalanjäljen pienentäminen. Toteutetaan konsernin tavoitteita tukevaa päästövähennys-suunnitelmaa.	Toimiala-kohtaiset mittarit on rakennettu ja pilotoitu	Toimiala-kohtaiset hiilijalanjälki mittarit ovat käytössä ja mittariston vaikuttavuutta on arvioitu	Kehitetään toimintaa toimiala-kohtaisten hiilijalanjälki mittaristojen pohjalta	Toimintaa on kehitetty toimiala-kohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta	Toimintaa on kehitetty toimiala-kohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta

Selitys poikkeamista: Ei poikkeamia raportin laatimishetkellä. Korvausinvestointien kilpailuttamiskriteereissä huomioidaan ympäristönäkökohdat.

Kuntec Oy

Toimitusjohtaja: Harri Kaunisto

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Yhtiön alkuvuosi on ollut erittäin hyvä ja tuleamme ylittämään budjetoidun tulostavoitteemme.

piiriin on työllistänyt meitä todella paljon ja hankintojen kilpailutukset jatkuvat pitkälle ensi vuoteen.

Kehitämme Inhouse-toimintaa yhdessä tilaaja-organisaatioiden kanssa ja kaikki suunnitellut sopimukset on nyt saatu käyntiin. Muuttuminen julkisen hankintalain

Kehityspuolella jatkamme sisäisten prosessiemme parantamista ja tehokkuuden kehittämistä.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Kaupungin puitesopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto pysyy alle 5% ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Liikevaihto, 1 000 euroa	9 642	8 201	9 000	4 282	9 000	
Liikevaihto kasvaa verrattuna edelliseen tilinpäätökseen, %	-41,3	-14,9	18,4	33,4	9,7	
Liikevoitto, 1 000 euroa	151	463	0	548	800	

Selitys poikkeamista: Toteutuneen liikevaihdon kasvu kaudelta 1–6/2023 on raportoitu suhteessa kauden 1–6/2022 liikevaihtoon.

Liikevoitto tulee olemaan ennustettua kovempi, koska:

- Tytäryhtiö Flörin liiketoimintakauppaan liittyneet kulut kaudella toteutuivat menovarauksista suurempina, jolloin liikevoitto kasvaa tältä osin.
- Kaudelle suunnitellun henkilöresurssin hankinta on ollut suunniteltua hitaampaa, jolloin olemme saaneet tilapäisiä säästöjä henkilöstökuluissa. Tähän vaikuttaa osin myös suunniteltujen sopimusten töiden aloittamisen viivästyminen.
- Suunniteltuja investointeja ei ole ehditty toteuttamaan hitaasta julkisesta hankintatoiminnasta ja kaluston pitkistä toimitusajoista johtuen. Tästä syystä olemme saaneet tilapäisiä säästöjä liiketoiminnan poisto- ja rahoituskuluissa.
- Uusiutuvien polttoaineiden kilpailutus toteutuu vasta syksyllä 2023, joten olemme saaneet tästä tilapäisiä säästöjä materiaalihankintojen osalta.
- Talvi 2022–2023 oli normaalia kevyempi kunnossapidon kustannusten näkökulmasta. Tästä syystä olemme saaneet tilapäisiä säästöjä henkilöstö-, kalusto- ja materiaalikulujen osalta.
- Onnistuimme alihankintojen kilpailutuksissa erittäin hyvin kauden 2023 osalta. Tästä syystä olemme saaneet tilapäisiä säästöjä ulkopuolisten palveluiden osalta.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Käytettävien polttoaineiden muuttaminen uusiutuviksi polttoaineiksi, %			50	0	50	
Sähkökäyttöisen kaluston ja ilmastoystävällisen materiaalin osuuden kasvattaminen, %			2	0	0	

Selitys poikkeamista: Uusiutuvien polttoaineiden ja ilmastoystävällisemmän kaluston hankinta on kesken ja kaluston toimitusajat ovat pitkiä. Uudistettujen polttoaineiden ennuste perustuu joulukuun tilanteeseen.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Vähäpäästöisemmän (päästöluokitus) kaluston hankinnat, 1 000 euroa			800	0	0	

Selitys poikkeamista: Ilmastoystävällisemmän kaluston hankintatoimet ovat kesken ja toimitusajat ovat pitkiä.

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (konserni) – kaupungin omistus 22,46 %

Toimitusjohtaja: Jukka Heikkilä

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Kuluva vuosi on sujunut tarkastelujaksolla hyvin niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti.

Toiminnallisesti LSJH on edennyt pääosin toimintasuunnitelman mukaisesti. Jätelakiuudistuksen täytäntöönpano on edelleen työllistänyt merkittävästi LSJH:a. Erilliskerättävien pakkausjätteiden kunnan järjestämät kuljetukset on kuluvana kesänä aloitettu suunnitellusti, mutta alun hankaluuksilta ei ole tässä merkittävässä muutoksessa vältytty. Erityisesti puutteet saatavilla olevissa kiinteistötiedoissa ovat aiheuttaneet ylimääräistä työtä kuljetusten kilpailutuksessa ja myös runsaasti yhteydenottoja LSJH:n asiakaspalvelussa tyhjennysongelmiin liittyen. Tilanteeseen on reagoitu varaamalla tarvittavia henkilöresursseja ja työkuorman odotetaan tasaantuvan alkusyksyn aikana.

LSJH:n taloudellinen tulos on toteutunut vuoden ensimmäisellä puolikkaalla ennustettua huomattavasti paremmin. Hyvän tuloksen taustalla ei ole yhtä yksittäistä syytä. Toiminnan tuotoissa ollaan hieman budjetoitua jäljessä, mikä selittyy suurelta osin sillä, että kunnan järjestämä erilliskerättävien jätteiden keräys on alkanut vaiheittain vasta heinäkuun alusta lähtien. Lisäksi muutamien jätteiden osalta tuotot ovat toteutuneet hieman budjetoitua alhaisempana. Liiketoiminnan muissa tuotoissa Lounaavoima Oy:n tuottaman sähkön tuotot ovat laskeneet vuoden alun tilanteesta merkittävästi sähkön hinnan laskettua ja toteuma on puolen vuoden kohdalla jonkin verran alle budjetin.

Kustannukset ovat toteutuneet odotettua alhaisempana. Osin tämä johtuu siitä, että jätelakiuudistuksen myötä vasta kuluvana kesänä aloitetut kunnan järjestämät uudet kuljetukset eivät ole aiheuttaneet kustannuksia kuten ei tuottojakaan. Tilanteen odotetaan tasaantuvan loppuvuoden aikana. Varsinaisia kustannussäästöjä on lisäksi saatu toiminnan monissa kuluerissä. Erityisesti materiaaleja ja palveluja on hankittu suunniteltua vähemmän. Esimerkkeinä mainittakoon odotettua alhaisempana toteutuneet puhdas- ja jätevesimaksut sekä myös LSJH:n käyttämän sähkön kustannus. Muissa

kuluryhmissä on saatu merkitykseltään vähäisempiä mutta tulokseen positiivisesti vaikuttaneita säästöjä.

Kuluneen kevään aikana LSJH:ssa käytiin ennakoivat yhteistoimintaneuvottelut. Neuvottelujen taustalla oli Paimiossa sijaitsevan poistotekstiilin käsittelyä varten rakennetun pilot-laitoksen mahdollinen myynti. Kesän aikana pilot-laitos päätettiin myydä Rester Oy:lle, jonka alivuokralaisena LSJH on tällä hetkellä. Myynti oli luonnollinen seuraus tilanteesta, jossa nykyinen vuokrasopimus on päättymässä helmikuussa 2024, ja toisaalta myös poistotekstiilin käsittelyn pilot-vaiheen samalla päättyessä. LSJH:n jatkosuunnitelmana on rakentaa poistotekstiilin lajittelulaitos Turkuun Topinojan alueelle sen jälkeen, kun valmisteilla oleva lainsäädäntö tuottajavastuuseen liittyen on varmistunut. Pilot-laitoksen myynnin seurauksena neljä pilot-linjastolle sijoitettavaa työtehtävää on päättymässä LSJH:ssa kuluvaan vuoteen aikana. Irtisanomisten välttämiseksi ko. työntekijöille tarjotaan yhtiössä mahdollisuuksien mukaan muita avoimeksi tulevia ja heille soveltuvia tehtäviä. Yksi korvaava tehtävä onkin jo täytetty sisäisenä siirtona.

Kuluvaan vuoden investointisuunnitelman mukaisesti käynnissä on parhaillaan merkittävä rakennushanke umpi- ja sakokaivoliitteiden vastaanottoaseman rakentamiseksi Korppooseen. Myös Topinpuistoon suunnitella olevan uuden lajitteluaseman tiejärjestelyjen rakentaminen on meneillään. Lisäksi taloudellisesti ja ympäristön kannalta merkittävä hanke on Topinojan vanhan kaatopaikan käynnissä oleva maisemointityö.

Odotuksena on, että loppuvuosi jatkuu alkuvuoden tapaan positiivisena huolimatta maailman epävakasta tilanteesta. Muuttuvassa toimintaympäristössä LSJH pyrkii ennakoitujen varautumaan mahdollisiin merkittäviinkin muutoksiin, jotta jätehuoltopalveluiden jatkuvuus turvataan kaikissa tilanteissa.

Alla olevassa taulukossa on toteutuneiden lisäksi kirjattuna loppuvuoden ennusteita strategisten tavoitteiden ja talouden näkökulmasta. Ennusteissa esitetyt luvut ovat alustavia ja voivat toteutuessaan vielä muuttua.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023

Selitys poikkeamista: LSJH:n oman toiminnan ilmastovaikutuksille on asetettu tavoitteet osana alueen kotitalouksien ja kuntien palvelutuotannon yhdyskuntajätteen kokonaisuutta, ks. alla.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan Turun Kaupungin ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
LSJH:n järjestämän jätehuoltopalvelun hiilijalanjälki, tCO2 ekv/a	Ei mitattu	92357 tCO2 ekv./a	92357 tCO2 ekv./a	92357 tCO2 ekv./a	92357 tCO2 ekv./a
- Hiilikädenjälki, tCO2 ekv/a		tot. 7836 t tCO2 ekva		tot. 7836 t tCO2 ekva	tot. 7836 t tCO2 ekva
- Nettohiilijalanjälki tCO2 ekv/a		tot. 13 999 tCO2 ekv/a		tot. 13 999 tCO2 ekv/a	tot. 13 999 tCO2 ekv/a
Syntyvän yhdyskuntajätteen kierrätysaste LSJH:n toimialueella, %	45	47	50	47	50

Selitys poikkeamista: Lisätietona hiilijalanjälkilaskentaan liittyen; seuraava laskenta tehdään keväällä 2024.

Turku 2029 -säätiö sr.

Säätiön asiamies: Tuomas Heikkinen

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Turku 2029 – säätiön taloudellinen ja toiminnallinen tulos on kehittynyt alkuvuoden aikana suunnitellusti. Säätiö on jakanut avustuksia yhteensä 400 000 euroa valittujen painopisteiden mukaisesti. Säätiön sijoitusvarallisuuden tuotto on kehittynyt kohtuullisesti eli markkinatuotto vuoden alusta oli noin 2 % eli 680 000 euroa. Säätiön sijoitustoimikunta ja hallitus päättivät kesällä keventää

säätiön osakeallokaatiota noin 5 milj. euroa, koska säätiön sijoitushorisontti on jo melko lyhyt ja korkomarkkinoilta saatava riskikorjattu tuotto on noussut houkuttelevaksi suhteessa osakemarkkinoiden tuottoon / riskiin. Muutoksen jälkeen säätiön korkoallokaatio on 92 % ja osakeallokaation 8 % koko pääomasta.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Turku-Strategian mukaista toimintaa sekä tapahtumia ja hankkeita, jotka lisäävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja tukevat Varsinais-Suomen alueen koulutusta, korkeakouluysteistyötä ja elinkeinoelämää.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Sijoitustoiminnan käypä (market to market) tuotto, 1 000 euroa	3 146	-2 051	1 500	680	1 500
Jaetut avustukset ja kulut hankkeisiin, 1 000 euroa	440	500	450	400	400
Säätiön sijoitusvarallisuuden markkina-arvo per. 31.12, 1 000 euroa	33 000	33 645	35 000	33 680	35 000

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Säätiön varainhoitajat noudattavat tiukkoja ESG-kriteerejä (environment, social, governance) valitessaan säätiön sijoituskohteet					Toteutuu

Turku City Data Oy

Toimitusjohtaja: Tero Mikola

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteesta 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Syksyllä 2022 päivitetyn strategian mukaisesti yhtiön resurssit on alkuvuoden 2023 aikana kohdistettu tuotekehitykseen, jonka seurauksena yhtiö ei tule saavuttamaan taloudellisia tavoitteitaan.

Tuotekehityksen kohteena on Popula-tuoteperhe, joka tukee tiedolla johtamista perustuen väestöön ja sen kehitykseen aina yksittäisestä kunnan alueesta kuntarajat ylittäviin tilannekuviin ja palveluverkkojen optimointiin. Tuotteen kohderyhmiä ovat kaupungit ja kunnat, pelastusviranomaiset, sote-toimijat sekä tietyt yksityisen sektorin yritykset. Tammi-huhtikuun aikana yhtiön resursseja jouduttiin kohdentamaan ennakoitua enemmän EU-rahoitteeseen RESPONSE-projektiin, jossa kehitetty AirQu-sovellus julkaistiin kesäkuussa. Touko-kesäkuun aikana yhtiön resurssit kohdistettiin täysimääräisesti Popula Väestöennuste palveluna -sovelluksen tuotekehitykseen. Sovelluksen keskeiset toiminnallisuudet saatiin kesäkuussa valmiiksi ja käyttöliittymän toteuttaminen on edennyt suunnitellusti.

Populan kuntasektorille suunnattua Väestöennuste palveluna -sovelluksen käyttöliittymän arvioidaan valmistuvan alkusyksyn aikana, jonka jälkeen aloitetaan tuotteen varsinainen markkinointi ja myynti. Kyseiselle sovellukselle on valmiina kaksi asiakasta ja kevään ennakkomarkkinoinnin sekä väestöennustamisen asiantuntijoiden näkemysten perusteella ratkaisulle on selvä tarve. Populan pelastusviranomaisille suunnattua Väestönsuojelun tilannekuva -sovellusta jatkokehitetään yhdessä asiakkaan kanssa syksyn aikana, jonka jälkeen sovelluksen tarjoaminen muille asiakkaille mahdollistuu. Populan sote-sektorille suunnattu Palveluverkkojen optimointi -sovelluksen kehittäminen on suunniteltu seuraavalle vuodelle. Popula-tuoteperheen yhteen sovelluksen kehitetty toiminnallisuus on lisättävissä tuoteperheen toiseen sovellukseen, joka mahdollistaa sovellusten nopean jatkokehittämisen ja tarjoaa alustan kokonaan uusille sovellusmahdollisuuksille.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Teknologia

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Teknologia	Julkisia rajapintoja julkaistu sekä Turun kaupungille että V-S Pelastuslaitokselle	Tuotteistet-tavien sovellusten määrää kasvatettu	Tarjolla olevien sovellusten ja rajapintojen määrä kasvaa	Tuotteistet-tavan sovelluksen ydin kehitetty	Tuotteistet-tavan sovelluksen käyttöliittymä valmis ja ensimmäiset asiakkaat

Tavoite: Asiakkuudet

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Asiakkuudet	Yhteistyötä syvennetty kaupungin kanssa, mm. digistrategian toteutuksella. Pelastuslaitokselle tehty useampi tuotekehitys-projekti	Toimitettu ratkaisuja nykyisille asiakkaille sekä uusille asiakkaille Uudenmaan alueella. Syvennetty yhteistyötä Kuntien Tieran kautta tapahtuvassa myynnissä	Loppu-asiakkaiden määrä 20	6	10

Selvitys poikkeamista: Resurssit kohdistuneet RESPONSE-projektiin ja Populan tuotekehitykseen.

Tavoite: Ratkaisut

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Ratkaisut	Alustalle toteutettu useampia SaaS-mallilla tuotettavia tekoäly-palveluja, mm. tulipaloriskin arviointimalli	Toteutettu kaksi uutta tuotteistettavaa ratkaisua sekä RESPONSE-hankkeelle kuluttaja-sovellus	Tekoäly-palveluja hyödyntävien ratkaisujen määrän kasvattaminen	Laajennettu osaamista LLM-ratkaisuista	Tekoälypalvelujen hyödyntäminen Popula-tuotteessa

Tavoite: Toimintamallit ja prosessit

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Toimintamallit ja prosessit	Ensimmäiset SaaS-palvelut toteutettu, toimintamalleja yhtenäistetty myynti-kanavana toimivan Tieran kanssa	Kehitetty pohja kahdelle tuotteistet-tavalle SaaS-palvelulle sekä otettu käyttöön myynnin tuki- ja seuranta-työkalu	Tuotteista-misen ja SaaS-palvelujen laajentaminen	SaaS-palvelut laajenemassa Popula-tuotteen myötä	SaaS-palvelut laajenemassa Popula-tuotteen myötä

Tavoite: Kumppanuudet

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Kumppanuudet	Tieran kanava-kumppanuutta kehitetty ja laajennettu mm. pelastus-laitoksille tarjottavien ohjelmisto-tuotteiden myymiseksi	Toimitettu Tieran kautta kaksi uutta ratkaisua. Käyty keskusteluja Microsoftin Suomen ja Euroopan edustajien kanssa	Kumppaneiden kautta tapahtuvan myynnin kasvattaminen	Yhteistyö lisääntynyt	Kehitetään yhteistyömallia tuotemyyntiin soveltuvaksi

Selvitys poikkeamista: Tuotekehitys.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Yhtiö tuottaa palvelunsa ja käyttää omassa toiminnassaan Microsoft Azure -pilvipalvelua, joka on 100 % hiilineutraali, %			100	100	100

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Ei investointeja			0	0	0

Turku Energia -konserni

Toimitusjohtaja: Timo Honkanen

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteesta 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Alkuvuoden tavoitteet ovat toteutuneet kiitettävän hyvin, jopa paremmin kuin talousarviossa: on tehty oikeita toimenpiteitä ja investointeja, jotka kantavat hedelmää, mutta onnenkantamoisena alkuvuoden talvikeli oli normaalia leudompi, jolloin jouduttiin käyttämään kaukolämmön tuotannossa normaalia vähemmän kalliita huipputuotantopolttoaineita. Loppuvuosi kuitenkin tulee olemaan alkuvuotta huonompi, koska sähkön hinta on laskenut, sekä samaan aikaan erityisesti Naantalin voimalaitoksen pääpolttoaineen hinta on noussut rajusti. Naantalin voimalaitoksen hukkalämpöpumpuinvestointiin liittyy huomattavia teknisiä haasteita, jotka voivat aiheuttaa

loppuvuodelle ylimääräisen kertaluonteisen kulun, jos laitetoimittaja ei edelleenkään kykene saattamaan toimittamaansa laitetta käyttökuntoiseksi. Talousarvion tilikauden tulokseen odotetaan kuitenkin päästävän.

Budjetti 2023 on päivittynyt kaupunginvaltuuston kokouksen jälkeen. Turku Energia konsernin budjetti 2023 liikevoitolle on 21 823 tuhatta euroa ja budjetti tilikauden tulokselle ennen veroja ja tilinpäätössiirtoja on 27 272 tuhatta euroa. Nämä tavoitteet on hyväksytty Turku Energian hallituksen kokouksessa joulukuussa 2022.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Kasvava tuloutus kaupungille

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Maksettu osinko, milj. euroa	20	20	20	10	20
Antolainojen korko, milj. euroa	4,1	4,2	4,7	1,0	5,2

Tavoite: Palvelukyky ja toimintavarmuus

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Sähkönsiirron toimitusvarmuus, keskim. keskeytysaika/asiakas, h:min:s (alan keskiarvo 2:05:00)	0:09:59	0:07:26	< 0:10:00	0:05:21	< 0:10:00
Lämmön toimitusvarmuus, keskim. keskeytysaika/asiakas, h:min:s (alan keskiarvo 2:01:12)	0:30:00	0:36:00	< 2:00:00	0:30:00	< 2:00:00

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Lisäämme täyssähköautojen ja ladattavien hybridien osuutta 20 %:iin yhtiön henkilö- ja pakettiautoissa, %			22 %	19 %	25 %

Selitys poikkeamista: Talousarvio 2023 tavoite on ollut 20 %.

Tavoite: Hiilineutraalien energialähteiden osuus tuotannossa

Turun alueella käytettävä lämpö, kylmä, höyry ja sähkö tuotetaan hiilineutraalisti viimeistään 2029 (kompensaatiot huomioiden).

- Hiilen energiakäytöstä luovutaan jo 2025, mikäli valtio osallistuu tästä aiheutuviin investointikustannuksiin.
- Uusiutuvan energian osuus Turku Energian myydystä sähköstä ja lämmöstä on vähintään 90 prosenttia vuonna 2023.

(Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029, kv 11.6.2018 § 142)

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Hiilineutraalien energianlähteiden osuus kaukolämmön tuotannosta, %	75,2	78,2	90	81 (arvio)	90	
Hiilineutraalien energianlähteiden osuus sähkön hankinnassa, %	80	89,6	90	16 (arvio)	90	
Hiilineutraalit energianlähteet: lämpö + sähkö + mekanismit, %	80	83,5	100	50,3 (arvio)	100	

Selitys poikkeamista: Päivitetty termi Uusiutuvien tilalle on hiilineutraalien energialähteiden osuus.

Päivitetty hiilineutraalien energianlähteiden osuus sähkön hankinnassa arviosta toteutuneeksi vuodelle 2022. Lopullinen arvo valmistuu aina vasta seuraavan vuoden heinäkuussa.

Hiilineutraalien energianlähteiden osuus sähkön hankinnassa 30.6.2023: Alkuperätakuita ei ole vielä lakkautettu vuoden 2023 osalta. Lakkautukset tulee tehdä 31.3.2024 mennessä mittaustietojen valmistuttua.

Turku Science Park Oy

Toimitusjohtaja: Tom Palenius

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteesta 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Turku Science Park -konsernin tehtävänä on yrityspalveluiden järjestäminen Turun seudulla sekä korkeakoulujen innovaatioiden kaupallistaminen ja liiketoiminnan kehittäminen valituilla korkean teknologian alueilla. Turku Business Region -kärkialat ovat CleanTurku (bio- ja kiertotalous sekä cleantech), HealthTurku (terveysteknologia ja lääkkeet), ExperienceTurku (elokuvat, pelit, elämysteollisuus, matkailu), MaritimTurku (meriteollisuus) ja TechTurku (valmistava- ja teknologia-teollisuus). Toimintamme tarkoituksena on tuottaa Turun alueen yrityksille lisäarvoa tarjoamalla Suomen parhaat tukipalvelut liiketoiminnan aloittamiselle, kehittämiselle, verkostoitumiselle, kasvulle ja kansainvälistymiselle.

Vuoden 2023 toimintaa leimaa palvelutarjontamme selkeytys ja vaikuttavuus, minkä pohjalta pääteemoiksi on valittu

1. Palvelupolkujen kehitys (Saavutettavuus ja tavoitettavuus, Sujuvat ja osaavat palvelut, sekä Verkostojen hyödyntäminen)
2. Invest-in -toiminta (Tunnettuus ja näkyvyys, Brändien selkeytys ja Ydinprosessin selkeytys), sekä
3. Vastuullisuus (Henkilöstön, Ympäristön ja Yritysneuvonnan näkökulmista)

Turku Science Park Oy ja Turku Business Region rinnakkaisina käsitteinä on todettu tuottavan kentällä sekaannusta, minkä vuoksi alkuvuodesta käynnistettiin brändiuudistus tukemaan invest in -työn ja palvelutarjonnan selkeyttämistä. Uudistus etenee aikataulussa ja uusi brändimaailma on tavoitteena lanseerata marraskuussa. Invest in -toimintaa koko Turun seutukunnassa koordinoi vuoden alusta tytäryhtiö Turun Seudun Kehitys Oy:hyn palkattu toimitusjohtaja, minkä odotamme myös tehostavan kuntayhteistyötä tällä osa-alueella.

Palvelutarjontamme on kehitetty vastaamaan mm. COVID-pandemian myötä muuttunutta toimintaympäristöä niin etäosallistumisen kuin muiden digitaalisten palvelumallien myötä, mikä samalla tukee resurssiemme tehokkaampaa käyttöä parantaen myös palvelutasoamme, vasteaikaamme ja tavoitettavuuttamme. Konkreettisia esimerkkejä tästä ovat verkkosivujemme tarjoama suora ajanvaraus yritysneuvojille, avustava ja ohjaava chatbot sekä aiempaa merkittävästi voimakkaampi, moni-

kanavainen näkyvyys sosiaalisessa mediassa sekä digitaaliset työkalut liiketoiminnan suunnitteluun. Perinteinen henkilökohtainen neuvonta ja kasvokkain tapaaminen on edelleen tärkeä osa toimintaamme, samoin kuin tuotteistetut (kasvu)valmennusohjelmat (aiemmin kiihdyttämöt), joiden rakennetta olemme yhdenmukaistamassa ja kehittämässä. Yritysten vientiä ja kansainvälistymistä tukevat palvelut on keskitetty pitkälti EEN-verkoston ja WTC-yhteistyörakenteeseen (TScP, VS Yrittäjät ja Kauppakamari). WTC:n toiminta on alkuvuonna 2023 lähtenyt vauhdilla käyntiin ja sen näkyvyys on vahvasti kasvanut lukuisten tapahtumien myötä. Länsimarkkinoiden ja USA:n mahdollisuudet korostuvat ja näihin on tartuttu voimakkaasti. Toimintaympäristön kehittämiseen liittyviä suurempia työkokonaisuuksia ovat mm. invest in -valmiuksien kehittäminen erityisesti vihreän siirtymän investointien osalta (ns. plug&play), tiekartta TKI-investointien määrän kasvattamiseksi seutukunnassa sekä ennakointimallin ja -työtavan kehittäminen.

Toimintamme vaikuttavuuden seuraamiseksi ja toiminnan tietopohjaiseksi ohjaamiseksi kehitämme niin sisäistä mittaristoa kuin sidosryhmäraportoinnin indikaattoreita sekä tätä tukevia työkaluja. Käynnissä on CRM-uudistus, jonka myötä saamme linkityksen Turun kaupungin palveluihin, joiden kohderyhmänä on samat yritykset kuin meillä, tavoitteena yritysten kokonaisvaltainen palvelukokemus. Asiakastytyväisyyden seuranta on jatkuvaa ja sen tavoitetasoa on nostettu aiemmasta. Toiminnan pohjaksi on henkilöstön kanssa työstetty arjen tekemistä ohjaavat arvot, avainsanoina asiakaslähtöisyys, palveluasenne, uudistuminen ja vastuullisuus.

Rahoituskausien saumakohdasta huolimatta yhtiö onnistui erittäin hyvin ulkoisen rahoituksen saannissa ja ensimmäisen vuosipuoliskon aikana käynnistyi useita uusia projekteja. Projektisalkumme on laaja ja sen tila vakaa, mutta uuden rahoituskauden myötä muuttuneet maksatussäännöt tulevat kiristämään taloutta heijastuen erityisesti vuoden 2024 talousarvioon. Projektien käynnistymisistä ja niiden viivästyksistä johtuen kuluvan vuoden ensimmäinen vuosipuolisko on tappiollinen, mutta vaikutus tasaantuu ja korjaantuu loppuvuoden aikana kohti nollatulosta. Toiminnallisten tavoitteiden toteumat ovat ensimmäisen vuosipuoliskon jälkeen pääpiirteittäin suunnitellussa ja ennusteet osin yli vuositavoitteen.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET**Tavoite: Toimintaympäristön kehittyminen**

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Alueelle etabloituneet uudet kansainväliset yritykset, kpl	1	4	10	1	6	
Alueelle yrityksiin saatava ulkoisen rahoituksen määrä, milj. euroa	46	47	16	12,5	19,5	

Selitys poikkeamista:

- Etabloituneiden yritysten määrä on jaksotetusta vuositavoitteesta jäljessä. Vuosipuoliskon päättyessä on kuitenkin käynnissä 27 invest in -neuvottelua, joista viiden odotetaan toteutuvan loppuvuoden aikana.
- Ulkoisen rahoituksen määrä ylittää jaksotetun tavoitteen, taustalla alkuvuoden kaksi suurta yksittäistä rahoitusta (Montinutra 7 milj. euroa ja Cadmatic/TY 2,25 milj. euroa)

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Määritellään vuoden 2023 aikana osana yhtiön vastuullisuusohjelmaa	-	-	-	-	-	

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Yhtiöllä ei ole suunnitelmissa mitään merkittäviä investointeja	-	-	-	-	-	

Turun Aikuiskoulutussäätiö

Toimitusjohtaja: Tommi Forss

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Koulustoiminnan volyyymi ja kannattavuus toteutui alkuvuonna 2023 yli asetettujen tavoitteiden. Koko vuoden osalta ennakoidaan, että OKM:n asettama tavoitteellinen opiskelijavuositaso ylittyy. Opiskelijarekrytointiin kiinnitetään edelleen huomiota, jotta turvataan koulutusten

alkaminen tarkoituksenmukaisin ryhmin. Koko vuoden ennusteen mukaan taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet saavutettaisiin. Artukaisten kampuksen parasparannustyöt jatkuvat suunnitellusti.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Aikuiskoulutuksen määrä ja vaikuttavuus

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Opiskelijamäärä, hlö	9 850	11 525	12 600	6 800	12 600
Opiskelijatytyväisyys, asteikko 0–5	4,3	4,3	4,2	4,2	4,2

Tavoite: Säätiön toiminnan tehokkuus, taloudellisuus ja vakavaraisuus

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Muu kuin VOS rahoitus/liikevaihto, 1 000 euroa	3 261	3 589	3 800	1845	2740
Omatoiminen tuottojäämä (liikevoittoa vastaava erä), 1 000 euroa	-2 773	2 717	100	500	1100

Selitys poikkeamista: Muun kuin VOS-rahoituksen liikevaihdon poikkeama johtuu markkinatilanteen heikkenemisestä eli henkilöstökoulutuksen kysyntä on edelleen vähäistä ammatillisen koulutuksen osalta.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Energiatehokkuuden parantaminen			Ilmamäärien säätäminen tarpeen mukaiseksi. Atk-luokkien laitteiden automaattinen sulkeminen	toteutunut	toteutunut
Aurinkoenergian hyödyntäminen			Asennetaan aurinkopaneeleja 100 kW, sen jälkeen käytössä yhteensä 120 kW	toteutunut	toteutunut

Turun Ammattikorkeakoulu Oy

Toimitusjohtaja: Vesa Taatila

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteesta 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Turun ammattikorkeakoulu Oy:n alkuvuosi on edennyt vahvasti sekä toiminnallisten että taloudellisten tulosten osalta. Toiminnallisesti näyttää siltä, että vuodesta on tulossa kaikkien aikojen ennätys valmistuneissa, opiskelijatytyväisyydessä, TKI-työssä ja julkaisuissa. Avoimen AMK:n opintopisteissä tullaan jäämään koronajan ennätyksestä.

Taloudellisesti alkuvuosi on edennyt myös suotuisasti. Henkilöstön määrä ja henkilöstökulut ylittävät budjetoidun, mutta kustannukset on saatu pääosin kohdennettua ulkoisesti rahoitettuun TKI-työhön. Loppuvuoden taloutta

rasittavat merkittävässä määrin arvioitua suuremmat palkankorotukset sekä etenkin elokuuhun kohdistuva kertaerä. Nykyisen arvion mukaan nämä kustannukset saadaan katettua hyvän alkuvuoden tuloksesta, mutta ne vievät mahdollisen liikkumavaran loppuvuoden taloudesta.

Uusien ilmastotavoitemittareiden osalta seuranta on vielä osittain puutteellista. Osa mittareista mitataan luotettavasti vain kerran vuodessa. Keskeinen kehittämiskohde on hankintojen aiheuttamien hiilipäästöjen väheneminen. Niiden osalta otetaan käyttöön uusi ohjeistus vuoden 2023 aikana.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Yhtiön menestyminen ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliin perustuvassa rahanjaossa

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Valtion rahoitus (sis. OKM rahoittamat lisäaloituspaikat ja strategiarahan), 1 000 euroa	60 070	60 227	61 500	31 638	63 202	
Turun ammattikorkeakoulussa suoritettut AMK-tutkinnot, kpl	1 651	1 640	1 892	1 034	1 895	
Turun ammattikorkeakoulussa suoritettut YAMK-tutkinnot, kpl	337	354	442	207	400	
TKI-rahoituksen ulkoisen rahoituksen osuus (urah), 1 000 euroa	9 303	10 362	12 000	6 128	12 200	
Opiskelijatytyväisyys, AMK ja YAMK painotettu ka.	5,1	5,26	5,25	5,27	5,3	

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Liikematkustaminen tCO ₂		328	205	160	400	
Lentokilometrit		1 788 434	470 000	ei saatavilla	2 000 000	

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoiminnan kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Hankintojen päästöt tCO ₂		2100	1 690	arvio 1000	2000	

Turun Kaupunginteatteri Oy

Toimitusjohtaja: Arto Valkama

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Alkuvuoden aikana omien tuottojen toteuma on jäänyt hieman jälkeen tavoitellusta. Kevään aikana etenkin musikaali Hiljaiset sillat myi vähemmän lippuja kuin oli budjetoitu. Positiiviseen tulokseen vaikutti kuluvalle vuodelle jaksotettu korona-avustuksen osuus. Positiivinen vaikutus on myös sillä, että kulubudjetti on pystytty pitämään ja joissain tapauksissa jopa alittamaan. Koko vuoden osalta tämän hetken tulosennuste on lievästi ylijäämäinen. Syksyn myynti ei kuitenkaan vielä raportointivaiheessa ole käynnistynyt, joten syksyn

tuloksen ennustamiseen liittyy suurta epävarmuutta. Yleisen hintatason nousun vaikutusta teatterikulutukseen on vaikea arvioida. Vaikka omien tuottojen osalta budjettitavoitteeseen liittyy epävarmuutta, näyttäisi kävijämäärätavoite olla mahdollista jopa ylittää. Taustalla on se, että etenkin keväällä edullisemmat puhenäytelmät myivät jopa yli tavoitteensa, kun taas jo mainittu, kalliimmilla lipunhinnoilla varustettu musikaali jäi selvästi tavoitteistaan.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja, 1 000 euroa	128	617	0	962	91

Selitys poikkeamista: Alkuvuoden reilua ylijäämää selittää suurelta osin vuodelta 2022 tehty korona-avustuksen jaksotus. Avustusta siirrettiin kuluvalle vuodelle 577 000 euroa. Jaksotuksen taustalla on vanhat koronan jälkeiset järjestelyt, joissa mm. Cabaret-musikaali nostetaan uudelleen ohjelmistoon. Koronan aiheuttaman keskeytyksen takia osa työryhmästä on jouduttu vaihtamaan ja musikaalin nosto takaisin ohjelmistoon aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia.

Tavoite: Ulkoisen rahoituksen kasvattaminen ja vaikuttavuuden lisääminen

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Kaupunginteatterin omien tuottojen kehittyminen, 1 000 euroa	2 268	4 986	4 977	1919	4700

Selitys poikkeamista: Alkuvuoden aikana omien tuottojen määrä on jäänyt budjetoidusta. Taustalla vaikuttaa etenkin Hiljaiset sillat -musikaalin ennakoitua heikompi kysyntä, joka vaikutti sekä lipputulojen että ravintolamyynnin kertymään.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Föليلipun käytön tehostaminen, mittarina käyttöaste tehdyt fölimatkat/katsojamäärä, %			13	14	14

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023

Turun Kaupunkiliikenne Oy

Toimitusjohtaja: Juha Parkkonen

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Vuoden 2023 alkupuoliskon aikana yhtiön toimintaa sopeutettiin edellistä vuotta pienemmälle liikennemäärälle. Kuljettajien saatavuus jatkui heikkona ja henkilöstön tyytymättömyys keväällä solmitussa työehtosopimuksessa sovittujen palkankorotusten tasoon on näkyvää. Toisaalta yhtiön kannattavuutta on heikentänyt nimenomaan korkeat henkilöstökustannukset, jotka ovat lähes samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna huolimatta supistuneesta liikevaihdosta.

Loppuvuoden osalta henkilöstötilanne näyttää paremmalta ja henkilöstökustannusten odotetaan palaavan lähelle

normaalitasoa. Myös kannattavuuden odotetaan lievästi paranevan jälkimmäisellä vuosipuoliskolla.

Supistuneen liikenteen vuoksi vuoden aikana ei ole ollut tarpeen tehdä uusia kalustoinvestointeja. Runkolinjastoon siirtyminen kesällä 2025 edellyttää uutta liikennöintisopimusta, jonka valmistelu alkanee syksyn aikana. Turun ammattikorkeakoulun kanssa toteutettu sähköbussihankintaa koskeva selvitystyö on valmistunut keväällä 2023.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Linja-autoliikenteen tuottaminen sovituissa laajuudessa

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Osuus tuotetuista linjakilometreistä (koko Föli), %	14,1	n. 13,6	11	10,8	11

Tavoite: Yhtiön tulorahoituksen riittävyys investointeihin ja tuloutus kaupungille

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Liikevoitto, 1 000 euroa	764	193	30	3	30
Antolainojen korko, 1 000 euroa	38	30	20	13	20

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumiskäytännön ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Sähköbussiliikenteen osuus tuotetusta liikenteestä, %			32	26,3	25
Uusiutuvan polttoaineen osuus, %			0	0	0

Selitys poikkeamista: Perustuu Fölin laskutukseen

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Sähköbussien osuus hankitusta uudesta kalustosta, %			100	ei kalusto- hankintoja	ei kalusto- hankintoja	

Selitys poikkeamista: Vuoden 2023 aikana ei olla tekemässä kalustohankintoja.

Turun Musiikinopetus Oy

Rehtori-toimitusjohtaja: Juha Järvinen

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Yhtiö arvioi 30.6.2023 toteutuman perusteella saavuttavansa keskeisimmät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteensa vuonna 2023.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Valtion rahoitus taiteen perusopetukseen

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Valtion rahoitus taiteen perusopetukseen, 1 000 euroa	2 710	2 769	2 843	1 440	2 880

Selitys poikkeamille: Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää valtion rahoituksesta taiteen perusopetukseen.

Tavoite: Ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosisikertymä vähintään järjestämisluvan mukaisesti

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Yhtiön ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosisimäärä ministeriön myöntämässä järjestämisluvassa	79		79		79
Yhtiön ammatillisessa koulutuksessa toteutuneiden tai suunniteltujen opiskelijavuosisien määrä	106,9	99,1	90	47,75	95

Selitys poikkeamille: Opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvassa yhtiön ammatillisen koulutuksen minimiopiskelijavuosisimäärä on 79. Ministeriö vahvisti joulukuussa 2022 yhtiön tavoitteelliseksi opiskelijavuosisimääräksi 93 vuodelle 2023. Ministeriön päätös ei ollut käytettävissä kaupunkikonsernin talousarvion valmisteluvaiheessa, jolloin yhtiö varautui saamaan 90 opiskelijavuotta. Yhtiö ennakoii saavuttavansa ammatillisessa koulutuksessa ministeriön koko vuodelle antaman tavoitteen 93 opiskelijavuotta.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Opetustilojen varausastetta seurataan sen varmistamiseksi, että yhtiön toimitilat ovat aktiivisessa käytössä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Opetustilojen varausaste, %			65	65	65

Selitys poikkeamille: Yhtiö arvioi ylittäneensä opetustilojen suunnitellun varausasteen 65 %. Valitettavasti toteutuman laskenta on toimitilojen remontista johtuen kesken, joten tarkkaa tunnuslukua 30.6.2023 ei ole vielä käytettävissä.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
			0	0	0

Selitys poikkeamille: Yhtiöllä ei ole vuonna 2023 investointeja, jotka kuuluisivat ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön.

Turun Satama Oy -konserni

Toimitusjohtaja: Erik Söderholm

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Turun Satamakonsernin tulos jaksolta 1–6/2023 oli odotusten mukainen. Ferry Terminal Turku investointien viivästyminen, tytäryhtiö Turun Vapaavaraston hyvä tuloskehitys ja emoyhtiössä tilikauden aikana toteutuneet kustannussäästöt mahdollistavat konsernin 12 kuukauden budjetoidun tulostason saavuttamisen vaikkakin vuoden liikevaihdon ennakoidaan emoyhtiön osalta jäävän noin 300 tuhatta euroa alle budjetin. Tulosarvio sisältää Meyerin uuden aluksen luovutuksen syksyn 2023 aikana.

Rahtipuolella arvioimme 1,7 milj. tonnin tasoa vuonna 2023 (BU2023 2,0 milj. tonnia). Rahtimäärä on hieman

budjetoitua alempi johtuen Suomen talouden lievistä taantumasta ja m/s Baltic Princessin liikennöinnistä Kapellskäriin (pl. kesäkausi). Aikaisempi iltalähtö Turusta ja Kapellskär satamana ovat rahtiasiakkaille pääsääntöisesti Tukholmaa epäedullisemmat, joka heijastuu reitin rahtimääriin.

Matkustajamäärät tulevat asettumaan koko vuoden osalta budjetoituun n. 2,6 milj. matkustajaan, vaikka Ruotsin liikennettä on ajettu kolmella aluksella neljän sijaan.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Yhtiön kannattavuus ennen rahoituseriä

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Liikevoitto, 1 000 euroa	3 450	4 947	5 117	2 815	5 299

Tavoite: Kasvava tuloutus kaupungille

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Maanvuokrien tuotto kaupungille, 1 000 euroa	2 073	2 174	2 187	1 187	2 374
Vaihtovelkakirjalainan (30 milj. euroa, 8 % pa) tuotto kaupungille, 1 000 euroa	0	2 400	2 400	0	2 400
Muiden rahoituserien (antolainojen (ei-VVK-lainan), osinkotulojen tai pääomanpalautusten) tuotto yhteensä kaupungille, 1 000 euroa	994	968	938	471	930

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Hiilineutraalin ajoneuvokaluston osuus, %			19	35	35
Vähäpäästöisen polttoaineen osuus, %			25	0	25

Turun seudun puhdistamo Oy

Toimitusjohtaja: Mirva Levomäki

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteesta 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Turun seudun puhdistamo Oy:n (Yhtiö) toimialana on jätevesien siirto ja puhdistus sekä syntyneen lietteen hyödyntäminen. Yhtiö tuottaa jätevedenpuhdistuspalvelun lisäksi lämmöntalteenottopalvelua. Yhtiön tarkoituksena on tuottaa yhteiskunnallisia toiminnallisia palveluita omakustannushintaan omistajille.

Yhtiön osakkaat päivittivät vuonna 2022 yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen. Päivitysten mukaisesti kuntaomistajat ovat Yhtiön jätevedenpuhdistuspalvelua käyttäviä K-sarjan osakkaita ja Turku Energia on Yhtiön lämmöntalteenottopalvelua käyttävä L-sarjan osakas. Omistusosuuksia tarkistettiin kevätyhtiökokouksessa 2023. Turku omistaa Yhtiöstä 62,09 % (vuonna 2022 59,31 %) ja Turku Energia 0,82 % (vuonna 2022 1,27 %).

Yhtiön toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Yhtiö toimii Etelä-Suomen aluehallintoviraston 1.10.2014 myöntämän ja Vaasan hallinto-oikeuden 11.3.2016 vahvistaman ympäristöluvan mukaisesti. Laitoksen puhdistustulokset olivat erinomaiset ja täyttivät kaikki vaatimukset. Myös uusi UV-hygienisointilaitos toimi hyvin ja laitoksen käyttöönoton 30.3.2023 jälkeen jo puhdistamolta pois johdettu jätevesi täytti rannikon uimavesien hyvän laadun kriteerit (STM 177/2008).

Puhdistamalla puhdistettiin tammi-kesäkuun aikana jätevesiä 14 kunnan alueelta yhteensä 16,0 milj. m³/a, keskimäärin 88.300 m³/d. Kuivattua lietettä syntyi 18.700 tonnia. Joka käsiteltiin biokaasulaitoksella ja hyötykäytettiin lämpöenergiana, nesteytettynä liikennebiokaasuna, teollisuuden ravinteena sekä maanparannusaineena. Puhdistetun jäteveden lämpöä hyödynnettiin kaukolämmön ja kaukokylmän tuotannossa. Yhdyskunta-jätevesien käsittelyn kokonaisuuden, mukaan lukien puhdistamotoimintaan liittyvät lietteen hyötykäyttö biokaasulaitoksella ja lämpöenergian hyödyntäminen lämpöpumppulaitoksella, hiilijalanjälki on negatiivinen eli parempi kuin hiilineutraali. Lisäksi puhdistamokokonaisuus tuottaa energiaa noin kymmenen kertaa enemmän kuin se käyttää energiaa.

Yhtiön liikevaihto muodostui pääosin jätevedenpuhdistuspalvelumaksusta (K-sarjan osakkaat) ja pieneltä osin lämmöntalteenottopalvelumaksusta (L-sarjan osakkaat). Palvelumaksut koostuivat käyttökustannuksista ja investoinnin hankintamenoista. Palvelumaksujen arvioidaan toteutuvan talousarviota 1,5 % korkeampina korkokustannusten noususta johtuen. Yhtiösopimuksen 23.12.2022 mukaan sekä K- että L-sarjan osakkaat maksavat investoinnin hankintameno omistusosuuden mukaisessa suhteessa ja käyttökustannukset palvelun käytön mukaisessa suhteessa.

Osakkaita laskutettiin hallituksen 25.10.2022 hyväksymän arviolaskutuksen perusteella. Yhtiö tulee tarkistamaan vuoden 2023 arviolaskutusta kuluvan vuoden tammi-syyskuun tietojen perusteella. Näin arviolaskutusta

voidaan tasata Osakkaille jo kuluvan vuoden puolella. Tilikauden lopussa Yhtiön tulos "nollataan" Yhtiösopimuksen mukaisesti tasauslaskuilla.

Yhtiö on huoltovarmuuskriittinen toimija ja puhdistamon toiminnan jatkuvuuden varmistaminen on välttämätöntä yhteiskunnalle. Yhtiö varmistaa sekä strategisilla että operatiivisilla toimenpiteillä puhdistamon toiminnan jatkuvuuden myös poikkeusolosuhteissa.

Yhtiön mittava rakennushanke, puhdistamon poistoputken kapasiteetin tehostaminen ja UV-laitoksen rakentaminen, valmistui keväällä 2023. Poistoputkihankkeella Yhtiö vastasi ilmastonmuutoksen haasteisiin sekä kehitti puhdistusprosesseja ja varautumista häiriötilanteisiin. Lisäksi hygieeninen ympäristökuormitus Turun merialueelle väheni merkittävästi. Hankkeen viimeiset maksuerät ovat vielä auki, mutta yhtiökokouksen 26.10.2018 hyväksymä toteutuksen kustannusarvio 48 miljoonaa euroa tullaan alittamaan noin kolmella miljoonalla eurolla.

Toinen suurempi pitkäkestoinen investointikohde on jälkiselkeytysaltaiden pinnoitus hiilidioksidikorroosion vuoksi. Alaita on kahdeksan kappaletta ja investoinnin kokonaiskesto ulottuu 2020-luvun loppupuolelle. Kolmas merkittävä investointihanke on vuosina 2024–2025 toteutettava E18 tien aiheuttamat muutokset Yhtiön jätevesiverkostoon. Muita toiminnan jatkuvuutta turvaavia ja laitoksen hyvän kunnon varmistavia investointikohteita ovat puhdistamon ja pumppaamoiden rakenteiden, tietojärjestelmien, energiatehokkuuden, puhdistusprosessin sekä kaukovalvonnan kehittäminen.

Yhtiön riskikartoituksissa merkittävimmiksi riskeiksi ovat nousseet toiminnan jatkuvuuden vaarantuminen riittämättömien henkilöresurssien vuoksi, työturvallisuus- ja terveystarvikkeiden, lainsäädännön ja määräysten muuttumisesta johtuvat tiukentuvat vaatimukset Yhtiön toimintoihin liittyen, tilaturvallisuusriskit sekä erittäin vakavan laiterikon aiheuttamat vahingot. Yhtiö kehittää riskienhallintaa jatkuvana prosessina. Lisäksi keväällä 2023 saatiin valmiiksi laajamittainen hallinnollisten riskien arvioinnin päivitys. Riskienarvioinnin tulokset huomioidaan Yhtiön toimintojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Yhtiösopimuksen mukaan "K-sarjan Osakkaiden jätevesikuormituksen ja omistusosuuksien vastaavuus arvioidaan viiden vuoden välein edellisen täyden toimintavuoden mitatun jätevesikuormituksen perusteella huomioiden mahdollisten yksittäisten poikkeuksellisten olosuhteiden vaikutukset." Lisäksi "aina kun K-sarjan Osakkaiden välisiä jätevesikuormituksen ja omistusosuuksien vastaavuustarkasteluja tehdään, päivitetään samalla myös L-sarjan Osakkaiden omistusosuudet". Seuraava vastaavuustarkastelu toteutetaan keväällä 2028.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Keskitetty jätevedenpuhdistus toimii tehokkaasti. Puhdistustulokset ovat Itämeren suojelukomission suositusten mukaisia. Ympäristömääräykset (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 1.10.2014 nro 167/2014/2)

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Pitoisuus käsitelty vesi BOD7ATU ≤ 10 mg/l	2,0 mg/l	2,4 mg/l	≤ 3,3 mg/l	2,7 mg/l	3,0 mg/l
Pitoisuus käsitelty vesi CODCr ≤ 60 mg/l	20 mg/l	21 mg/l	≤ 33 mg/l	22 mg/l	28 mg/l
Pitoisuus käsitelty vesi fosfori ≤ 0,3 mg/l	0,13 mg/l	0,12 mg/l	≤ 0,15 mg/l	0,11 mg/l	0,13 mg/l
Pitoisuus käsitelty vesi kiintoaine ≤ 15 mg/l	1,3 mg/l	1,4 mg/l	≤ 3,0 mg/l	1,6 mg/l	2,3 mg/l
Puhdistusteho käsitelty vesi BOD7ATU ≥ 95 %	99 %	99 %	≥ 99 %	99 %	99 %
Puhdistusteho käsitelty vesi CODCr ≥ 90 %	97 %	97 %	≥ 95 %	97 %	96 %
Puhdistusteho käsitelty vesi fosfori ≥ 95 %	98 %	98 %	≥ 98 %	98 %	98 %
Puhdistusteho käsitelty vesi tyyppi ≥ 75 %	86 %	88 %	≥ 84 %	87 %	85 %
Puhdistusteho käsitelty vesi kiintoaine ≥ 95 %	100 %	100 %	≥ 99 %	99 %	99 %

Selitys poikkeamista: Tulokset laitoksella käsitellystä jätevedestä ilman verkosto-ohituksia. Ei poikkeamia.

Tavoite: Laitoksen arvon säilyttäminen ja jatkuva kehittäminen, jotta tehokkaaseen puhdistustulokseen päästään myös laitoksen ikääntyessä

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Leasing-koneiden ja -laitteiden korjaus- ja muutosinvestoinnit, 1 000 euroa	392	371	425	129	425

Selitys poikkeamista: Ei poikkeamia.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Turun seudun puhdistamo Oy:n ilmastovaikutuksia kuvaava hiilijalanjälki lasketaan vuosittain soveltaen kansainvälistä ohjeistusta (GHG protocol). Lasketaan sisältyä sekä suoria että epäsuoria päästölähteitä. Lisäksi lasketaan puhdistamokokonaisuuden tuottamalla energialla saavutetut vältetyt päästöt eli kuinka paljon kasvihuonekaasupäästöjä säästetään tuottamalla energiaa uusiutuvilla energianlähteillä. Puhdistamokokonaisuuden ilmastovaikutuksessa huomioidaan puhdistamon ja siihen liittyvien toimintojen päästöjen lisäksi niiden ansiosta vältetyt päästöt puhdistamotoiminnassa, lietteenkäsittelyssä Gasum Oy:n biokaasulaitoksessa ja lämmöntuotannossa TSE:n lämpöpumppulaitoksessa jäteveden hukkalämpöä hyödyntäen. Puhdistamokokonaisuuden hiilijalanjälki on jo negatiivinen, mikä on parempi kuin hiilineutraali.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Puhdistamokokonaisuuden hiilijalanjälki, tonnia CO2e	-39 000	-42 000	≤ -30 000	~-15 000*	~-30 000*

* arvio, tarkka lukuarvo saadaan vuosiraportista

Selitys poikkeamista: Ei poikkeamia

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoiminnan kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Ilmastotavoitteisiin liittyvien investointien määrä, 1 000 euroa	5 684	10 269	2 805	1 602	2 805

Selitys poikkeamista: Ei poikkeamia

Turun Seudun Vesi Oy

Toimitusjohtaja: Aki Artimo

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

TSV Oy nosti tuottamansa tekopohjaveden kuutiohintaa vuoden 2023 alussa, koska erityisesti sähkön hinnan nousu nosti tuotantokustannukset yhtiön laskutushintaa korkeammiksi vuoden 2022 lopussa. Tälle vuodelle ennakoitua veden tuotantokustannukset ovat kuitenkin jääneet arvioitua (0,295 €/m³) pienemmiksi, koska sähkön hinta on laskenut viime vuoden tasosta. Lisäksi osakaskuntien vedenkulutus oli alkuvuonna 2023 ennakoitua suurempaa ja se on myös laskenut suhteellisesti yhtiön tuottaman veden kuutiokohtaista kustannusta. Mainituista syistä yhtiön tulos tuotantokustannusten osalta ajalla 1–6/2023 on selvästi ennakoitua parempi. Toisaalta viileä heinäkuu aiheutti sen, että heinäkuun osalta veden kulutus oli normaalia selvästi pienempi, eikä heinäkuun tulos näy vielä tämän raportin luvuissa.

Yhtiö on aktiivisesti pyrkinyt entistä parempaan vedenjakelun hallintaan ja tarkempaan kuntien välisen vedenjohtamisen toteutuksen analysoimiseen tulevia kehitysinvestointeja varten.

Valitettavasti jo vuodelle 2019 suunniteltu uusi siirtolinjainvestointi (Rusko-Masku-Mynämäki) ei tule toteutumaan vuonna 2023, koska TSV ei ole voinut ottaa vastuuta siirtolinjan toteutuksesta yhtiön osakkaiden keskenäisenä olleiden hallinnollisten neuvottelujen takia. Siirtolinjainvestoinnin toteuttaminen yhtiön työnä ja mahdollisten uusien osakkaiden ottaminen yhtiöön edellytti yhtiöjärjestysmuutoksen hyväksymistä. Uusi yhtiöjärjestys allekirjoitettiin kesäkuussa 2022. Yhtiö aloitti neuvottelut hankkeen edistämiseksi määrättyjen osakaskuntien kanssa ja neuvottelujen seurauksena

putkilinjan linjausta muutettiin ja Raision kaupunki otettiin mukaan neuvotteluihin aiempien neuvottelukumppanien lisäksi. Raision ja Naantalın mukanaolo hankkeessa on kuitenkin edellyttänyt määrättyjä kirjauksia yhtiöjärjestykseen ja siksi hankkeen eteneminen on edelleen viivästynyt. Vuonna 2023 toteutettiin yleissuunnitelma putkilinjan uudelle linjaukselle Raision kautta Maskun suuntaan. Toteutussuunnittelu pyritään aloittamaan vuoden 2023 loppupuolella kuntien välillä käytävien neuvottelujen pohjalta.

Halisiin rakennettavan varalaitoksen toteutussuunnittelu valmistui keväällä 2023. Varalaitoksen rakentamisen aloittaminen edellyttää yhtiön omistajien erillistä rahoituspäätöstä. Varalaitoksen toteutuksen käynnistämiseen liittyvä ratkaisu tuotiin osakaskuntien päätettäväksi huhtikuussa pidettyyn yhtiökokoukseen, jossa päätöstä ei kuitenkaan syntynyt. Rahoituksesta käytiin yhtiökokouksen jälkeen erillisiä neuvotteluja omistajakuntien kesken, mutta tähän päivään mennessä ratkaisua rahoituksesta ei ole löytynyt.

Edellä kuvattujen investointihankkeiden lykkääntyminen vaikuttaa kuluvan vuoden osalta pääomakulujen laskutukseen omistajakunnilta. Yhtiö varautui ottamaan lainoja hankkeiden toteuttamiseksi ja laski mm. lainojen korkokulut mukaan kuluvan vuoden talousarvioon. Näitä kustannuksia ei kuitenkaan synny tämän vuoden puolella. Yhtiöllä on myös aktiivisia koronvaihtosopimuksia, jotka toimivat hyvänä puskurina nykyistä korkojen nousua vastaan. Edellä esitetystä syistä johtuen yhtiön tulos on myös pääomakulujen osalta selvästi ennakoitua parempi.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä osakkailleen suunnitellusti ja veden tuotannon määrä vastaa suunniteltua

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Veden tuotanto/tuotantotavoite, %	100	100	100	100	100

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut virheet, kpl	0	0	0	0	0
Ennakoimattomat häiriöt veden jakelussa, kpl	0	0	0	0	0

Selitys poikkeamista: -

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tekopohjaveden tuotanto on kustannustehokas tapa tuottaa juomavettä ja pintavesilaitokseen verrattuna kemikaaleja käytetään vain murto-osa.

Yhtiössä hyödynnetään veden liike-energiaa Saramäen kalliosäiliöön rakennetun turbiinin avulla, joka säättää Virttaankankaan tekopohjavesilaitokselta tulevan veden virtausta ja tuottaa samalla päästötöntä sähköenergiaa. Turbiinin tuottama teho riittää Saramäen kalliosäiliöstä lähtevän veden verkostopumppaukseen, jolla tuotetaan verkostopaine Turun, Naantalin ja Raision alueille (noin 235 000 vedenkuluttajaa ja teollisuus).

Turun Seudun Vesi Oy:n esikäsittelylaitokselle Huittisiin on asennettu aurinkosähköjärjestelmä, joka tuottaa osan laitoksen tarvitsemasta sähköstä.

Myös juomaveden lämmöntalteenoton hyödyntämistä on selvitetty. Turku Energian kanssa tehdyn esiselvityksen mukaan lämpöenergian talteenoton edellytykset täyttyvät Halisten uuden varalaitoksen toiminnan yhteydessä. Uuden varalaitoksen toteutussuunnittelu on tehty siten, että uusi varalaitos tullaan lämmittämään tekopohjavedestä saatavalla lämpöenergialla.

Mainittujen investointien ja toimenpiteiden lisäksi yhtiö omistaa noin 400 hehtaaria kestäväällä tavalla hoidettua metsää, jonka toiminta hiilinieluna optimoidaan metsänhoidollisilla toimenpiteillä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Sähköautojen latauspisteiden lukumäärä yhteensä, kpl	2	2	6	6	6	

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Vihreän siirtymän investoinnit, 1 000 euroa	535	3	10	8	10	

Selitys vihreistä investoinneista:

Vuonna 2021 valmistui yhtiön aurinkoenergiajärjestelmä Huittisiin.

Vuosina 2021–2022 hankittiin henkilöstölle sähköpolkupyörät yksityisautoilun vähentämiseksi.

Vuonna 2023 on rakennettu neljä uutta latauspistettä sähkö- ja hybridautoille.

Turun Taiteen talo Oy

Toimitusjohtaja: Jere Pensikkala

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Turun Taiteen talo Oy:n toinen toimintavuosi 2023 on vahvasti toiminnan käynnistämävaihetta. Kevään 2023 aikana on valmisteltu Taiteen talo -konseptia, visuaalista ilmettä (ml. verkkosivut www.taiteentalo.fi) ja panostettu toiminnan ja tilojen kehittämiseen. Kesän 2023 päänäyttelyn **Kaj Stenvallin Sodan kasvot** kävijämäärä (40 800) nostaa arviota koko vuoden toteumasta. Alueella kesäkuussa avatun Café Elephantenin tuoma lisäys Taiteen talon ja Vanhankaupungin alueen elinvoimaisuuteen on merkittävää.

Talousarviossa on ollut mukana Opetus- ja kulttuuriministeriöltä Tulevaisuutta **KohTi – kohtaaminen, osallisuus ja hyvinvointi Taiteen infrastruktuureissa** -hankkeelle anottu tuki. Ministeriö ei myöntänyt haettua avustusta, päätös saatiin 16.12.2022. Uusi hakemus

kulttuuri- ja luovien alojen uudistumisen rakennetukea varten jätettiin 12.4.2023 hankkeella **Digitaalinen Taiteen talo**. Päätöstä odotetaan elokuun loppuun 2023 mennessä. Hankkeen toteutumisaikana ovat pääosin vuodet 2024–2025.

Kiinteistökokonaisuuden vaatimat peruskorjaukset hidastavat käyttöönottoja, mikä takia tilojen edelleen vuokraaminen ei ole edennyt syksyllä 2022 arvioidussa aikataulussa. Kaupalliseen vuokraukseen on lisäksi vaikuttanut se, että alueen potentiaalia ei tunneta ja yritykset eivät ole tehneet sijoittumispäätöksiä toivotussa aikataulussa. Vuokraustoiminnan epävarmuus heijastuu syksyn talousarvioon ja omaan tulonhankintaan. Vuokravastuun siirtyessä yhtiölle vasta edelleen vuokrauksen alkaessa, on tasapainottanut yhtiön taloutta.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Toiminnan vaikuttavuus

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Kävijöiden määrä vuodessa, kpl			60 000	15 500	75 000
Tapahtumien (ml. näyttelyt) määrä vuodessa, kpl (Turun Taiteen talo Oyn tuottamat)			60	33 *	70 *
Tapahtumien (ml. näyttelyt) määrä vuodessa, kpl (Turun Taiteen talossa toteutetut)				184 *	400 *
Turun Taiteen talossa työskentelevien henkilöiden lukumäärä ja syntyneet htv:t					
Osallistujien lukumäärä (mm. harrastustoimintaan osallistuvien lukumäärä)					

Selitys poikkeamista: * Tapahtumakerroiksi lasketaan näyttelyistä aukiolopäivät.

Tavoite: Pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Liikevaihto, 1 000 euroa			1 773	829	1 477
Omat tuotot (ml. vuokratulot), 1 000 euroa			853	222	593

Selitys poikkeamista: Talousarviossa on ollut mukana Opetus- ja kulttuuriministeriöltä Tulevaisuutta **KohTi – kohtaaminen, osallisuus ja hyvinvointi Taiteen infrastruktuureissa** -hankkeelle anottu tuki. Ministeriö ei myöntänyt haettua avustusta, päätös saatiin 16.12.2022.

Uusi hakemus kulttuuri- ja luovien alojen uudistumisen rakennetukea varten jätettiin 12.4.2023 hankkeella **Digitaalinen Taiteen talo**. Päätöstä odotetaan elokuun loppuun 2023 mennessä. Hankkeen päätoteutumisaikana ovat vuodet 2024–2025.

Kiinteistökokonaisuuden vaatimat peruskorjaukset hidastavat käyttöönottoja, mikä takia tilojen edelleen vuokraaminen ei ole edennyt syksyllä 2022 arvioidussa aikataulussa.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Vastuullisuussuunnitelma on laadittu sidottuna Agenda 2030 tavoitteisiin			Toteutettu	-	Toteutettu	
Laaditaan ilmasto- ja ympäristösuunnitelma			Toteutettu	-	Toteutettu	

Selitys poikkeamista: Suunniteltu tehtäväksi syyskauden 2023 aikana.

Turun TeknologiaKiinteistöt Oy

Toimitusjohtaja: Mikko Lehtinen

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Yhtiö maksoi kesäkuussa osinkoja tilikaudelta 2022 omistajilleen sovitun osingonjakopolitiikan mukaisesti. Yhtiön pääomarakenne on vahva. Yhtiön odotetaan täyttävän asetetut tavoitteet 2023. Sekä taloudelliset että toiminnalliset tunnusluvut tullaan saavuttamaan /ylittämään.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVIK TAVOITTEET

Tavoite: Sijoitetun pääoman tuotto

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Tuottotavoite kaupungille vuodesta, 1 000 euroa	1 502	1 695	1 377	2 887	2 887

Selitys poikkeamista: Yhtiön operatiivisesta kassavirrasta 50 % on sovittu maksettavaksi osinkoina. Operatiivinen kassavirta 2022 oli arvioitua korkeampi mikä johti myös arvioitua korkeampaan osinkoon.

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellusti

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Liikevaihto, 1 000 euroa	32 255	36 982	41 141	21 253	42 642
Käyttökate, 1 000 euroa	18 164	21 653	24 401	11 930	24 471

Tavoite: Kiinteistöomaisuuden ja vuokraustoiminnan kasvattaminen

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Vuokrat m ² (taloudellinen)	146 392	155 700	161 850	157 616	157 616
Kiinteistöomaisuuden markkina-arvo, 1 000 euroa	452 992	469 021	508 950	480 014	491 141

Selitys poikkeamista: Kiinteistöomaisuuden markkina-arvo: Talousarviossa oli mukana Museokeskuksen investointi 14 miljoonan euron osuudella. Vuoden 2023 ennusteeseen on otettu mukaan Genecityn (Biovian) investointi 7,7 miljoonan euron osuudella.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Työmaat hiilineutraaleja					
Uusiutuvan sähkön osuus koko kiinteistökannan kuluksesta, %			100	100	100
Uusiutuvan lämmön osuus koko kiinteistökannasta, %			75	75	75

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Uudisinvestointi toteutetaan ja sertifioidaan Leed Platinum -tasoisesti, milj. euroa			23	5	17	

Selitys poikkeamista: Talousarviossa oli mukana Museokeskuksen investointi (14 milj. euroa vuodelle 2023). Ennusteeseen on otettu mukaan Genecityn (Biovian) investointi (7,7 milj. euroa).

Turun Vesihuolto Oy

Toimitusjohtaja: Irina Nordman

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti kesäkuun loppuun mennessä ja myös ennusteen mukaan vuosi 2023 toteutuisi budjetin mukaisesti. Toiminnallisissa tavoitteissa haasteelliseksi asetettua jakelukatkosten määrää ei todennäköisesti saavuteta. Putkirikkojen määrä on pysynyt hyvällä tasolla, mutta alkuvuoden kaksi hieman pidempää ja useampaa taloutta koskevaa jakelukatkosta nosti keskimääräisen

katkoksen kestoaikaa. Veden laatuvaatimuksessa ollut poikkeama oli poikkeuksellinen eikä vastaavia ole odotettavissa loppuvuotena. Kyseinen poikkeama havaittiin virallisessa näytteenotossa. Yhtiön jakama vesi oli kuitenkin moitteetonta ja vika oli valvontapisteen kiinteistössä. Muilta osin toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin kesäkuun loppuun mennessä ja niiden ennustetaan toteutuvan suunnitelmallisesti.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä asiakkailleen luotettavasti ja kustannustehokkaasti

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Ennakoimattoman jakelukatkoksen pituus, min/asukas/vuosi (keskimääräinen)	23,9	1,7	< 5	4,4	5–10	

Selitys poikkeamista: Jakelukatkosten määrä on vähäinen, mutta vuoden aikana ollut kaksi hieman pidempää jakelukatkosta, joissa on ollut useampia talouksia. Ennakoimattoman jakelukatkoksen tavoite on asetettu erittäin haasteelliseksi.

Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut poikkeamat laatuvaatimuksista, kpl	0	0	0	1	1	
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut poikkeamat laatusuosituksista, kpl	0	1	0	0	0	
Putkirikkojen määrä, kpl/100 vesijohtokilometriä	4,0	3,8	< 5	1,9	<5	

Selitys poikkeamista: Huhtikuussa valvontatutkimusnäytteissä yhdestä näytepisteestä löytyi enterokokkibakteereita 2 pmy / 100 ml. Laatuvaatimusten mukaan näitä ei saa esiintyä lainkaan. Havainnon perusteella mahdolliselle vaikutusalueelle annettiin veden keittokehoitus. Ongelma rajoittui yhteen liittyyään ja johtui kyseisen kiinteistön vesikalusteista ja kiinteistöverkosta.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Hiilijalanjäljen pienentäminen			päivitys suositusten mukaisesti	toteutunut osittain	toteutuu osittain	
Toimitilojen energiatehokkuus (lämmitysenergia MWh)			< 2 300	1 378	toteutuu	
Työmaiden hiilineutraalius			päivitys suositusten mukaisesti, urakkakilpailussa tavoitteel-	toteutunut osittain	toteutuu osittain	

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
			lisena green deal- periaatteet			

Selitys poikkeamista: Resurssit eivät riitä mittavan hiilijalanjälkilaskennan täydelliseen päivittämiseen. Suunnitelman mukaisia toimenpiteitä toteutettu suunnitelmaa nopeammassa tahdissa. Urakkakilpailussa noudatetaan kaupungin käytäntöä (ajoneuvot EURO 6, työkoneet STAGE 4). Lisäksi omaa vanhaa ajoneuvokalustoa vaihdettu päästöttömiksi / vähäpäästöiseksi.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Vesijohtoverkoston saneeraus, milj. euroa	2,8	4,0	4,0	1,4	3,6	
Viemäriverkoston saneeraus, milj. euroa	5,4	4,3	3,5	0,9	3,1	

Turun Ylioppilaskyläsäätiö

Toimitusjohtaja: Risto Siilos

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Turussa on edelleen vuokra-asuntojen osuus koko asuntokannasta maan korkein (yli 50 %), kun se on koko maassa noin 35 %. Turku on kärjessä myös yksinasuvien prosentuaalisessa määrässä.

Opiskelija-asuntojen kysyntä on ollut kasvussa, minkä arvioidaan johtuvan taloussuhdanteesta ja yleisestä kustannustason noususta. Myös vaihtuvuuden lievän laskun voi arvioida johtuvan samasta syystä.

Käyttöaste on palannut pandemiaa edeltäneelle tasolle.

TYS:n asiakastytyväisyys on pysynyt erinomaisella tasolla: säännöllisesti tehtävissä kyselyissä yleisarvosana esimerkiksi TYS:n asiakaspalvelulle on keskimäärin yli 4

(asteikolla 1–5) ja huoneistokäyntien palautteen keskiarvo yli 8 (asteikolla 0–10).

TYS:n tavoitteena on, että sen asuntojen vuokrataso on 15–20 % alle markkinavuokrien ottaen huomioon, että vertailussa on mukana myös sähkö, vesi ja internetyhteys. TYS:n toimeksiannosta tehtävien vuokravertailujen tulokset osoittavat, että tavoitteeseen edelleen päästään, vaikka kilpailu on kiristynyt.

Kustannusten ja korkojen noususta, suhdannetilanteesta sekä ikääntyvästä asuntokannasta johtuen ei TYS ole tänä vuonna aloittanut uusia rakennushankkeita, vaan on käynnistämässä Ylioppilaskylän itäpuolen uudistamisen suunnittelua. Hanke on monivuotinen.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Korkea käyttöaste

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Käyttöaste, %	96,0*	96,6*	97,0*	96,8*	97,0*

Selitys poikkeamista: *Toiminnallinen käyttöaste.

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellulle tasolle

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Liikevaihto, 1 000 euroa	27 349	29 174	29 063	15 238	30 496
Liikevoitto, 1 000 euroa	3 170	3 013	1 839	915	2 194

Tavoite: Opiskelija-asumisen riittävyyden varmistaminen

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Asukaspaikkojen määrä, kpl	6 955	7 190	7 180	7 153*	7 153*
Asukaspaikkojen määrä suhteessa kaupungissa olevien opiskelijoiden määrään, %	20,5	20,5	21	20,4	20,4

Selitys poikkeamista: *Säätiö luopui vuoden 2022 lopussa Henrikistä, jossa oli 36 asukaspaikkaa.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumISRatkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
LiikkumISRatkaisujen kehittäminen *			Kyllä*	Kyllä*	Kyllä*	

Selitys poikkeamista: * Säätiö on järjestänyt asukkaille yhteiskäyttöautoja. Ylioppilaskylän alueella on Fölläriasema. Henkilöstöllä on käytössään yhteiskäyttöauto ja -polkupyöriä työasioiden hoitamiseen.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Kiinteistöjen korjauksissa tehdään energialuokan parannuksia *			Kyllä	Kyllä	Kyllä	
Hiilijalanjälki, t CO ₂ -ekv			3 742	1 467	3 200	

Selitys poikkeamista: * Kiinteistöjen korjaukset parantavat pääosin kiinteistöjen energiatehokkuutta. Säätiössä on tehty ja tehdään vuonna 2023 ikkunoiden vaihtoja, vesikattokorjauksia, talotekniikan uusimista ja aurinkopaneelien asennuksia.

TVT Asunnot Oy -konserni

Toimitusjohtaja: Teppo Forss

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Yhtiön taloudellista tulosta voidaan pitää kohtuullisena. Tätä edesauttoi asuntojen korkea taloudellinen käyttöaste. Asukkailta perittäviin vuokriin tehtiin yhtiötasolla keskimäärin 4,5 % tarkistus. Kiinteistöjen hoitokustannukset, erityisesti lämpö ja sähkö, nousivat. Myös korot nousivat nopeasti korkealle tasolle, mikä välittyi yhtiön korkokuluihin, vaikka yhtiön lainakanta on hyvin suojattu.

Yhtiön vastaanottamien asuntohakemusten määrä pysyi korkealla tasolla, mikä osoittaa, että TVT:n tarjoamalle vuokra-asumiselle on kysyntää. Vaihtuvuus pysyi edelleen matalalla tasolla. Vähäinen vaihtuvuus tarkoitti vähemmän tarjolla olevia asuntoja. Kun asuntoja ei ole saatavilla eikä erityisesti halutusta sijainnista, asunnonhakijoilta saadaan kitkerää palautetta. Kysyntä kohdistuu pääosin keskustal alueelle laajassa mielessä.

Alkuvuoden aikana TVT Asunnoille valmistui 304 uutta vuokra-asuntoa eikä 2023 loppuvuoden aikana valmistuu enää uusia asuntoja. Kun huomioidaan muu asunto-

rakentaminen, yhtiön osuus Turun koko asuntokannasta on edelleen alle kaupunginvaltuuston asettaman tavoitetason.

Uuden vuokra-asuntotuotannon käynnistäminen tavoiteltavissa määrin on aikaisempina vuosina ollut vaikeaa pääosin tonttien puutteen vuoksi. Tällä hetkellä rakentamiskelpoisia tontteja näyttäisi olevan käytettävissä ainakin vuoden 2023 ja 2024 tarpeisiin. Kehittämistyötä pitää jatkaa määrätietoisesti, jotta tontteja on jatkossakin. Rakentamisen suhdanne oli alkuvuonna hyvin epätavallinen ja suhdannetilanne on yhä muutoksessa. Tarjolla oleva ARA-tuki tuki investointeja.

Yhtiö ei luopunut asunnoista alkuvuoden aikana. Kun kysyntä on ollut suurta ja uudistuotanto vähäistä, yhtiö ei ole pystynyt luopumaan asunnoista, jotka sopivat huonosti kohtuuhintaiseen vuokratyötyön tai joiden ylläpito- ja korjauskustannukset ovat korkeita.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVIK TAVOITTEET

Tavoite: Yhtiö tulouttaa Turun kaupungille vuosittain lainasopimusten mukaisen korkotuoton

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Turun kaupungille pääomalinasta maksettava korko, 1 000 euroa	1 138	1 136	1 135	568	1 135	
Turun kaupungille muista lainoista maksettava korko, 1 000 euroa	3 452	3 545	3 123	3 394	4 349	

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen toivotulle tasolle

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Liikevaihto, 1 000 euroa	89 338	91 936	93 000	48 872	96 000	
Liikevoitto, 1 000 euroa	15 876	13 200	18 000	10 136	18 000	

Tavoite: Asuntojen käyttöaste pidetään hyvänä

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Käyttöaste, %	99	99	98	99	99	

Tavoite: Yhtiön sosiaalisten tavoitteiden täytyminen

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä/asuntojen määrä kaupungissa, % (emoyhtiö)	9,6	9,9	10,5	9,8	9,8	
Uudistuotanto, kpl	30	490	300	304	304	

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Luopuminen, kpl	90	91	50	0	92	
Erityisryhmien asuntosopimukset/ yhtiön hallinnassa oleva asuntokanta, % (emoyhtiö)	4,8	4,7	4,5	4,6	4,6	

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Yhteiskäyttöautoja pilotointihankkeissa	0	1	1	1	1	

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Yhtiön öljylämmitteisten asuintalohteiden määrä	3	1	1	1	1	
Normeerattu lämmönkulutus, % (muutos vuoteen 2015 verrattuna)	-15,5	-16,6	-16,5	-18,4	-18,4	

Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

Toimitusjohtaja: Maria Aspala

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteessa 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus on asumisoikeusasuntojen omistaminen, ylläpito ja tuottaminen sekä asumisoikeuksien luovuttaminen käyttäjille voimassa olevien säännösten mukaisesti Turussa ja lähikunnissa. Yhtiö toimii yleishyödyllisenä yhtiönä tavoittelematta liiketaloudellista voittoa.

Arvio toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta puolelta vuodelta ja loppuvuoden osalta

- Viime vuosina kasvanut asumisoikeusasuntojen kysyntä on pysynyt alkuvuonna korkealla tasolla. Pandemiasta alkanut epävarmuus taloudessa ja viime aikoina heikentyneet työllisyysnäkökymät ohjaavat kysyntää asumisoikeuden piiriin myös loppuvuonna. Ukrainassa oleva sota ja sen seuraukset eivät näy vaikuttavan asumisoikeusasuntojen kysyntään negatiivisesti kuten se on tehnyt omistusasuntojen hinnannousun ja kauppamäärien osalta.
- Inflaatio ja nousseet rakennus-/korjauskustannukset nostavat asumisen kustannuksia asumismuodosta riippumatta. Nousseet kustannukset näkyvät Vason tilikauden voiton määrässä sekä investointien lykkääntymisessä ja peruuntumisessa.
- Turun seudun vetovoimaisuus ja asumisoikeuden kysyntä tukevat uudiskohdeinvestointeja. Pääomakustannusten nousu ja nousseet rakennuskustannukset ovat aiheuttaneet uudiskohde-

ja perusparannusinvestointien siirron suunnitellusta toteutusaikataulusta.

- Uudiskohdeinvestointien osalta tulemme jatkamaan suunnitellusti vuonna 2023 uudistuotannon edellyttämää kiinteistökehitystä sekä tonttihankintaa. Investointeja viedään eteenpäin rakennuskustannusten ja korkotukilainoituksen saatavuuden salliessa niiden edistämisen. Investointeihin liittyy kuitenkin useita epävarmuustekijöitä aina rakennuskustannustasosta lähtien Aran lainamyöntövaltuuksien määriin saakka.
- Toimintaympäristön muutoksen osalta alantoimijoille yllätyksenä tullut hallitusohjelman kirjaus asumisoikeusasumisen uudistuotannon rahoituksen lopetuksesta vaikuttaa toteutuessaan tulevaisuudessa Vason investointikykyyn ja investointieuroihin. Hallitusohjelman kirjauksen aikataulusta tai muista toteutukseen liittyvistä yksityiskohdista Vasolla ei ole tietoa.
  - Perusparannusinvestointisuunnitelman toteuttamista jatketaan, kuitenkin siten, että käynnistettävät hankkeet ja hankkeiden aikataulu valikoituvat kustannusten kautta.
  - Vaso on käynnistänyt asumiseen liittyvien palveluiden suunnittelun.
  - Vason taloudellisen kehityksen ennakoidaan jatkuvan vakaana vuonna 2023.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Korkea käyttöaste

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Käyttöaste kpl, %	98,6	99	99	99	99

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Vason brändin vahvistaminen, asuntojen haluttavuuden ja käyttöarvon ylläpito kiinteistö- ja asuntokorjauksina.

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen toivotulle tasolle

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Liikevaihto, 1 000 euroa	25 302	26 025	26 522	13 348	26 600
Liikevoitto, 1 000 euroa	5 567	3 332	4 100	1 886	3 300

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Liikevaihto kasvaa käyttövastikekorotusten, asuntoneliöiden lisääntymisen ja käyttöasteen kehityksen mukaisesti. Liikevoitto kattaa yhtiön rahoituskulut sekä varautumisen kiinteistöjen jaksottaisten ja perusparannuskorjausten rahoittamiseen so. asuintalo/korjausvarauksen. Varmistetaan kiinteistöjen laadukas ylläpito- ja korjaustoiminta.

Tavoite: Asumisoikeusasuntojen riittävyys

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä, kpl	2 766	2 850	2 929	2 926	2 974	
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä suhteessa toiminta-alueella olevien ASO-asuntojen kokonaismäärään, %	67	66	67,5	66	67	

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Uudisrakentamisen toteutuksen volyymista keskustojen ja palvelujen lähellä oleville kerrostalotonteille pidetään kiinni, joihin tuotetaan eri elämänvaiheissa ja -tilanteissa oleville asukkaille laadukkaita asumisoikeusasuntoja. Jonkin verran tuotetaan yksikerroksisia pari- ja rivitaloasuntoja perheille.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Sähkö- ja hybridautojen latauspisteet, kpl			715	715	813	

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Uudis- ja perusparannuskohteissa mahdollistetaan sähkö- ja hybridautojen lataus ja käyttö.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Öljylämmityskohteiden lukumäärä			4	5	5	

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Korvataan öljylämmityskohteet maalämmöllä, vesi-ilmalämpöpumpuilla tai kaukolämmöllä (tuotettu uusiutuvilla energialähteillä) perusparannusten yhteydessä.

Visit Turku Archipelago Oy

Toimitusjohtaja: Kristiina Kukkohovi

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tilanteesta 30.6.2023 sekä koko vuoden 2023 ennusteesta

Visit Turku Archipelago Oy perustettiin elokuussa 2022 vastaamaan Turussa ja alueella havaittuun tarpeeseen matkailun alueorganisaatiosta, jonka tehtävänä on laajasti johtaa ja koordinoita menestyvää matkailukohdetta. Menestyvän matkakohteen tulee huolehtia kohteen suunnitelmallisesta johtamisesta, kestävästä kehityksestä, alueen houkuttelevuudesta ja varattavuudesta sekä saavutettavuudesta. Visit Turku Archipelago Oy toimii ns. Destination management-organisaationa (DMO). Yhtiö aloitti toimintansa 1.1.2023, jolloin yhtiö vastaanotti liikkeenluovutuksessa kaupungin matkailupalvelujen henkilökunta sekä sen operatiivinen toiminta. Turku Touring Oy:n toiminta päätettiin kevään aikana lopettaa. Kevään muutosprosessi sekä liikkeenluovutuksen että Turku Touring OY:n ratkaisujen osalta ovat olleet merkittäviä.

Yhtiön ensimmäinen toimintavuosi on perustamisvuosi - olemme "start-up" vaiheessa. Yhtiön toiminnan prioriteetit ovat 2023 ovat:

- Yhtiön hallinnollisen ja operatiivisen toiminnan pohjan rakentaminen prosesseineen.
- Yhtiön toiminnan organisaation sekä henkilöstötarpeiden määrittäminen.

- Alueen matkailustrategian luominen (visio, tavoitteet) sekä pitkjänteisen jalkauttamissuunnitelman rakentaminen.
- Alueellisen matkailubrändin luominen.
- Osakaskaupunkien osakkuudesta sopiminen.
- Pitkäaikaisten palvelusopimusten määrittäminen omistajakaupunkien kanssa – toimintaedellytysten varmistaminen.

Yhtiön perustamisvaihe on edennyt nopeasti. Olemme suunnitellussa aikataulussa – jopa tätä edellä. Pääsemme siirtymään syksyn aikana vahvemmin hallinnollisen pohjan rakentamisesta matkailustrategian edistämiseen sekä tulevaisuuden suunnitteluun. Yhtiön organisaatio on erittäin kevyt (vs. Visit Tampere vastaavassa kokoluokassa). Syksyn aikana organisaatiomme vaatii vahvistamista – lanseerattavan strategian mukaisesti.

Alkuvuoden matkailuluvut ovat kehittyneet positiivisesti ja alueemme on kasvutiellä. Kasvu tapahtuu kotimaisten vapaa-ajanmatkailijoiden kautta. Ympärivuotisen vetovoiman kehittäminen on strategiamme ytimessä ja tämä vaatii merkittäviä panostuksia erityisesti business events ja kansainvälisten segmenttien houkuttelemiseksi alueellemme. Saavutettavuuden haasteet sekä lento- että junaliikenteen osalta erityisesti näissä kohderyhmissä ovat merkittäviä.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Yhtiön perustamisvaiheen toteuttaminen

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023
Organisaatiomallin määrittely			Toteutettu	Toteutettu	Toteutettu
Palvelusopimusten määrä			3	Allekirjoitukset 8/2023	Toteutettu
Strategian määrittäminen ja jalkauttaminen			Toteutettu	Strategian lanseeraus 31.8.23	Toteutettu
Liikevaihdon määrä, 1 000 eur			3 150		3 005

Selitys poikkeamista: Olemme edistyneet tehtävässämme nopeammassa tahdissa. Liikevaihtoon yhtiöllä ei ole ollut vaikutusmahdollisuuksia. Turun palvelusopimuksesta poistettiin liikkeenluovutuksen aikana n. 400 000 euroa.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON SEURAAMAT ILMASTOTAVOITTEET

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutunut 30.6.2023	Ennuste 31.12.2023	
Oman toiminnan periaatteiden määrittäminen			Määritetty	Toteutettu	Toteutettu	
Yritysverkostoon vaikuttaminen (esim. STF sertifikaatti/määrät alueella/Visit Finland)			Määritetty	Jatkuvaa	Jatkuvaa	

Selitys poikkeamista: Olemme edistyneet tehtävässämme nopeammassa tahdissa.

Kaupunginvaltuustolle esitetään voimassa oleviin määräyksiin muutosta siten, että kaupunginvaltuustoon nähdessä toimielimiä sitoisi käyttötalouden toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli toimintakate.

Alla on harmaalla korostettu toimielimen ehdotettu uusi sitovuustaso eli toimintakate.

Käyttötalousoosa 1 000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Viimeisin ennuste	Poikkeama Ennuste - Talousarvio muutoksin
Turku					
TOIMINTATUOTOT	295 089	385	295 474	300 207	4 732
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 610	0	1 610	1 610	0
TOIMINTAKULUT	-831 687	-995	-832 681	-861 232	-28 550
TOIMINTAKATE	-534 987	-610	-535 597	-559 415	-23 818
Kaupunginvaltuusto					
TOIMINTATUOTOT					
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT	-1 050		-1 050	-1 004	46
TOIMINTAKATE	-1 050		-1 050	-1 004	46
Keskusvaalilautakunta					
TOIMINTATUOTOT	358		358	360	1
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT	-550		-550	-589	-39
TOIMINTAKATE	-191		-191	-229	-38
Tarkastuslautakunta					
TOIMINTATUOTOT					
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT	-563		-563	-537	26
TOIMINTAKATE	-563		-563	-537	26
Hyvinvoinnin ja terv. edistämisen ltk					
TOIMINTATUOTOT					
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT		-1 329	-1 329	-1 329	0
TOIMINTAKATE		-1 329	-1 329	-1 329	0
Kaupunginhallitus					
TOIMINTATUOTOT	180 891		180 891	181 393	502
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT	-257 591	1 591	-256 001	-254 158	1 842
TOIMINTAKATE	-76 700	1 591	-75 110	-72 765	2 344
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta					
TOIMINTATUOTOT	5 529		5 529	6 439	910
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT	-51 416	-0	-51 416	-52 767	-1 351
TOIMINTAKATE	-45 886	-0	-45 886	-46 328	-442
Liikuntalautakunta					
TOIMINTATUOTOT	4 463	385	4 848	5 155	307
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT	-27 351	-700	-28 051	-28 645	-594
TOIMINTAKATE	-22 888	-315	-23 203	-23 490	-287

Käyttötaloulososa 1 000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Viimeisin ennuste	Poikkeama Ennuste - Talousarvio muutoksin
Kasvatus- ja opetuslautakunta					
TOIMINTATUOTOT	23 290		23 290	25 392	2 102
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT	-365 884		-365 884	-394 440	-28 556
TOIMINTAKATE	-342 594		-342 594	-369 048	-26 454
Kaupunkiympäristölautakunta					
TOIMINTATUOTOT	43 592	0	43 592	43 441	-151
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 610		1 610	1 610	0
TOIMINTAKULUT	-64 119	-516	-64 635	-64 434	201
TOIMINTAKATE	-18 917	-516	-19 433	-19 383	50
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelk					
TOIMINTATUOTOT	36 581		36 581	37 581	1 000
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT	-62 665	-40	-62 705	-62 769	-64
TOIMINTAKATE	-26 084	-40	-26 125	-25 189	936
Rakennus- ja lupalautakunta					
TOIMINTATUOTOT					
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT	-114		-114	-114	-0
TOIMINTAKATE	-114		-114	-114	-0
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta					
TOIMINTATUOTOT	384		384	446	62
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT	-384	0	-384	-446	-62
TOIMINTAKATE	0	0	0	0	-0

Investointiosa 1 000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutoksineen 2023	Ennuste 31.12.2023	Poikkeama Ennuste 31.12. - Talousarvio muutoksin
Turku					
Investointimenot	-221 177	-13 213	-234 389	-214 675	19 715
Rahoitusosuudet	10 625		10 625	8 423	-2 202
Luovutustulot	22 000		22 000	18 635	-3 365
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-188 551	-13 213	-201 764	-187 617	14 148
Kaupunginhallitus					
Investointimenot	-213 942	-13 213	-227 154	-208 079	19 075
Rahoitusosuudet	10 448		10 448	8 246	-2 202
Luovutustulot	22 000		22 000	18 634	-3 366
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-181 494	-13 213	-194 706	-181 199	13 507
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta					
Investointimenot	-705		-705	-705	-0
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-705		-705	-705	-0
Liikuntalautakunta					
Investointimenot	-550		-550	-550	-0
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot				1	1
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-550		-550	-549	1
Kasvatus- ja opetuslautakunta					
Investointimenot	-5 080		-5 080	-4 586	494
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-5 080		-5 080	-4 586	494
Kaupunkiympäristölautakunta					
Investointimenot	-400		-400	-255	145
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-400		-400	-255	145
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelk					
Investointimenot	-500		-500	-500	0
Rahoitusosuudet	177		177	177	0
Luovutustulot					
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-323		-323	-323	0